

112. Tiistaina 12 päivänä lokakuuta 1993

kello 14

S.

Päiväjärjestys

Hallituksen esitys n:o 70

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 14

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

S.

6) Ehdotukset laiksi sotilasmajoituksesta annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi 3255

1) Ehdotukset laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta ja rikoslain 36 luvun 8 §:n muuttamisesta 3203

Hallituksen esitys n:o 91

Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1

Hallituksen esitys n:o 130

Lakialoite n:o 31

Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

7) Ehdotukset laeiksi arvo-osuustileistä annetun lain 6 ja 32 §:n muuttamisesta ja arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain sekä siihen liittyvän lainsäädännön voimaantuloista annetun lain 6 §:n 2 momentin kumoamisesta 3256

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus vuoden 1993 neljänneksi lisätalousarvioksi 3252

Hallituksen esitys n:o 136

Talousvaliokunnan mietintö n:o 31

Hallituksen esitys n:o 125

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35

8) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 22 §:n muuttamisesta sekä syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä „

Toinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi verohallintolain muuttamisesta 3254

Hallituksen esitys n:o 93

Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

Hallituksen esitys n:o 25

Toivomusaloite n:o 36

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33

9) Ehdotus laiksi Lauhanvuoren kansallispuiston laajentamisesta „

4) Ehdotus laiksi luottoverolain väliaikaisesta soveltamatta jättämisestä 3255

Hallituksen esitys n:o 97

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

Hallituksen esitys n:o 105

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34

10) Ehdotus laiksi Levanevan luonnon-suojelualueesta „

5) Ehdotus laiksi eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 98

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9

11) Ehdotus laiksi oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

S. runen, virkatehtävien vuoksi edustajat Metsämäki, Moilanen, Nordman ja Salolainen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Dromberg, Hiltunen, V. Laukkanen, Pokka, Pykäläinen, Vehkaoja ja Virrankoski sekä tämän kuun 15 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Juhantalo, Polvinen ja Suhola.

Hallituksen esitys n:o 172
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen käsittely:

12) Ehdotus laiksi lääkelain muuttamisesta

”

Hallituksen esitys n:o 171
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 19

Esitellään:

13) Ed. Iivarin ym. lakialoite n:o 39 laiksi kalastuslain 9 §:n muuttamisesta

”

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksestä laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta (HE 148)

”

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Biaudet, Björkenheim, Dromberg, Hiltunen, Juhantalo, Jurva, Jäätteenmäki, Kanerva, Koski, Laukkanen V., Leppänen J., Linnainmaa, Luhtanen, Metsämäki, Moilanen, Nordman, Ojala A., Paloheimo, Pelttari, Pokka, Polvinen, Pykäläinen, Ryyänen, Salolainen, Suhola, Turunen, Vehkaoja, Virrankoski ja Vuorensola.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Jäätteenmäki, Vuorensola, Ryyänen, Polvinen ja Virrankoski.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat A. Ojala ja Tu-

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan lokakuun 11 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 187 ja 194, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettu valtiovarainministeriön päätös

Puhemies: Ilmoitetaan, että maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta 15 päivänä helmikuuta 1974 annetun lain 7 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 29 päivänä syyskuuta 1993 annettu

Valtiovarainministeriön päätös maahan tuodun polyvinyylikloridin perushinnasta ja lisätulista.

Tämä valtiovarainministeriön päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 449, 453, 454, 456, 457, 461, 462, 466, 467, 475 ja 478. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Sivistysvaliokunnan jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokunta-paikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Lehtinen vapautusta sivistysvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että sivistysvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

Suomen Pankin tilintarkastajat

P u h e m i e s : Luetaan Suomen Pankin tilintarkastajien vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
12 päivänä lokakuuta 1993
N:o 6

Eduskunnalle

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittaen ilmoittavat, että he ovat tänään valinneet Suomen Pankin tilintarkastajaksi toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi valtiotieteen maisteri Timo Korvan vapautuksen saaneen kauppatieteiden maisteri Olavi Ala-Nissilän sijaan.

Valitsijamiesten puolesta:

Kimmo Sasi
Puheenjohtaja

Ritva Bäckström
Sihteeri”

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta ja rikoslain 36 luvun 8 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 130
Lakialoite n:o 31
Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 2) asiasta.

Keskustelu:

Ed. S a s i : Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää tämän vuoden neljännessä lisätalousarviossa yksinomaan pankkitukeen liittyviä muutoksia talousarviomuutoksiksi. Hallituksen esitys sisältää ensinnäkin valtuuden valtioneuvostolle omaisuudenhoitoyhtiöiden tappioiden kattamiseen aina 30 miljardin markan määrään asti sekä sen lisäksi tukiehtojen muutoksen siitä, miksi eduskunta nuo tukiehdot viime helmikuussa vahvisti, siten että takaus olisi mahdollinen ennen valtion omistusta pankkitukea myönnettäessä. Tämän lisäksi tukimäärärahasta on tarkoitus myöskin tehdä siirtomääräraha. Hallituksen talousarvioesityshän liittyy hallituksen esitykseen vakuusrahastolain muuttamisesta, joka on nyt kolmannessa käsittelyssä ja valmis hyväksyttäväksi myös samassa yhteydessä.

Herra puhemies! Me kaikki tiedämme, että kukaan meistä ei rakasta pankkitukea ja se on varmasti kaikkein epämiellyttävän valtion budjetin menoeristä. Mutta valitettavasti tiedämme myöskin yhtä hyvin kaikki sen, että se on välttämätön. Eduskuntahan varsin laajan yksimielsyyden vallitessa hyväksyi viime keväänä kannanoton, jossa todettiin, että eduskunta on omalta osaltaan valmis ryhtymään toimenpiteisiin, joilla pankkijärjestelmän toiminta Suomessa turvataan.

Valitettavasti pankkituen käsittelyyn eduskunnassa kuitenkin liittyy joitakin kielteisiäkin piirteitä. Käsittely on ollut useissa yhteyksissä varsin hermostunutta. Tuota hermostuneisuutta oli viime talvena, ja täytyy sanoa, että myös tänä syksynä talousvaliokunnan mietinnön osalta on jouduttu käymään useampia koukeroita, ennen kuin nyt toivottavasti päästään vihdoinkin onnelliseen lopputulokseen.

Verojaosto on tehnyt työtään varsin perusteellisesti, kuullut kaikki tärkeimmät asiantuntijat. Jaosto on hyvin avoimesti keskustellut kaikista ongelmista tavoitteena laajapohjainen poliittinen yhteistyö, kuitenkin siten, että tavoitteena tulee olla pankkituen minimointi ja ehtojen riittävä selkeys. Voidaankin todeta, että tämä työ kaiken kaikkiaan on sujunut hyvän poliittisen yhteistyön hengessä, ja on siksi miellyttävää todeta, että eduskunnassa nyt on varsin laaja yhteisymmärrys siitä, että valtiovarainvaliokunnan nyt asettamat ehdot pankkituelle ovat riittävän tiuk-

koja ja asianmukaisia, ja toivon, että ne voivat saada eduskunnalta varsin laajan hyväksynnän.

Lähtökohtana valtiovarainvaliokunnassa ja asiaa valmistelleessa verojaostossa on ollut, että kaikki ne ehdot, joita pankkituelle aikaisemmin on asetettu, ovat edelleen voimassa. Toisin sanoen ne erityiset ehdot, joita Vakuusrahasto on asettanut pankkituelle, ja yleiset ehdot ovat edelleen voimassa. Myöskin eduskunnan tämän vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa hyväksymät muutokset ja ehdot ovat edelleen voimassa, siis ne, jotka mietinnössä n:o 95 viime valtiopäiviltä hyväksyttiin. Kuitenkin vastaavasti hyväksytään hallituksen esittämät poikkeukset siltä osin, että takausta voidaan käyttää ensisijaisena tuen muotona ennen omistusta ja omaisuuden hoitoyhtiöille voidaan myöntää rahoitus.

Valtiovarainvaliokunta on kuitenkin poikennut hallituksen esittämistä ehdoista siten, että omaisuudenhoitoyhtiöitä voidaan perustaa ainoastaan valtion määräysvallassa oleviin pankkeihin, minkä lisäksi valtiovarainvaliokunnan mietintöehdotuksessa on lukuisia uusia ehtoja pankkituelle. Haluan korostaa sitä, että asian selventämiseksi on myös nimenomaan omistukseen liittyvä ehto uudistettu valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Tavoitteena verojaostossa on ollut, että pankkituesta aiheutuvat menot on kaikin keinoin minimoitava. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on asetettava erittäin tiukat ehdot, mutta ehdot on kuitenkin asetettu siten, että ne myös joustavasti mahdollistavat sellaiset ratkaisut, joiden tavoitteena on valtion menojen minimointi.

Herra puhemies! Lyhyesti pankkituen historiasta ehkä voidaan todeta se, että nykyisellään ehdot alkavat olla varsin kunnossa, ja voidaan todeta, että suurempia muutoksia tuskin pankkituen ehtoihin enää näiden ehtojen jälkeen tarvitaan. Kuitenkaan näin aina ei ole ollut, ja voidaan todeta, että on pankkituen myöntämisen alkuvaiheessa varsin kevein perustein valitettavasti tukea myönnetty. Yhtenä esimerkkinä voidaan ottaa Valtion vakuusrahaston toimet STS-Pankin tapauksessa. Tuskin kukaan tässä salissa voi pitää hyväksyttävänä sitä, että pankin pääomistaja STS-Säätiö sai 75 miljoonaa markkaa osakkeistaan, samanaikaisesti kun valtio joutuu tukemaan mainittua pankkia ja siitä aiheutuneita luottotappioita yli 2 miljardilla markalla. On täysin selvää, että STS-Pankin tapauksessa omistajavastuu ei toteutunut tavalla, jota pankkituelta on edellytettävä.

Pankkituen historiassa kuitenkin merkittävien

päätös tehtiin viime talvena, kun eduskunta asetti pankkituen ehdoksi sen, että ensisijainen tuen myöntämisen muoto on valtion vaikutusvallan takaavan omistuksen hankinta. Hallitushan yrittä tammikuussa viedä varsin pikavauhtia tuon pankkitukiehdotuksensa lävitse eduskunnassa, mutta ehtojen puutteellisuus eduskunnassa saatettiin havaita ja puuttua tilanteeseen. Tosiasia on se, että hallituksen ehdot eivät olisi riittävästi estäneet tuen valumista tarpeettomasti pankeille. Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle esitettiinkin tammikuussa, että eräs merkittävä suomalainen liikepankki tarvitsee viimeistään helmikuussa miljardeja markkoja tukea selviytyäkseen. Se, että eduskunnassa asetettiin omistusehto, johti siihen, että mainitun pankin johto ja pääosakekehenomistajat päättivät kääntyä pankin osakekehenomistajien puoleen eivätkä veronmaksajien puoleen. Voidaan perustellusti näin ollen väittää, että eduskunnan asettama omistusehto on toiminut ja säästänyt valtiolle mahdollisesti jopa kymmeniä miljardeja markkoja pankkitukea.

Nyt käsitellyssä olevassa hallituksen esityksessä hallitus esittää omistusehtoa purettavaksi kahdella merkittävällä tavalla. Hallitus esittää toisaalta, että ensisijaisena tuen muotona voisivat olla takaukset. Lisäksi hallitus esittää, että kaikkiin pankkeihin omistuksesta riippumatta voitaisiin perustaa omaisuudenhoitoyhtiö eli ns. roska-pankki. Takausten ensisijaisuutta ei voi pitää ongelmallisena. Näin on nimenomaan siitä syystä, että eduskunta on lähes yksimielisellä päätöksellä hyväksynyt sen, että eduskunta viime kädessä takaa Suomen pankkijärjestelmän toiminnan. Takauksen antaminen muodollisesti sitovana ja vastikkeellisena ei tosiasiallisesti lisää valtion vastuuta. Mikäli voidaan olettaa, että takausvastuu ei toteudu, on valtion takauksen antaminen kaikkein halvinta pankkitukipolitiikkaa. Merkittävää on myös se, että takauksen antaminen ei merkitse suoranaista rahanmenoa valtiolle, ja tietysti mielenkiintoinen yksityiskohta on se, että takauksista tulee valtiolle jopa tuloa takausprovisioiden muodossa.

Mikäli olisi hyväksytty esitys siltä osin, että olisi sallittu omaisuudenhoitoyhtiöiden perustaminen kaikkiin pankkeihin edellyttämättä valtion merkittävää omistusta, se olisi saattanut tehdä pankkituesta varsin houkuttelevan ja johtaa tätä kautta pankkituen kasvamiseen. Tietysti houkutteleva tuki jo lisää aina valtion menoja. Siksi on hyvä, että tämä omistusehto on edelleen säilytetty ja tässä tapauksessa jopa viimealvasta jonkin verran tiukempaan, koska nyt ei edellytetä

merkittävää valtion omistusta vaan edellytetään sitä, että omaisuudenhoitoyhtiötä perustettaessa kyse täytyy olla pankista, joka on valtion määräysvallassa.

Merkittävä ongelma omaisuudenhoitoyhtiöiden osalta on nimenomaan se kysymys, joka koskee siirtohintoja, ja myös toisaalta kysymys omaisuudenhoitoyhtiöiden luonteesta.

Mitä tulee siirtohintoihin, tältä osin voidaan todeta, että sikäli kuin omaisuutta siirretään pankista omaisuudenhoitoyhtiöön, jos kyse on valtion kokonaisuudessaan omistamasta pankista, minkäänlaisia ongelmia ei tarvitse tässä suhteessa esiintyä. Mutta jos kyse on siirrosta muunlaisissa tapauksissa, ongelmia saattaa esiintyä. Jo viime talvena, kun keskusteltiin omaisuudenhoitoyhtiöistä, keskusteltiin näistä ongelmista, ja siinä yhteydessä voitiin todeta, että hallituksella ei ollut selvää kantaa, mitä siirtohintoja tulisi käyttää tai tultaisiin käyttämään.

Nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnössä siirtohintakysymys on täysin selvästi ratkaistu tavalla, joka tekee omaisuudenhoitoyhtiön perustamisen ei-houkuttelevaksi. Valtiovarainvaliokunta lähtee siitä, että varauserien siirtohintoihin on käytettävä käypiä markkinahintoja. Jos näin tehdään, piilevää pankkitukea ei synny. Valtiovarainvaliokunta on kuitenkin valmis sallimaan käyvistä markkinahinnoista poikkeamisen kahdella nimenomaisella perusteella. Ensiksi mikäli kyse on pankkijärjestelmän välttämättömästä tervehdyttämisestä ja tällaiset rakenteelliset muutokset edellyttävät muuta kuin käypää markkinahintaa, niin tällä tavalla voidaan toimia. Toinen edellytys on se, että voidaan osoittaa, että ratkaisu, jossa poiketaan käyvistä markkinahinnoista, säästäisi valtion varoja. Vain näillä edellytyksillä voidaan poiketa tästä pääsäännöstä eli käyvästä markkinahinnasta.

Mitä tulee aikaisempaan keskusteluun talousvaliokunnan roolista, valitettavasti täytyy todeta, että talousvaliokunnan määrittelyt tältä osin eivät olleet kovinkaan täsmällisiä. Nimittäin talousvaliokunta toteaa, että valtion määräysvallassa olevan pankin osalta "olisi käytettävä markkina-arvoa". Edelleen talousvaliokunta toteaa, että yksityisen pankin luovuttaessa omaisuutta valtioenemmistöiseen omaisuudenhoitoyhtiöön "voidaan siirtoarvoon liittyvä ongelma poistaa, kun siirtoarvona käytetään omaisuuden markkina-arvoa". Voidaan sanoa, että nämä perustelut eivät ole sillä täsmällisyydellä, mitä mielestäni pankkituen minimointi edellyttäisi.

Erittäin keskeinen kysymys on myös silloin,

jos omaisuudenhoitoyhtiötä perustetaan, nimenomaan vähemmistöosakkaiden asema, johon jo viittasin STS-Pankin osalta. Tältä osin kysymys on siitä, että mikäli käytetään muita kuin käypiä arvoja, on välttämätöntä varmistua siitä, ettei vähemmistöosakkaiden osakkeiden arvo omaisuudenhoitoyhtiön perustamisen myötä nouse. Jos valtio ottaa huonoja osia muilla kuin käyvillä markkinahinnoilla, näiden osakkeiden arvo ilman muuta nousee. Haluan korostaa sitä, että mikäli vähemmistöosakkaiden kanssa ei päästä omaisuudenhoitoyhtiötä perustettaessa sopimukseen heidän osakkeidensa arvon muuttamisesta oikeudenmukaisemmaksi siten, että perustaminen ei vaikuta osakkeiden arvoon korottavasti, niin omaisuudenhoitoyhtiötä ei voida perustaa, jos tällaista sopimusta vähemmistöosakkaiden kanssa ei saada. Mikäli kuitenkin ollaan pakotilanteessa, jossa omaisuudenhoitoyhtiön perustaminen on täysin välttämätöntä pankkijärjestelmän rakenteellisen kehittämisen kannalta, on mielestäni tarvittaessa oltava valmiutta eduskunnassakin myös siihen, että eduskunta lainsäädäntövaltaa käyttämällä voi vaikuttaa vähemmistöosakkaiden osakkeiden arvoon niiden arvon oikeudenmukaistamiseksi.

Herra puhemies! Paljon on keskusteltu myös kysymyksestä, minkälainen luonne omaisuudenhoitoyhtiöillä on. Voidaan sanoa, että on olemassa kaksi mahdollisuutta. Toinen on se, että omaisuudenhoitoyhtiö on luonteeltaan pesä, joka nopeasti realisoit hallussaan olevat varat. Toinen vaihtoehtoinen malli on se, että kyseessä on hoitoyhtiö, joka nimenomaan hoitaa pitkän aikaa hallinnassaan olevaa omaisuutta ja pyrkii keräämään sille tuottoja. Tähän kysymykseen ei oteta kantaa, mutta mielestäni on välttämätöntä, että hallitus ja Vakuusrahasto ottavat tähän kysymykseen kantaa tilanteessa, jossa omaisuudenhoitoyhtiötä perustetaan. Haluan vain todeta sen, että Yhdysvaltain kokemukset osoittavat, että mikäli kyseessä on pesä, jossa pyritään melko nopeisiin realisointeihin, niin näissä tapauksissa yleensä omaisuudenhoitoyhtiön lopputulos on kaikkein paras ja tarkoituksenmukaisin.

Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta on asettanut myös eräitä muita edellytyksiä pankkituen myöntämiselle. Tältä osin haluan korostaa, että erityistä huomiota on kiinnitetty nimenomaan siihen, että valvonta ja tarkastus tulisi suoraviivaistaa. Nyt kun kaksi uutta valvontaviranomaista lisätään vakuusrahastolain muutoksen yhteydessä valvojien joukkoon, niin tämä joukko on jo niin suuri, että on pelättävissä, että

kukaan ei suorita valvontaa ja viranomaiset siirtävät keskenään toisilleen valvontavelvollisuutta ja että kaikki valvovat hieman, mutta valitettavasti varsin pintapuolisesti eikä kukaan riittävän perusteellisesti. Siitä syystä valtiovarainvaliokunta lähtee siitä, että jollakin näistä viranomaisista on ehdottomasti oltava päävastuu valvonasta. Käsityksemme mukaan sen tulisi olla rahoitustarkastuksella, jolla on paras asiantuntemus pankkien toiminnasta.

Paljon julkista keskustelua on herättänyt kysymys pankkitoiminnassa esiintyvistä rikoksista ja niiden saattamisesta virallisen syytteen alaisiksi. Valtiovarainvaliokunta ottaa myönteisen kannan siihen, että ne esitykset, joita oikeusministeriössä valmistellaan koskien luottamusaseman väärinkäyttöä ja velallisen epärehellisyyttä, nopeasti toteutettaisiin ja pian saataisiin esitykset eduskunnalle, niin että mainitut rikokset tulisivat virallisen syytteen alaisiksi ja että myös velallisen epärehellisyyteen lisättäisiin törkeä tekemuoto, koska voidaan katsoa, että tämänkin tyyppisiä tapauksia tänä päivänä esiintyy.

Paljon on eduskunnan piirissä keskusteltu viime aikoina myös vanhentumisajoista ja niiden pidentämisestä. Valiokunta lähtee siitä, että pankkeissa tapahtuneiden rikosten vanhentumisaikaa tulisi pidentää siten, että se olisi vähintään viisi vuotta. Mitä tulee vahingonkorvausvelvollisuuteen, niin kaikissa tilanteissa tilanteen pitäisi olla se, että vahingonkorvausvastuu ei vanhentuisi kolmessa vuodessa vaan vähintään viidessä vuodessa.

Tältä osin tietysti esiintyy se ongelma, että mikäli ollaan tilanteessa, jossa vanhentumisaika on jo päättynyt, niin mielestäni on täysin selvää, että näihin tilanteisiin ei enää voida puuttua, eli ei voida toimia siten, että jo vanhentunut rikos tulisi uudestaan syytteenalaiseksi tai jo vanhentunut saaminen tulisi uudestaan perintään. Näiden osalta tilanne on mielestäni selvä. Mutta tällä hetkellä on varsin laaja joukko sellaisia rikoksia tai saamisia, joiden vanhentumisaika on vielä kesken ja jotka vielä tähän mennessä eivät ole vanhentuneet. Mielestäni näissä tilanteissa olisi varsin tarkoituksenmukaista se, että lailla säädettäisiin pitemmät vanhentumisajat, niin että ne vasta myöhemmin voisivat vanhentua.

Toki on mahdollista, jos tätä kantaa ei voida omaksua, että olennaisesti lisätään niitä resursseja, joita käytetään pankkien väärinkäytösten tutkimiseen, ja että nopealla aikataululla pyritään huonon tutkimuksen perusteella haastamaan henkilöitä oikeuteen ja tällä tavalla katkaisemaan sekä

rikosten että myös vahingonkorvausten vanhentumisaika. Mielestäni tämä ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista, vaan jo kansalaisten ja pankkeissa toimineiden oikeusturvan kannalta on erityisen tarkoituksenmukaista se, että tutkintatyö tehdään huolella ja riittävän perusteellisesti ja vasta sen jälkeen ryhdytään harkinnan jälkeen oikeudellisiin toimenpiteisiin.

Katsonkin, että rikosten osalta on tosiasia se, että mikäli jatketaan jo tapahtuneiden rikosten voimassa olevaa vanhentumisaikaa voidaan joutua tekemisiin sen kysymyksen kanssa, tuleeko muutos toteuttaa perustuslain säätämisjärjestyksessä. Katson kuitenkin, että yleinen etu ja oikeudenmukaisuus vaativat sitä, että voidaan toimia siten, että tarvittaessa vaikka perustuslain säätämisjärjestyksessä pidennetään vanhentumisaikojaa ja tällä tavalla pyritään pitämään huolta siitä, että yhteiskunnan moraali riittävässä määrin säilyy.

Herra puhemies! Tämän lisäksi haluan kiinnittää huomiota siihen, että valtiovarainvaliokunta edellyttää myös sitä, että pankkien epäkohtien julkisuutta on lisättävä. Haluan korostaa sitä, että valiokunnan lähtökohta on se, että pankkisalaisuuden avaamiselle sanotaan "ei", mutta pankkituen julkisuudelle sanotaan nimenomaan "kyllä". Eräs keino, joka nimenomaan on asetettu myös edellytykseksi tuen antamiselle on se, että pankkien tulisi julkistaa säännöllisesti selvitykset tukea saavalle pankille aiheutuneista luottotappioista toimialoitain ja myös -alueittain. Kun saadaan toimialakohtaiset ja -alueittaiset tiedot, osataan aika hyvin arvioida jo, minne pankkituki kaiken kaikkiaan menee. Pankit ovat suhtautuneet kielteisesti tähän asti tällaisen informaation antamiseen Vakuusrahastolle, mutta toivon, että tämä kannanotto johtaa sellaisiin tuloksiin, että nämä tiedot kaiken kaikkiaan voidaan saada.

Tärkeätä on myös se, että kun talousvaliokunnassa käsitellään luotto- ja rahoituslaitoksia koskevaa lainsäädäntöä, arvioidaan kysymys salassapidosta ja siitä, mitkä tiedot edelleen tulisi säilyttää salassa. On myös keskusteltu siitä, tulisiko tietyt luottotapit, jos ne ylittävät tietyn markkamääräisen rajan, julkistaa. Tosiasia on se, että oikeastaan nämä tiedot ovat jo tänä päivänä varsin hyvin saatavissa. Jokainen, joka jaksaa lukea Virallista lehteä, voi nähdä konkurssiin menneet yritykset, ja näiden pesäluettelot ovat täysin julkisia. Tietysti kokoamalla tämän tiedon mikä tahansa lehti voi hyvinkin koota esimerkiksi tiedot niistä luottotappioista, jotka ovat yli miljoon-

na markkaa tai jotka pankeille kaiken kaikkiaan ovat aiheutuneet. Mitään salaista tietoa tämä siis välttämättä ei ole. Tulisiko tällaisia listoja sinänsä kerätä, on vaikea kysymys siitä syystä, että kuten eräskin asiantuntija huomautti, jo kahden asunnon loukussa oleva perhe saattaa olla listalla, jos on aiheutunut miljoonan markan luottotappio pankille, ja tällaisten täysin viattomien ja syyttömien ihmisten listaaminen ei välttämättä ole oikeudenmukaista ja tarkoituksenmukaista.

Tärkeätä on se, että joka tapauksessa kaikki luottotappiot, jotka ovat aiheutuneet, huolellisesti tutkitaan. Sen selvityksen perusteella, joka verojaostolle saatiin, mielestäni se markkamäärä, jota nykyisin käytetään luottotappioiden tutkimisessa, on aivan liian korkea. Nykyistä rajaa huomattavasti pienemmät luottotappiot ehdottomasti on tutkittava, ja sitä myöten, kun ne tulevat tuomioistuinkäsittelyyn, ne tulevat myös julkisiksi.

Valiokunta myös korostaa sitä, että vaikka jokin kysymys olisi korvausvastuun tai rikosoikeudellisen vastuun osalta vanhentunut, niin on tarkoituksenmukaista, että näihinkin epäkohtiin Vakuusrahasto ottaa kantaa pankkitukea arvioitaessa.

Vielä julkisuuden kannalta halutaan selvittääväksi se, tulisiko antaa luoton myöntämiseen liittyviä asiakirjoja sellaisen asiakkaan takaajille ja velkojille, joka on aiheuttanut luottotappioita, koska uskotaan, että tällainen toimenpide saattaisi taata oikean ja varsin tehokkaan tutkimuksen.

Herra puhemies! Valiokunnassa on kiinnitetty myös huomiota pankin johdon palvelussuhteen ehtoihin. Tähän on antanut erityistä aiheutta se, että kun on tehty palkkaselvitys, on voitu todeta, että pankeissa palkat ovat selvästi korkeampia kuin teollisuudessa. Ottaen huomioon eri alojen tulokellisuus viime vuosina tätä ei voida pitää missään suhteessa tarkoituksenmukaisena, ja siitä syystä halutaan kiinnittää huomiota myös pankin johdon palvelussuhteen ehtoihin. Tältä osin todetaan, että myös Vakuusrahasto on asettanut tällaisia ehtoja antaessaan pääomatukea pankeille.

Edelleen valiokunta lähtee siitä, että kun viime talvena hyväksyttiin ponsi, jonka mukaisesti valtioneuvostolta edellytetään tiedonantoa valtioneuvoston suunnitelmista rahoitusjärjestelmän tervehdyttämisestä ja niistä keinoista, joita on tarkoitus käyttää, ja tuen palauttamisesta valtiolle pankeilta, tämä selonteko tulisi antaa tällä syysistuntokaudella. Tämä vaatimus edelleen toistetaan ja toivotaan, että loppusyksystä

hallitus tuon selonteon eduskunnalle voisi antaa.

Herra puhemies! Kaikkein tärkeintä on se, että pankkituessa valitaan kaikkein edullisin etenemistie. Siitä syystä valiokunta vaatii, että omaisuudenhoito yhtiön perustamisen jälkeen, siis tilanteessa, jossa on perustettu omaisuudenhoito yhtiö johonkin pankkiin, Vakuusrahaston on välittömästi selvitettävä valtiovarainvaliokunnalle, että se ratkaisu, joka on toteutettu, on eri vaihtoehtoista kaikkein edullisin, siis että on valittu edullisin etenemistie veronmaksajan kannalta ottaen huomioon tavoitteena erityisesti pankkituen minimointi mutta myös kilpailun vääristymisen estäminen ja pankkijärjestelmän tervehdyttäminen. Tämän kokonaisuuden jälkeen tehdyn ratkaisun täytyy osoittautua kaikkein edullisimmaksi. Jos valtiovarainvaliokunta tai eduskunta havaitsevat, että näin ei ole, niin on täysin selvää, että silloin eduskunta ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin, joilla pyritään saattamaan ne vastuuseen, jotka ovat tehneet epätarkoituksenmukaisen ja vahinkoa aiheuttavan päätöksen. Tärkeätä on myös se, että määrittelyperusteet on julkistettava silloin, jos omaisuudenhoito yhtiöön siirretään omaisuutta.

Herra puhemies! Haluan korostaa sitä, että pankkituen ehdot ovat nyt niin tiukat kuin millaisiksi ne vain voidaan asettaa. Tärkeätä on myös se, että jos näihin ehtoihin halutaan muutoksia, niin se on nimenomaan eduskunta, joka niistä päättää. Mielestäni on hyvä näin, koska silloin riittävä kontrolli on olemassa.

Kun tänään välineet hallitukselle ja Vakuusrahastolle annetaan pankkikriisin varsin kattavaksi hoitamiseksi, on mielestäni erittäin tärkeätä se, että nyt sekä valtioneuvosto että Vakuusrahasto etenevät varsin nopeasti, niin pian kuin mahdollista, jotta välttämättömät ratkaisut, joilla pankkijärjestelmää voidaan tervehdyttää ja tuen valumista estää, voitaisiin toteuttaa.

Mielenkiintoista on vielä se, että suurin tukihan on jouduttu antamaan säästöpankkiryhmälle, jonka valtio lähes kokonaisuudessaan omistaa. Tältäkin osin haluan korostaa sitä, että niin kauan kuin omistusehto on, niin pankeilla on omaehtoinen tarve pyrkiä säilyttämään itsenäisyytensä ja minimoida menonsa. Mutta siinä tilanteessa, jos pankki ajautuu valtion syliin, voidaan kokemuksesta osoittaa, että valtion menot saattavat kasvaa kohtuuttoman suuriksi.

Herra puhemies! Toivon, että valtiovarainvaliokunnan mietintö hyväksytään sellaisenaan.

Edustajat Jäätteenmäki ja Vuorensola merkitään läsnä oleviksi.

Vietnamin parlamentin puhemies vierailu

Puhemies: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Vietnamin parlamentin puhemies Nong Duc Manh seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta lausun puhemies Nong Duc Manhin tervetulleeksi eduskuntaan.

Ed. K. Orhonen: Arvoisa herra puhemies! Ed. Sasi käytti puheenvuoron, jossa hän perusteli valtiovarainvaliokunnan mietinnön ehtoja. Ehkä kaikista pahin ongelma onkin juuri se, että tuen ehdot ovat nimenomaan edellytyksien tasoilla. Kysymys kuuluu, että jos eduskunta kokonaisuutenaan yksimielisesti haluaa asettaa niin tiukat ehdot kuin mahdollista on, niin miksi niitä ei aseteta lain tasolle, koska ongelmaksi on muodostunut jo aikaisemmassa käsittelyssä nimenomaan se, että eduskunnan edellytykset ja eduskunnan tahto eivät ole toteutuneet, ei ole mennyt viestinä perille ilmeisesti valtioneuvostolle, että kun eduskunta kirjaa muotoon "edellyttää", se edellyttäisi myös toimia.

Aivan muutama perusväittämä, joita ed. Sasi parkkiyhtiötä perustellessaan käytti, näkökulmasta, joka tuo ehkä toisenlaisenkin lopputuloksen. Ensimmäinen perusnäkökulma, jolla parkkiyhtiötä, roskapankkeja, on perusteltu, on ollut se, että ne mahdollistavat pankin johdon keskittymisen ns. hyvän pankin hoitamiseen, bisnekseen. Näin varmaan on edellyttäen, että tälle ns. hyvälle pankille ei jää merkittävää riskiä ns. huonosta pankista.

Toinen perusväittämä on ollut se, että järjestelmä lisää luottamusta jäljelle jäävään pankkiin, jolloin se on helpommin myytävissä. Näin varmaan tapahtuu.

Kolmas perusväittämä on, että järjestelmä alentaa hyvän pankin varainhankintakustannuksia. Se on osaltaan näin, mutta toisaalta se on kyseenalaista nimenomaan siinä suhteessa, onko se parempi tukimuoto kuin jokin muu, jota valtio tällä hetkellä on käyttänyt, ja onko se varainhankinnalle niin merkityksellinen. Jos katsoo esimerkiksi luottolaitoksen listoja, joilla suomalaiset pankit ovat, niin SKOP taitaa olla sieltä parhaasta päästä.

Neljäs perusväittämä on ollut se, että järjes-

telmä on keino välttää pankkeja ajautumasta valtion hallintaan. Näin varmaan tapahtuu, mutta siinä omaisuudenhoitoyhtiö—roskapankki-vaihtoehdon kautta tapahtuu nimenomaan se, että tappiot ja riskit ajautuvat valtiolle varmuudella, jos tämä vaihtoehto otetaan käyttöön.

Yksi ehkä merkittävin perusväittämä on ollut se, että kyseessä on valtion varojen kannalta säästeliäin tapa tukea pankin vakavaraisuutta, ja se perusväittämä on väärä. Sillä ei saavuteta teknistä vakavaraisuuspääomasaastoa, jos parkki toimii luottolaitoksena kuten pankki. Aivan samalla lailla toimii silloin 8 prosentin vakavaraisuusaste siellä kuin muussakin pankissa. Ei todellista pääomitusarpeen supistamista sillä saada aikaan, vaan sillä on mahdollista saada aikaan kasvu, johon ed. Sasi ei kiinnittänyt huomiota ollenkaan siirtohinnoista puhuessaan.

Markkinahinta on kaunis termi, jota voidaan jatkuvasti käyttää yhtenä osana, mutta kun pitää määritellä markkinahinta, mikä se on, vastausta ei enää löydykään. Yhdenlainen vastaus löytyy talousvaliokunnan mietinnöstä, jossa talousvaliokunta totesi markkinahinnasta, että tällä hetkellä markkinat ovat niin suppeat, että markkinahintaa ei pystytä määrittelemään. Silloin on täysin mahdollista tuen valuminen pankille tätä kautta.

Toisin sanoen valtion riskit ovat voittopuolisesti yhdensuuntaisia. Se johtuu hyvin pitkälle siitä, että käyvän markkinahinnan määrittäminen on viranomaisille varmasti vaikeaa, ja se on huomattavasti vaikeampaa kuin asiantunteville pankkien ammattilaisille, koska pankkeilla on parempi informaatio tällä hetkellä ainakin esimerkiksi kiinteistöomaisuusmassojen hinnoittelusta. Jos tätä ongelmaa, markkinahintaongelmaa, halutaan lieventää, ainut vaihtoehto on asettaa pankkeille silloin tarpeeksi suuri osavastuu parkkiin siirretyistä omaisuuseristä, jolloin perusväittämältä menee pohja pois eli se ei olekaan enää halvin tapa säästää valtion varoja.

Kuudes perusväittämä on ollut se, että valtio saa tuelleen reaaliarvot. Se on taas aivan täysin väärä perusväittämä. Vastinetta tulee vain ostettavien omaisuuserien todellisen arvon mukaan. Kuten edellä totesin, markkinahintainen osto ei tue pankin todellista vakavaraisuutta. Silloin kun se ei tue, niin saati että siellä ylihintaa on, ylihinnan osalta ei tapahdu minkään näköistä vastineen siirtymistä pankille.

Nyt roskapankkilain käsittelyn yhteydessä uutena, ehkä merkittävimpanä piirteenä on noussut esille SSP:n, Suomen Säästöpankin pirs-

tominen. Saneeraus- ja fuusiokeskustelun alle on tarkoituksella ja tarkoituksen mukaisella halulla haluttu painaa keskustelu ja syy todellisista pankkitukeen ja sen määrään vaikuttavista tekijöistä.

Esimerkiksi vuonna 92 koko pankkisektorin henkilöstömenot olivat yhteensä noin 8,5 miljardia. Vaikka supistetaan ja ajetaan kaikki toiminnot alas, ei säästöä synny tuota markkamäärää enempää. Aivan varmasti on tälläkin hetkellä todellista tarvetta järjeistää ja saneerata toimintoja. Sitä on tehty ja tulee edelleen tehdä, mutta Suomen Säästöpankin pirstominen, jos se lähtee omaisuudenhoitoyhtiö lain kautta ja tällä hetkellä käsiteltävänä olevan lain kautta, on tarpeen tehdä aivan toisesta lähtökohdasta.

Jos omaisuudenhoitoyhtiö laki on keino siihen, että pirstomisella lähdetään suorittamaan muutosta, jolla sysätään kaikki roskat yhteiskunnalle ja samalla on tarkoitus siirtää ns. hyvät osat muille pankkiryhmille, ja siirron tapahtuessa se tapahtuu muille pankeille vielä pilkkahintaan, tätä yhtälöä on täysin mahdoton hyväksyä.

Tällä hetkellä 90 miljardia, 90 000 miljoonaa ovat arviot siitä, mitä tämä suomalainen yhteiskunnan musta aukko vetää puoleensa. Nyt tapahtuu ilmiö, jossa sympaattinen pikkuinen säästöpossu muuttuu ahneeksi ja hillittömäksi pankkisiaksi, jolle mikään ei riitä. Nyt tämä kyltymätön pankkisika vaatii sikapankkeja.

Yhteiskunta on turvannut rahoitusjärjestelmän toimivuuden, ja silloin yhteiskunnalla tulee myös olla oikeuksia, oikeus vaatia, että tämä turvaaminen tapahtuu mahdollisimman vähin kustannuksin ja että omistajavastuu maksimoidaan sekä että tuen tulee kokonaisuudessaan olla avointa. Tätä kautta tullaan siihen, että tuettavien pankkien vanhojen omistajien vastuu on yksi erittäin merkittävä tekijä siinä, mikä on lopullinen yhteiskunnalle, veronmaksajille tuleva kustannus siitä, että rahoitusjärjestelmä pidetään pystyssä.

Tuen vastikkeellisuuden tulee olla aina peruslähtökohta. Vastikkeellisuus toteutuu harvoin jos koskaan ilman omistuksen leikkautumista. Määräysvaltaa ei saa ilman omistusta, ilman omistusta ja määräysvaltaa taas ei saa vaikutusvaltaa ja osuutta tuottoon ja arvonnousuun. Niiden saaminen on enemmän tai vähemmän kuin veteen piirretty viiva, ikävä kyllä nimenomaan vähemmän.

On kannettu huolta valtion omistuksen haittoista pankkisektorissa. Ymmärrän täysin huolenkantajien perustelut. Tavoitteena on säilyttää pankit yksityisomistuksessa maksattamalla

omistajien vastuu veronmaksajilla. Ymmärrän siis perustelut mutten missään nimessä hyväksy niitä.

On vastuutonta edes yrittää vierittää omistajien vastuuta yhteiskunnan maksettavaksi, veronmaksajien kontolle. Samalla on kuitenkin muistettava se, ettei valtion omistukseen pyrkiminenkään saa olla itseisarvo. Keskeistä on pankin omistajien vaikutusvallan saaminen pankkiin. Silloin kun vanhat omistajat ovat antaneet tehdä tai sitten ovat itse tehneet virheitä siten, että yhteiskunta joutuu sijoittamaan pankkeihin rahaa, tulee sen rahan hintana olla omistusta ja vaikutusvaltaa.

Nyt on sitten huomattu se, että omistajien vastuullisuuden aika lähenee uhkaavasti. Siltä pelastamaan tuotiin roskapankkilaki eduskuntaan. Perusväittämä on, että kyseisillä yhtiöillä vähennetään pankkikriisin kustannuksia. Eivät huonojen saamisen odotetut luottotappiot vähene sillä, että ne siirretään eri yhtiöön eri nimen alle. Jos ajatus on se, että esimerkiksi kiinteistöjen kohdalla pannaan ne odottamaan parempia aikoja ja arvoja, mikään ei estä tällä hetkellä myös pankeja menettelemästä näin. Toisin sanoen tarkoitus onkin sysätä ongelmat, roskat, jäte mutta ennen kaikkea tuottamaton omaisuus yhteiskunnan harteille.

Keskeistä lain kohdalla on se, että veronmaksaja vastaa omaisuudenhoitoyhtiön tappioista. Tervehtyneen pankin tuottamasta arvonnoususta ja tuloksesta taas ei jää veronmaksajalle, valtiolle mitään. On siis täysin mahdoton ajatus yhtyä tällaisen lain kannattajaksi, lain jolla veronmaksajien laskua kasvatetaan. Viedään päätösvalta eduskunnalta, ei aukaista pankkiseläisuutta, ei edistetä työllisyyttä, ei helpoteta velallisten asemaa. Tämä ei koske pienyrityksiä eikä kotitalouksia. Ennen kaikkea tämä ei ole kokonaisvaltainen esitys pankkikriisin hoidosta eduskunnan tahdosta huolimatta, ja ennestään valtavaa omaisuuden uudelleenjakoa sillä paisutetaan melkein pä käsittämättömiin mittasuhteisiin.

Vasemmistoliitto ei sitoudu epäterveeseen tapaan hoitaa pankkikriisiä. Omaisuudenhoitoyhtiöt eivät vähennä pankkikriisin kustannuksia. Päinvastoin voi tapahtua. Nyt näyttää siltä, että lakia tullaan käyttämään SSP:n pirstomiseen mitä pikimmiten. Mikäli näin menetellään, se on monessakin mielessä vastoin pyrkimystä minimoida yhteiskunnan kustannuksia.

Vasemmistoliitto ei ole edesauttamassa kaikkien aikojen puhallusta veronmaksajilta pankkien omistajille. Ainoa todellinen kestävä keino

tervehdyttää koko yhteiskunnan perusrakenteet on elvytys edelleenkin. Työtä, työpaikkoja luomalla ja yrityksiä ja kotitalouksien mahdollisuuksia parantamalla saavutetaan kestäviä pienentäviä vaikutuksia pankkitukeen. Nyt hallitus toisella kädellä lappaa pankkitukea ja toisella kädellä tekee samanaikaisesti päätöksiä, jotka lisäävät tuen tarvetta. On väärin sanoa, että toisella kädellä tai toisella kädellä, kyllä siinä ovat jo kauhakuormaajat käytössä.

Joka tapauksessa tukipäätökset ja muut toiminnalliset päätökset ovat niin ristiriidassa keskenään, ettei ole mitään muita mahdollisuuksia saada pankkituen määrää pienemmäksi kuin vaihtaa täydellisesti talouspolitiikan suuntaa. Siihen taas tämä hallitus ei pysty.

Arvoisa puhemies! Tästä johtuen ehdotan, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus hylätään. Siltä varalta, ettei ehdotukseni mene läpi, ehdotan seuraavan perustelulausuman sitä vaihtoehtoa varten, että hallitus lähtee myymään Suomen Säästöpankin eduskunnan tahdosta huolimatta:

”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että Suomen Säästöpankki Oy:tä mahdollisesti myydessä myyntihintaan tai muihin kaupan ehtoihin ei saa sisältyä peiteltyä tukea.”

Ed. Ryynänen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhonen sisällytti puheeseensa kaikki populistiset ainekset, joita tällä hetkellä on yhteiskunnassa esillä. Ensin tuli karmeaa pankkiasia, joka on todella karmeaa. Sitten tuli vielä karmeampi työttömyys, joka asiaan ei nyt sellaisenaan liittynyt. Täytyy melkein onnitella, mutta se oli vähän ylilyövä. Ed. Korhonen oli aivan oikeassa, kun hän vakuusrahastolakia käsitellessä nojasi siihen, että laki kohdistetaan pelkästään Säästöpankkiin eli toisin sanoen valtion omistuksessa olevaan rahalaitokseen. Siinä hän oli oikeassa, ja nyt talousarvioesityksessä mennään tietysti sikäli kuin talousarvion ulottuvuus riittää, siltä osin siihen, mitä ed. Korhonen aikoinaan mainitsi taikka on aikoinaan talousvaliokunnassa vienyt eteenpäin.

Sen sijaan sitä, että valtion kohdalla tällainen takuujärjestelmä, jossa ei tarvita rahaa vaan takuita, olisi kokonaan kelvoton, minä hiukan ihmettelen sikäli, että minä muistan, että aikoinaan, kun neuvoteltiin näistä asioista, myös tätä asiaa tuotiin vasemmistoliiton taholta aika voi-

makkaasti esiin sen mahdollisuuden lisäksi, että voitaisiin pankkien vakavaraisuutta laskea. Tässä nähdään nyt se, että vasemmistoliitto tekee politiikkaa paikassa kuin paikassa, vaikka yhteiskunnallisesti oltaisiin menossa kuinka ahtaaseen rakoon. Mielestäni pankkituen osalta niillä järjestelmillä, joita nyt on suunniteltu lukuun ottamatta epävarmaa tilannetta Suomen Säästöpankin pilkkomiskysymyksessä, on oikea suunta, koska nyt täytyy kiireesti tehdä jotakin.

Vasemmistoliiton näkemyksellä poljettaisiin samassa paikassa, samassa nevassa kuukaudesta ja vuodesta toiseen, ja koko ajan yhteiskunnan kyljessä on avoin haava, josta miljardi toisensa jälkeen vuotaa ulos. Nyt ei olisi mielestäni järkevää tehdä politiikkaa, ed. Korhonen, vaan katsoa konsensusessa yhteiskuntaa, miten sitä voidaan auttaa myös pankkituen osalta.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että ed. Aittoniemi löytää syntipukin täältä. Hänellä ei ollut mitään sanottavaa ed. Sasin puheenvuoroon, joka ylipitkänä puheenvuorona sisälsi erittäin paljon erilaisia selittelyjä, erilaisia toivomuksia, sellaisia selityksiä ja sellaisia toivomuksia, joita kuitenkin ei kokoomus ole halunnut kirjattavaksi lakiin, ei ole halunnut kirjattavaksi todella velvoittavina talousarvioon jne. Toisaalta en kyllä ihmettele, että ed. Sasilla oli sellainen selittelytarve, koska kansalaiset eivät voi ymmärtää, että nyt tehtävien päätöstenkin jälkeen pankkituki on suuri salaisuus kaikesta huolimatta. Kansalaisille ei anneta selkeätä ja suoraa tietoa siitä, miten ja mihin rahat uppoavat. Pidän erittäin valitettavana, että vakuusrahastolakiin ei ole saatu sisällytetyksi sellaisia pykäläiä, jotka olisivat olleet asiallisia. On aika omituista sitten, jos ed. Aittoniemi on valmis hyväksymään todella kaikki lepsuilut, joita tähän asti on tehty ja ollaan nytkin tekemässä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiinnitin ed. Sasin puheenvuorossa huomiota siihen, kun hän sanoi, että nyt ollaan hyväksymässä ehdot, jotka ovat niin tiukat kuin mahdollista. Sehän ei pidä paikkaansa, koska nyt voimassa olevat ehdot ovat niin tiukat kuin mahdollista, ja nyt on kysymys siitä, että ollaan löysäämässä näitä ehtoja, eli on mahdollista laittaa tiukemmat ehdot ja tiukemmat ehdot on laitettu. Ne ovat olemassa, ja nyt te olette löysäämässä näitä ehtoja.

Mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuoroon,

niin hän jätti huomiotta sen, että kun me yhdessä näitä asioita pohdimme tammi — helmikuussa, niin yksi meidän linjamme oli se, että toteutetaan omistajavastuu. Nyt te, jotka olette hyväksymässä nämä esitykset, mukaan lukien lisäbudjetin, olette lipsumassa tästä omistajavastuun periaatteesta. Te ette pane omistajia vastuuseen niistä virheistä, joita omistajat ovat tehneet, ja tässä mielessä minä kyllä ymmärrän, miksi sosialidemokraatit ovat lähteneet tässä asiassa lepsuilemaan.

Nyt toteutetaan SDP:n — KOP:n linjaa näissä kysymyksissä. On tullut käyttöön uusi poliittinen liittoutuma, allianssi: SDP — KOP. SDP on välillisesti KOP:n suurin osakkeenomistaja. Kyllä minä ymmärrän, jos omistajavastuuta ei toteuteta siitä lähtökohdasta käsin, mutta ed. Aittoniemi, kai sen myönnätte, että omistajavastuu oli tärkeällä tavalla esillä tammi — helmikuun neuvotte luissa. Sitä pidimme esillä ja sitä pidämme esillä vieläkin. Kai te sen myönnätte, että nyt siitä ollaan luopumassa.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että en odottanut ed. Aittoniemeltä tuon suuntaista puheenvuoroa. Tuo, jos joku, on populismia, että 90 miljardia markkaa rahaa tässä yhteiskunnassa ei vaikuta meidän työllisyystilanteeseemme. Kyllä se on yksi merkittävä tekijä myös siihen, että meillä on 500 000 työtöntä tällä hetkellä. Pankkitukeen on jouduttu käyttämään 45 miljardia markkaa. Ennusteet ovat noin 90 miljardin markan suuruusluokkaa.

Takauksista puhuttaessa pitää asioita käsitellä kokonaisuutena. Ei voida ottaa erillisiä pieniä osia ja ripotella niitä sinne sun tänne, lisätalousarvioon, talousarvioon, erillisiin lakeihin. Takauksia pitää myös katsoa kokonaisuutena, ja takaukset ovat yksi keino, jos otetaan huomioon takauspäätöksiä tehtäessä tarpeellinen määrä tekijöitä. Esimerkiksi takauksen laukeamisen seuraukset tässä yhteydessä, kun puhutaan siitä, että takaus on edullisin keino käyttää pankkitukea, ed. Aittoniemi unohtaa aivan täysin. Yleensä kun takaus laukeaa, siellä on konkurssi, joko yksittäinen ihminen tai tässä tapauksessa pankki takana. Ei valtio sieltä mitään saa. Se saa konkurssipesästä osan, ja takauksella ei ole edes minkäänlaista arvoa silloin, kun lähdetään jakamaan konkursipesän omaisuutta. Kyllä takaus saattaa olla kallein vaihtoehto. Se pitää myös ottaa huomioon eikä ainoastaan katsoa yhtä pientä osaa siitä päätöksestä.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korhonen, ei työttömyys ole pankkituen seurausta, vaan pankkituki on työttömyyden seurausta. Se on näin päin vähän loogillisemmin ajatellen.

Mitä tulee tähän asiaan yleisesti katsoen, me olemme tässä eduskunnassa taanneet, että pankit pidetään pystyssä. Sitä taustaa vasten meidän tulee katsoa tässä asiassa yhteiskunnalle edullisin muoto pankkien saattamiseksi toimivaan kuntoon, ja sitä ovat pankkituen osalta tietysti takaukset, koska meidän ei tarvitse ottaa ulkomailta kymmenien miljardien markkojen lainoja tältä osin, minkä takaukset kattavat. Se on aivan selvä asia.

Mitä tulee yleensä omaisuudenhoitoyhtiön perustamiseen, se olisi pitänyt perustaa jo vuosi sitten tai viime vuodenvaihteen jälkeen. Me olimme nyt huomattavasti menneet eteenpäin. Nyt me olemme tanssineet paikallamme koko ajan. Koko ajan on tapeltu ja riideltä, ja nyt kun tämä laki on sisällöllisesti hyväksytty, riitelyä jatketaan täällä vielä. Se on pääasia, että me kokeilemme ja koetamme nyt jotakin. Jos me koko ajan tanssimme paikoillamme, niin koko ajan vuotaa veri yhteiskunnan kyljestä, toisin sanoen raha avoimesta putkesta. Ainakin tämä on kehitystä eteenpäin. Tehdään selkeät säännökset, perustetaan omaisuudenhoitoyhtiö, siirretään nämä ainekset sieltä sivuun. Sen jälkeen katsotaan, mitä tehdään itse peruspankille eli SSP:lle. Se on toinen asia, mutta eteenpäin on päästävä. Teidän tarkoituksenne on vain tanssia paikoillanne ja tehdä populistista politiikkaa.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jotkut tuntuvat tässä salissa unohtavan sen, että me elämme markkinataloudessa ja että meidän pitäisi elää markkinataloudessa. Pankkituki poikkeaa markkinatalouden pelisäännöistä. Ei ole normaalia eikä yhteiskunnassa hyväksyttävää, että joitakin yksittäisiä ihmisiä, osakkeenomistajia, intressiryhmiä, tuetaan pankkituella valtion rahoilla. Se ei ole markkinataloutta. Kyllä tältä osin markkinatalous on tuhoutumassa, samoin kuin esimerkiksi maanviljelyn osalta. Kaikki subventiot vääristävät markkinatalouden rakenteita. Tässä tapauksessa ne vääristävät myös kilpailutilannetta lukuisilla muillakin aloilla eivätkä vain pankkisektorilla, ja tältä osin minusta markkinatalouden periaatteita pitäisi enemmän kunnioittaa kuin mihin nyt ollaan valmiita.

Kyllä se, että tuetaan yhden lajin omistajia, pankkien yksityisiä omistajia valtion rahoilla, on kohtuutonta niitä piirejä kohtaan, jotka maksavat tämän homman, eli veronmaksajia kohtaan. Tämän takia mielestäni omistajavastuu on toteutettava. Omistajavastuun täytäntöönpanosta ollaan luopumassa nyt käsiteltävänä olevien lakiesitysten yhteydessä, ollaan luopumassa. Nykyisin voimassa olevien määräysten mukaan pannaan toimeen omistajavastuu. Nyt te olette ehdottamassa ja hyväksymässä sellaisia ratkaisuja, joilla omistajavastuusta luovutaan, ja tämä on hyvin merkittävä linjanveto. Säilytetään nykyiset voimassa, niin omistajavastuu toteutuu. Tässä mielessä minä en voi hyväksyä sitä KOP:n — SDP:n linjaa, joka oppositiossakin on tullut suurimman oppositiopuolueen linjaksi tässä yhteydessä. Tässä SDP on pelastamassa pankkinsa, KOP:n intressejä ja vanhoja omistajia.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen käyttämään puheenvuoroon: On kyllä kummaa logiikkaa, jos logiikka lähtee siitä, että eteenpäin hinnalla millä hyvänsä. Aivan sama, mitä maksaa, kunhan vain eteenpäin mennään. Kyllä se on kohtuutonta yhteiskuntaa, työttömiä ja veronmaksajia kohtaan. Ei pankkikriisiä hoideta siten, että pidetään posketonta kiirettä. Kyllähän te olette nähneet, mitä tässä on tapahtunut, kun on tällainen kiire ollut.

Eduskunta edellytti tammikuussa annettavaksi tämän syyskauden aikana kokonaisvaltaisen esityksen, missä käsitellään kokonaisvaltaisesti pankkikriisiä ja sen hoitamista. Missä se esitys on? Meillä on taas roskapankista yksi esitys, joka on yksi osa kokonaisuutta.

Ed. Aittoniemi unohtaa taas täydellisesti sen, että omaisuudenhoitoyhtiöt, roskapankit, voivat lisätä yhteiskunnan kustannuksia, eivät pelkääntään alentaa niitä. Ne tulevat täysin yhteiskunnan maksettaviksi jopa käyttökulujen kautta.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin vasemmistoliton edustajien puheenvuoroja, jäin ihmettelemään vastuullisuuden puutetta. Meno on vähän samantapaista kuin aikanaan SKP:n kiinteistöbisnesseikkailuissa. Aitaa kaatuu, paljon on puhetta ja satoja miljoonia tulee tappiota. Tällä tavalla ei asioita hoideta, vaan kyllä nyt on ed. Seppäsenkin aika ottaa näistä asioista vastuu. Eivät nämä asiat sillä etene, että annetaan näyttäviä referaatteja, kirjoitetaan kirjoja, vaan pitää

kantaa myös vastuuta näistä asioista. Yhdyn ed. Aittoniemen erittäin hyvään puheenvuoroon. Se edellyttää myös sitä, että tehdään päätöksiä, edetään asioissa ja hoidetaan asioita. Todellakin kansanedustajalla on myös tietty vastuullisuus näissä asioissa, ed. Seppänen.

Ed. H e i k k i n e n : Arvoisa puhemies! Lähes vuoden jatkailun jälkeen eduskunta on vihdoin saamassa valmiiksi lainsäädännön, joka mahdollistaa keinot, joilla hallitus voi ryhtyä käytännössä hoitamaan kansakunnalle liian kalliiksi ja raskaaksi käynyt pankkikriisiä. Lain hyväksyminen tapahtuu lisäksi laajan yhteisymmärryksen hengessä. Toivon, että hallitus osaa antaa riittävän suuren arvon toivon mukaan jälleen henkiin heräämässä olevalle yhteisymmärryksen politiikalle.

Ennen kuin hallitus voi ryhtyä käytännön toimiin, vaatii se, että voimme tänä päivänä hyväksyä lisäksi neljännen lisätalousarvion. Lisätalousarviota koskeva mietintö valmistui viime perjantaina verojaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa samojen rakentavien voimien yhteisymmärryksen tuloksena kuin nyt käsitellyssä oleva vakuusrahastolain muutos.

Lisätalousarvioon tehtiin valiokunnassa suuri periaatteellinen muutos. Hallituksen esityksestä poiketen budjettivaroja voidaan käyttää tässä vaiheessa vain valtion määräysvallassa olevien pankkien omaisuudenhoitoyhtiöiden perustamiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että pankkien on tästä lähtien tultava eduskuntaan hattu kourassa. Jokainen seuraava rahahakemus käsitellään eduskunnassa ja näin koko kansan valvovan silmän alla. Tämä pitää mielestäni kynnyksen riittävän korkealla. Pankit tulevat todennäköisesti tästä lähtien veronmaksajien kukkarolle viimeisenä hätäkeinona. Tähän astihan Prepula kumppaneineen on voinut kuskata Vakuusrahastosta puhdasta rahaa rekkakuormittain eduskunnan pystyessä vain levittelemään käsiään. Tämäkin muutos voitiin tehdä yhteisymmärryksessä. Sanoisin, että asian valmistelussa vallitsi vanha hyvä punamultakauden henki.

Mietintöön sisältyy lukuisia tiukkoja kannanottoja, joilla tähdätään mm. julkisuuden lisäämiseen ja eduskunnan aseman vahvistamiseen. Lain toisen käsittelyn aikana viime perjantaina ja myös tänä päivänä jo kahdessa puheenvuorossa ed. Seppänen on yrittänyt tapansa mukaan esiintyä oppimestarina. Vaikka hänen puheilleen ei kannattaisi kovin paljon ajatuksia ja aikaa uhrata, on kuitenkin todettava, että hän on ollut koko

tämän eduskuntakauden Suomen Pankin pankkivaltuusmies ja koko Valtion vakuusrahaston toiminnan ajan, eli 1,5 vuotta, Vakuusrahaston hallintoneuvoston jäsen. Hänet on valittu nimenomaan eduskunnan puolesta valvomaan Vakuusrahaston toimintaa. Hänen valvonnassaan Vakuusrahasto on jakanut 20 miljardia markkaa mm. Suomen Säästöpankille ja Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankille veronmaksajien varoja. Hän on näin ollen yksi keskeisistä vastuullisista, että näin on tähän mennessä voinut tapahtua. (Ed. Jaakonsaari: Hän on talonmies Nyrönen!)

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja on viime perjantaina lain toisen käsittelyn aikana arvostellut valtiovarainvaliokunnan verojaostoa siitä, että olemme kiirehtimässä rikoslain muuttamista niin, että pankkirkosten vanhentumisaikoja jatketaan vähintään 5 vuoteen ja että pankeissa tapahtuva luottamusaseman väärinkäyttö ja velallisen epärehellisyys saatetaan kaikilta osin virallisen syytteen alaisiksi.

Kyllä me verojaostossa, arvoisa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, joka ei tosin ole paikalla, tiedämme erinomaisen tarkasti, ettei takautuvaa lainsäädäntöä pystytä tekemään eikä aiotakaan tehdä. Meillä on sen sijaan käsitys, että jonkinlainen pankkijärjestelmä tulee maassamme aina olemaan. Pankkimaailmassa tulee todennäköisesti jatkossakin olemaan saman kaltaista rikollista toimintaa kuin tähänkin asti, ellei rikoslainsäädäntöä muuteta.

Lainsäädännön tulisi olla aina sellaista, että se jo ennalta ehkäisisi rikollisen toiminnan. Näin tulisi olla myös pankkimaailmassa. Tällaisen toiminnan laillisuuden arviointiko, ed. Niinistö, pitäisi mielestänne edelleen jättää lähinnä pankinjohtajien itsensä valittamien luottamushenkilöiden ratkaistavaksi?

Minun mielestäni näin ei voida jatkaa. Rikoslakia on välttämättä muutettava. Ministeri Pokka on aivan oikealla asialla, ja toivottavasti hän pystyy tuomaan mahdollisimman nopeasti tarvittavat lainmuutokset eduskuntaan. On todella järkyttävää, että henkilöt, joiden toimien seurauksena veronmaksajien rahoja häipyä kymmeniä miljardeja markkoja kuin taivaan tuuliin, voivat ratsastaa ympäri maata uljaalla mustangillaan täysin vapaina. On järkyttävää, että meillä on ollut ja on edelleen lainsäädäntö, joka estää viranomaisten puuttumisen tällaiseen menoon. Kansan oikeustaju ei tätä ymmärrä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, mikä olisi hyvä myös Vakuusrahaston hallinto-

neuvoston puheenjohtajan tietää, että neljättä lisätalousarviota käsiteltäessä myös pankkeja kuultiin asianmukaisessa järjestyksessä. Suomen Säästöpankin puolesta oli oma edustajansa. Häntä kuultiin yhdessä muiden pankkien kanssa mutta myös erikseen. Tästä huolimatta toimitusjohtaja Prepula lähetti jälkeinpäin paimenkirjeensä, jonka sisältö on ollut julkisuudessaakin. Paimenkirje saapui siinä vaiheessa, kun valio-kunta oli jo pitkälle muotoillut tai ainakin muotoilemassa omaa kannanottoansa. Ihmettelen menettelyä. Eduskunnan päätöksentekoon yritettiin vaikuttaa poikkeuksellisella tavalla, ja kysymyksessä oli lisäksi valtion omistama pankki.

Herra puhemies! Mielestäni hallituksen tulee nyt ryhtyä mahdollisimman pikaisesti toimiin pankkikriisin hoitamiseksi niin, että yhteiskunnan tuen tarve tästä eteenpäin loppuu mahdollisimman nopeasti. Katseet kohdistuvat tästä eteenpäin hallitukseen.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehuessaan verojaoston työtä ed. Heikkinen unohti mainita, että valtiovarainvaliokunnan mietinnön jälkeenkin pankkitu-en ehtoihin jää pari pientä puutetta. Itse katsoisin, että ne ovat aika ratkaisevia puutteita. Ensimmäinen on se, että mietinnössä mainitut ehdot elävät vain lisäbudjetin valtuuksien ajan eli siis laki ilman ehtoja jää elämään omaa elämäänsä senkin jälkeen, kun lisäbudjetti on loppuunsyöty.

Toinen olennainen puute on se, että siirtohinnan määrittely on jätetty harkinnanvaraiseksi. Mikäli siirtohintana käytetään muuta kuin markkinahintaa, silloin kyseessä on suoranainen piilotuki, joka ilman muuta vääristää pankkien välistä kilpailua. Lisäbudjettiin ja vakuusrahastolakiin olisi pitänyt lisätä vaatimus, että hinnoittelussa voidaan käyttää muuta kuin markkinahintaa vain siinä tapauksessa, että tuettava pankki ajetaan alas. Jos pankki jää kilpailemaan, niin siirtohintana tulee olla käypä hinta, koska muutoinhan verovaroin kuntoon plankattu pankki saa huomattavan kilpailuedun ja näin vaikeuttaa muita pankkeja.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hieman huvittuneena kuuntelin ed. Heikkisen puheenvuoroa. Nimittäin eihän ongelma ole se, että tähän asti on myönnetty pankkitukea. Se on tapahtunut tiukkojen ehtojen mukaan, avoimesti ja julkisuuden hengessä. Mutta nyt on, ed. Heikkinen, ongelma se, että te olette löysäämässä näitä ehtoja. Ongelma alkaa perjan-

taista lähtien, kun tasavallan presidentti vahvistaa tämän lain. Siitä lähtien alkavat ongelmat, jotka johtavat epäoikeudenmukaiseen järjestelmään. Tämän takia minä mielelläni vastaan kaikesta tähänastisesta mutta en tippaakaan siitä, mitä tämän jälkeen tapahtuu, koska nyt tapahtuu pankkituen ehdoissa selvä löysennys.

Mitä tulee vastuun kanton, minä ihmettelen, mitä vastuunkantoa täällä oikein huudetaan. Miksi te ette huuda, että omistajat vastuuseen, omistajat vastuuseen? Eikö se ole vastuunkantoa, että omistajat vastaavat omista pankeistaan? Pitääkö meidän vastata heidän pankeistaan? Onko se markkinataloutta? Kyllä minä ehdottaisin, että huutaisitte vastuunkantajiksi omistajia, niin että teidän äänenne kuuluisi. Se ei kuulu täältä ilman, että te teette siitä myös päätöksiä, ilman, että täällä hyväksytään sellaisia päätöksiä, että omistajat pannaan vastuuseen. Eiväthän nämä lierot itse vapaaehtoisesti mistään vastaa, käyttävät vain veronmaksajien rahoja.

Mitä tulee pankkitukeen yleensä ottaen, sen ehtojen löysennykseen, me voimme jo mielenkiinnolla panna merkille sen, että sosialidemokraattiset edustajat ovat niin noloissaan tästä nyt suoritettavasta takinkäänöksestä, että heitä ei kiinnosta osallistuminen tähän keskusteluun. Miksi he eivät hyväksyneet tiukkoja ehtoja tammiukuussa mutta nyt ovat hyväksymässä hallituksen kanssa löysät ehdot? Miksi? Siihen jäämme odottamaan sosialidemokraateilta vastausta, mutta en minäkään, jos olisin teidän takeissanne, nyt paljon puheenvuoroja käyttelisi, on tämä sen verran nolo tilanne.

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasin puheenvuorossa ja nyt ed. Heikkisen puheenvuorossa tuli erittäin painokkaasti esiin ilo siitä, että hallitus on saavuttanut laajan yhteisymmärryksen pankkituen suhteen. (Ed. Heikkinen: Eikö se ole suuri asia?) On se varmasti suuri asia, mutta on aika hassu juttu sinänsä, että nyt osa oppositiosta näyttää ottavan kantaakseen vastuun todella hallituksen talouspolitiikastakin tällä menolla.

Saattaa olla niin, että presidenttiehdokas Ilaskiven toivomat kuviot ovat tässä taustalla, kun hän totesi, että joko kokoomuksen pitäisi lähteä hallituksesta tai mieluummin sosialidemokraattien olla kokoomuksen ja keskustan kanssa hallituksessa. Tulee pikkuisen mieleen, että ehkä tämäntapaisia kuvioita tässä nyt rakennetaankin pankkituen siivellä.

Korostan vielä sitä, että tässä nyt pidetään

salassa sellaisia asioita, jotka kansan oikeustajun mukaan olisi tullut tuoda julkisuuteen, ja näillä hurskailla puheilla niin ei tule tapahtumaan. Tämä on hyvin vahvasti vastoin kansalaisten oikeustajua ja myös jäytää omalta osaltaan yhteiskuntamoraalia. Tätä puolta pidän erittäin hankalana, vaikeana ja inhottavana asiana tässä yhteydessä.

Ed. K a a r i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Heikkinen arvosteli perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan ed. Niinistön puheita rikoslakiin liittyvistä vanhentumisajoista. En ole veljeni vartija, mutta koska olen asiasta hänen kanssaan melko perusteellisesti keskustellut, omana mielipiteenäni haluaisin sanoa, että olemme varmasti kaikki myös ed. Heikkisen kanssa samaa mieltä, että tavoite on aivan oikea, ja kansan oikeustajuun tämä välttämättä ei mene. Käsitykseni kuitenkin keskusteluista ed. Niinistön kanssa on, että mahdollisesti oikeusministeriössä valmisteltava rikoslain uudistus on tarpeellinen, mutta sen tulee ottaa myös kansainväliset sopimukset, ihmisoikeussopimukset, huomioon, kun tätä uudistusta tehdään.

Olemme yhtä mieltä siitä, että rikolliset pitää saada vastuuseen tekemisistään, ja siinä valossa tulee oikeusministeriön selvittää, auttaako asiaa vanhentumisaikojen pidentäminen, jotta vastuulliset saadaan kiinni, ei nyt ehkä taannehtivasti, mutta tutkinta-aikaa on oltava riittävästi. Mutta korostaisin, että myös kansainväliset sopimukset ja niiden asettamat velvoitteet tulee meidän omassa lainsäädännössämme ottaa huomioon.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luukkaiselle haluan todeta, että mitä siirtohintoihin tulee, niin on käytettävä käypää markkinahintaa. Kahdella edellytyksellä kuitenkin tästä voidaan poiketa: Ensimmäinen koskee pankkijärjestelmän rakenteen muuttamista, ja todennäköistä on, että rakennetta on mahdotonta muuttaa, jos käytetään käypää markkinahintaa. Toinen on sitten se, jos voidaan osoittaa, että siitä on valtiontaloudelle erityistä säästöä. Mielestäni nämä ehdot ovat varsin tarkoituksenmukaisia ja välttämättömiä, jotta omaisuudenhoito-yhtiöjärjestelmä voisi kaiken kaikkiaan ylipäänsä kaikissa tilanteissa toimia.

Mitä tulee siihen, että ehdot on asetettu lisätalousarvion yhteydessä, pidän tätäkin tietyllä tavalla tarkoituksenmukaisena, koska jatkossakin pankkitukeen täytyy aina kuitenkin myön-

tää määrärahat, ja määrärahojen myöntämisperusteista päätetään lisätalousarvion yhteydessä. Mielestäni se on varsin tarkoituksenmukainen yhteys. Jos me ajattelemme tämän lisätalousarvion kokemuksia, niin voidaan todeta, että nythän näitä ehtoja on tietyiltä osin lisätty ja tietyiltä osin tiukennettu. Tällä tavalla tietty ajantasaistaminen jatkuvasti määrärahoja myönnettäessä on mielestäni varsin tarkoituksenmukaista.

Mitä tulee ed. Seppäsen puheenvuoroon löysyydestä, niin on totta, että tietyiltä osin avataan niitä ehtoja, joita hyväksyttiin viime talvena, mutta eduskunnassahan nyt tietyiltä osin myös tätä avausta supistetaan. Jotta tässä kriisissä päästäisiin eteenpäin, niin tietysti erilaisia mahdollisuuksia ja välineitä valtioneuvostolle täytyy antaa kriisin ratkaisemiseksi. Haluan vain ed. Seppäselä korostaa, eikö sittenkin aina ole parempi, että valtio antaa takauksia kuin alkaa ostaa liikepankkien osakkeita niiden nykyisillä hinnoilla. Mielestäni on halvempaa pankkitukea antaa takaus.

Ed. Heikkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kaarilahden puheenvuoron johdosta ihan lyhyesti haluan todeta, että kun käsitelimme rikoslain muutosasioita, me kuulumme myös oikeusministeriön edustajaa. Ja nämä valtiovarainvaliokunnan kannanotot on aika pitkälle muotoiltu sen mukaan, miten oikeusministeriössä ollaan suunnittelemassa rikoslain muuttamista.

Varmasti kansainvälisyys ja kansainväliset näkökohdat on tärkeätä ottaa lainsäädännössä huomioon, mutta minulla on se käsitys, että meidän pankkikriisimme on niin poikkeuksellinen, että kyllä meidän pitää katsoa omia kotoisia ympyröitämme ja käyttää kaikki mahdollisuudet, jotta tällaista ei pääsisi toiste syntymään.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Sasille: Omaisuu-denhoito-yhtiöthän liittyvät juuri siihen, että on tarkoituksena muuttaa pankkijärjestelmän rakenteita. Silloin, jos siirtohintoina käytetään muita kuin markkinahintoja, niin se ilman muuta vaikeuttaa kilpailua tai aiheuttaa kilpailun väristymiä. Mitä järkeä on haitata esimerkiksi Postipankin, valtion omistaman toisen pankin, toimintaa sillä, että valtio tukee pankkituen avulla toista pankkia? Tämä kaikki on veronmaksajien rahojen polttamista.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi taisi poistua salista, mutta joka tapauksessa markkinahintaväite on mielenkiintoinen. Kuten aikaisemmin totesin, talousvaliokunta kuunteli kymmeniä asiantuntijoita talouden eri osa-alueilta ja asiantuntijoita, jotka puhuivat markkinahinnan määrittelyn ongelmasta. Valiokunta on kirjannut mietintöönsä, että koska markkinahinnat ovat tällä hetkellä monilla aloilla olemattomat tai ainakin ohuet, omaisuuserien arvoa ei pystytä määrittämään tai testaamaan avoimilla markkinoilla. Olisi mielenkiintoista kuulla, mikä se niin paljon puhuttu markkinahinta on, kun maamme asiantuntijat sanovat, ettei sellaista hintaa olekaan. Sanotaan, että markkinahinnan kautta ei siirry tukea, mutta ei pystytä määrittämään markkinahintaa. Melko uskomaton on jo tämä peruslähtökohta.

Ed. Sasi puhui myös takauksien edullisuudesta. Miksi kukaan ei puhu siitä hinnasta, mikä takauksella on, jos takaus laukeaa? Sitä kauttahan realisoituu maksuun takauksen hinta, ja se on pahimmillaan varmaan merkittävin pankkituen muoto, mitä yksittäisenä on käytetty.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on syntynyt jotenkin väärä kuva siitä, että vasemmistoliitto ei hyväksyisi takauksia valtion tuen muodoksi. Mehän olemme yksimielisesti hyväksyneet takaukset yhtenä pankkituen muotona viime helmikuussa, koko eduskunta. Kyllä me takaukset hyväksymme, mutta ei voida lähteä siitä, että siinä yhteydessä ei vaikutettaisi moniin muihin asioihin. Me hyväksymme takaukset sen jälkeen, kun omistajavastuu on toteutettu, koska yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja maksujen näkökulmasta on erittäin tärkeätä se, että emme vain me ole maksajina vaan maksajina ovat myös pankkien omistajat, jotka ovat syyllistyneet laiminlyönteihin pankkien valvonnassa. Viranomaiset ovat syyllistyneet laiminlyönteihin pankkien valvonnassa, mutta sanoisin, että eduskunta vähemmän kuin viranomaiset ja pankkien omistajat.

Kyllä me hyväksymme takuut ilman muuta, mutta haluamme, että toteutetaan omistajavastuu. Väitän vielä sillä tavalla, kun ed. Sasi kysyi, pitäisikö valtion ostaa näitä osakkeita nykyisiin hintoihin, että nykyinen tukipolitiikka on diskontattu näihin hintoihin jo ennakolta. Pankkien osakkeet ovat päässeet nousemaan arvossa nelin-, jopa viisinkertaisiksi, kun kävi selväksi valtion muuttavan suhtautumistaan pankkeihin ja että omistajavastuuta ei panna täytäntöön.

Tämähän selvisi meille jo kesäkuussa. SDP käänsi kelkkansa näissä kysymyksissä jo kesäkuussa, kaikkihan me sen tiedämme. Silloin eduskunnan viimeisinä istuntopäivinä käytiin tästä asiasta merkittävä keskustelu. Tässä mielessä SDP:n — KOP:n linjalla, joka on nyt tullut tukipolitiikassa tärkeäksi ja vallitsevaksi suunnaksi, johon tietysti porvaristo tietysti mielellään yhtyy, kun on saatu SDP KOP:n linjalle, on ollut vaikutusta hintoihin ja veronmaksajien näkökulmasta kielteiseen suuntaan. Takuut pitää hyväksyä mutta paljon muuta sen ohessa markkinataloudessa.

Ed. Polvinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A p u k k a : Arvoisa puhemies! Hieman ihmetytti äsken kuunnella, miten esimerkiksi edustajien Aittoniemi ja Ala-Nissilä sulassa sovussa tuntuivat olevan suurimpia vastuunkantajia tässä salissa. Ihmetyttää, että mitä ihmeen vastuunkantamista se on, kun romutetaan alkuvuodesta yhteisesti hyväksytyjä pankkituen ehtoja ja hyväksytään paljon heikompia ehtoja tilalle. Ilmeisesti ed. Aittoniemi puheenvuorossaan tunnusti, ettei ole lukenut koko valtiovarainvaliokunnan mietintöä läpi, kun hän puhui siitä, että nyt hyväksytään niin tiukat ehdot kuin mahdollista. Samallahan hän olisi voinut ihan totuuden nimessä todeta sen, että nyt löysennetään niitä kohtalaisen tiukkoja pankkitukiehtoja jne.

Ed. Ala-Nissilä ehti poistua täältä salista, mutta hän aina yleensä silloin, kun eväät loppuvat, siirtyy käyttämään alatyylä ja puhumaan jostakin Noppa-jutusta. Näin hän on tehnyt useamman kerran tässä salissa tämänkin syksyn aikana.

En myöskään ymmärrä ed. Sasin puhetta, kun hän puhui suuresta yhteisymmärryksestä tämän asian käsittelyn yhteydessä. Tuntuu kyllä aika kummalliselta, että tällaista ehtojen romuttamista näinkin suuressa yhteisymmärryksessä tapahtuu. Tosin vasemmistoliitto on tämän kaltaisesta yhteisymmärryksestä sanoutunut irti.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei minun aikani ole ollut toista asiaa, jota olisi käsitelty yhtä suuren epätietoisuuden ja hämmennyksen varassa kuin tämä pankkitukiasia on. Vaikka, niin kuin tiedämme, kyseessä onkin mittasuhteiltaan yksi tämän salin kaikkein suurimmista yksittäisistä asioista, niin tuntuu siltä, että kukaan ei oikein tiedä, missä milloinkin ollaan menossa. Tämä ilmeisesti kuvanee laajemminkin tämän

hetken menoa. Näyttää siltä, että hallitukseltakin on pallo hukassa pahemman kerran. Liekö se edes perillä enää lisäbudjettiansa järjestysnumeroista muista numeroista puhumattakaan?

Lisätalousarvion asiantuntijakuulemisen yhteydessä ns. ulkopuoliset asiantuntijat pitivät lähes käsittämättömän sitä, että tämän mittaluokan asiaa ollaan järjestämässä täysin ympäröivällä vakuusrahastolailla. Nämä asiantuntijat ilmaisivat asian jopa niin vahvasti, että tällä vakuusrahastolailla heidän mielestään voidaan tehdä lähes mitä vain. Minusta se on aika vahvasti sanottu, siis lähes mitä vain.

Toisaalta ns. asianosaiset asiantuntijat eli ne henkilöt, jotka sekä vakuusrahastolailla että myönnettävillä valtuuksilla tulisivat operoimaan, olivat hekin siinä määrin liukkailla, että vaihtoivat jatkuvasti ns. asiantuntijakäsityksiään jopa saman kokouksenkin aikana. Siitä huolimatta he edellyttivät väljiä säännöksiä ja valtuuksia, jotta olisi työvälineitä käytettävissä, kuten he asian ilmaisivat. Kuitenkaan he eivät olleet pennin vertaa valmiita kertomaan siitä, mihin he työvälineitään tarkalleen käyttäisivät, mihin tulisivat valtuuksiaan käyttämään, joten ei tunnu kovin helpolta tällaisten blankovaltuuksien antaminen.

Kolmanneksi tuntuu siltä, että eduskunta itse on kaikkein eniten pihalla tässä asiassa. Se on valmis luovuttamaan lähes kaiken valtansa ja kontrollinsa valtioneuvostolle ja Vakuusrahastolle ilmeisesti päästäkseen eroon koko hankalasta asiasta. Se on valmis jättämään kaiken mittänsäatelemättömän lain varaan ja luopumaan vasta helmikuussa hyväksymistään keskeisistä pankkituen myöntämisperusteista. Kurjinta tässä kaikessa on se, että varsinaiset asianomistajat eli veronmaksajat aiotaan pitää kaikkein synkimässä pimennossa. Heille ei haluta kertoa edes kaikkein suurimmista kupruista. Heidän velvollisuutensa on yksinkertaisesti vain maksaa ja maksaa pankkitukea.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei voi tällaiseen menoon yhtyä. Meille asiassa on muutamia periaatteellisia kysymyksiä, joista emme tässä yhteydessä voi luopua. Käsityksemme mukaan myös kansalaisista valtaosa on samaa mieltä näistä keskeisistä periaatteista kanssamme. Meidän mielestämme on selvää, että ensisijainen vastuu pankkikriisissä on pankkien omistajilla. Toisekseen sillä, joka maksaa, on oltava vaikutusvaltaa. Kolmanneksi niillä, joilla tämä kaikki viime kädessä maksataan, on oikeus tietää, mihin rahat menevät. Näi-

den pitäisi olla kyllä kaikille selviä periaatteita, koska näinhän toimitaan jokaisen ihmisen yksityisessä elämässään.

Vielä helmikuussa eduskunta oli yksimielinen siitä, että valtion vaikutusvallan takaava omistus on pankkituen ensisijainen muoto. Tämä periaate kirjattiin yksiselitteisesti eduskunnan pöytäkirjaan kulu van vuoden ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä. Nyt kuitenkin eduskunnan enemmistö näyttää luopuvan tästä periaatteesta hyväksymällä myös takauksen ensisijaiseksi tukimuodoksi.

Vasemmistoliiton mielestä valtion vaikutusvallan takaavan omistuksen on edelleenkin oltava tuen ensisijaisin muoto. Vasta valtion omistuksen noustua osake- tai osuuspääomasta riittävän suureksi voidaan tukena käyttää myös takauksia. Eli aivan kuten ed. Seppänen äsken totesi, emme me ole takauksia pankkituen muotona koskaan vastustaneet, mutta edellyttämme, että omistaminen käy sen edellä.

Hallituksen lisätalousarvioesitys parani jonkin verran valiokuntakäsittelyssä lähinnä siksi, että roskapankkeja voidaan perustaa vain valtion tosiasiallisesti hallitsemiin pankkeihin. On kuitenkin nurinkurista, että tällaiset rajaukset joudutaan kirjaamaan lisätalousarvioon, vaikka asianomainen laki on ollut samanaikaisesti tässä talossa käsittelyssä. Talousarviomääräy shän koskee vain nyt hyväksyttyjä varoja ja valtuuksia, mutta laki on voimassa, niin kuin täällä on todettu, lisätalousarvion voimassaolon jälkeenkin. Herääkin epäily, että hallituspuolueet suosivat valtiovarainvaliokunnassa kyseiseen täsmennykseen ja tiukennukseen vain siitä syystä, että tietävät rajoituksen poistuvan lisäbudjetin myötä. Sen jälkeen sovellettavana on vain vakuusrahastolaki.

Omistajien vastuu voi toteutua oikein vain siten, että valtio saa tukensa vastineeksi omistusta ja sitä kautta myös määräysvaltaa. Se on ainoa oikea tapa saada vastinetta veronmaksajien rahoille, ja se on myös ainoa tapa pitää pankkien omistajat virkeinä. Heille tulee tarve ja halu huolehtia pankkinsa menestyksestä. Takausvaihtoehdossa siitä ei voida olla lainkaan varmoja, jos vielä huonot osat pankista siirretään roskapankkeihin ja omistajille jäävät niin sanotusti huolehdittaviksi vain pankin parhaat osat.

Arvoisa puhemies! On kohtuutonta, että julkisen vallan tulisi sitoutua kantamaan yritysten, tässä tapauksessa pankkien tappioista vastuu siten, että omistajat pelastuisivat kuin koira veräjältä. Siksi tuntuukin uskomattomalta, että edus-

kunnan enemmistö on näin tekemässä. Eivät pankkien omistajat voi olla yhtään kummemmassa asemassa kuin muidenkaan yritysten omistajat.

Aivan yhtä uskomattomalta tuntuu se, että toisenlaisista puheista huolimatta eduskunta näyttää olevan valmis pelastamaan pankkituen yhteydessä julkisuudelta myös kaiken keinotellun ja jopa suoranaiset väärinkäytökset ja rikokset. Tavallisen kansalaisen ei tarvitse jättää juuri leivänpaahdinta kummempaa kapinetta maksamatta, kun tieto siitä löytyy kaiken maailman rekistereistä ja protestilistoista, mutta pankkituen yhteydessä esittämämme yli miljoonan markan luottotappioiden julkistaminen on torjuttu mitä ihmeellisimmin väittein. On puhuttu pankkisalaisuuden pyhyydestä ja ties mistä.

Uskomattomimman tuntuinen tässä salissa oli viime viikolla mielestäni väite, jonka mukaan tässä yhteydessä ei ole missään tapauksessa oikein puuttua tämän kaltaiseen lainsäädäntöön edes ponsien muodossa. Miksei muka? Miten sitten voidaan ponsissa puuttua mm. rikoslakiin, osakeyhtiölakiin jne.? Millä tavalla ne ovat sallittuja puuttumisen kohteita, mutta pankkisalaisuus ei missään tapauksessa?

Mielestäni osoittaa kyllä päättäjiltä melkoista moraalittomuutta, jos voidaan tekaistuilla syillä kirkkain otsin väittää, että veronmaksajille ainoa oikea osa pankkikriisissä on maksajan osa ja sillä siisti.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitolla on oma julkisuudenkin kestävä linjansa pankkikriisissä. Se on kirjattu valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen. Se pitää sisällään edellä esittämieni pääkohtien lisäksi myös muita ehtoja, jotka ovat pääosin niitä, jotka eduskunta oli täällä alkuvuodesta valmis kutakuinkin yksimielisesti hyväksymään. Samoin vastalauseeseen sisältyy eduskunnan hyväksymässä leppäämään jätetyssä vakuusrahastolaissa olevia kohtia.

Vastalauseeseemme viitaten tulenkin lisätalousarvion yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään, että momentin 28.87.51 eli auki olevan lisätalousarvionmomentin perustelut muutettaisiin kokonaan vastalauseeseemme sisältyvien perusteluiden mukaisiksi. Sen lisäksi tulen esittämään hyväksyttäväksi II vastalauseen mukaisesti perustelulausuman juuri näiden yli miljoonan markan luottotappioiden julkistamisesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ilmoitan kannattavani ed. Korhosen tekemiä vakuusrahastolain

hylkäysehdotusta sekä perustelulausumaehdotusta.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Me olemme vuosikaupalla tapelleet pankkituesta, ja aina on menty huonompaan. Omaisuudenhoitoyhtiöistä on tapeltu viime vuoden vaihteesta saakka tähän päivään. Nyt tällä lailla mahdollistetaan se, että voidaan tarvittaessa perustaa omaisuudenhoitoyhtiöitä muitakin kuin nyt valtion hallussa olevaa Säästöpankia varten. Tämä merkitsee sitä, että meidän ei tarvitse jokaisesta kohteesta tapella taas vuotta ja kahta, vaan keinot ovat käytettävissä, jos tarvitaan. Silloin budjettiperusteisesti, jos lähdetään tässä asiassa eteenpäin, totta kai tämä eduskunta päättää myöskin siitä asiasta. Tehdään kerralla laiti selväksi ja käytetään niitä sitten sen mukaisesti kuin on tarvetta.

Mitä tulee, ed. Apukka, omistukseen ja takauksiin, niin jos te omistatte Sodankylässä osakeyhtiön ja pyydätte minua antamaan siihen rahaa, niin minä saan siitä osakkeita itselleni vastineeksi. Sen jälkeen te pyydätte minua vielä takaa maankin, ja minä tulen takaamaan. Jos minun takuuvastuuni laukeaa, niin ei osakkeiden omistusoikeudellakaan ole silloin paljon merkitystä. Tämä kumoaa teidän näkemyksenne täysin.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niin kuin ed. Aittoniemen äskeinen puheenvuoro osoitti, esitykset ja mietinnötkin voivat olla vähän huonosti luettuja. Sen vuoksi yhteen ed. Apukan puheenvuoron kohtaan haluaisin, herra puhemies, puuttua, kun hän väitti, että rikokset ja niiden kautta syntyneet tappiot eivät olisi julkisia. Ne ovat aina julkisia, ed. Apukka. Samoin ovat julkisia konkurseissa ja velkasaneerauksessa syntyneet tappiot. On toivottavaa, että voidaan saada sellainen julkistamiskäytäntö ja -prosessi aikaan, joilla veronmaksajille pystytään esittämään entistä paremmin ja tekemään tilastoja siitä, minkä tyyppisistä tappioista pankkituki koostuu. Mutta edelleenkin haluaisin korostaa, että rikokset ovat aina julkisia. Juuri sen vuoksihan veronmaksajain huoli tässä on ollutkin niin massiivista.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Apukalle totean sen, kun hän viittasi minun puheenvuorooni, että minä puolestani viittasin puoluesihteerin Viialaisen lausuntoon, kun hän totesi, että SKP:n talousotoktuista aiheutui yli 100 miljoonaa pank-

kituen tarvetta. Mielestäni se on huomion arvoisen seikka.

Toiseksi olisin kommentoinut sitä, kun ed. Apukka sanoi, että vasemmistoliiton linja kestää julkisuuden. Kyllä väistämättä tulee mieleen se, että julkisuutta varten se on tehty, eli ei haluta ottaa vastuuta vaan halutaan jättää mahdollisimman paljon populismille sijaa ja varaa.

Mielestäni oleellistahan tässä on se, mikä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on hyvin linjattu, että kun tullaan valtion piikille, niin kynnyksen täytyy olla mahdollisimman korkea. Sitä on tässä nyt nostettu. Pitää lähteä siitä, että pankit itse laittavat omat asiansa, omat valvontansa ja luottoasiansa mahdollisimman pitkälle kuntoon. Kun sitten tullaan valtion piikille, niin myöskin ollaan valtion piikillä ja pitää tehdä semmoiset ratkaisut, mitkä omaisuudenhoitoyhtiöjärjestelmä mahdollistaa. Tässä mielessä on hyvin selkeä linjaus tehty, että pankit laittavat itse omat asiansa kuntoon. Se on ainoa kestävä linja tässä yhteydessä.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täytyy ihmetellä ed. Ala-Nissilän käsitystä siitä, että meidän linjamme on julkisuutta varten. Se hyvin pitkälle noudattelee sitä samaa linjaa, mitä ed. Ala-Nissilä oli vielä helmikuussa yksimielisesti täällä hyväksymässä. Hän ilmeisesti on silloin ollut myös jonkunlainen populistinen, jos hän siitä nyt meitä syyttää.

Toisekseen ed. Aittoniemi ei ilmeisesti halua, vai mistähän muusta se johtuu, ymmärtää takauksen ja omistuksen eroa, kun hän siihen jatkuvasti palaa. Täytynee ilmeisesti kertoa läheisempi esimerkki, jos se menee paremmin perille. Jos minä olisin yrittäjä tai pankin omistaja, minä haluaisin kyllä liikekumppaniksi erittäin maksukykyisen kaverin, joka haluaisi olla vain takaa-jana. Takaaja on siitä hyvä liikekumppani, että hän kyllä takaa liikkeen toimintaa, mutta kun tulee osingonjakoa tai liikkeellä menee paremmin, hän ei ole vaatimassa mitään. Mutta jos jostain syystä kuitenkin menee huonosti ja tulee konkurssi tai muu keikaus, niin takaaja on silloinkin hyvä yrittäjän kannalta. Hän huolehtii vastuista mutta ei ole muuten äänessä eikä vaikuttamassa asioihin.

Tämmöistä me emme halua. Sen vuoksi me puhumme siitä, että omistamisen pitää olla ensisijainen, koska sitä kautta saamme määräysvaltaa, sitä kautta pystymme toteuttamaan omistajien vastuun pankeissa. Mutta jos me menemme takulinjalle, niin käy niin kuin äsken sanoin,

että omistajat päästetään kuin koira veräjästä. Tuskin se on unohdetun kansan edustajan edun mukaista.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tähän samaan esimerkkiin viitaten haluan sanoa, että totta kai, jos on vanhasta yrityksestä kysymys, meitä kiinnostaa, mitä tapahtuu sellaisen yrityksen vanhoille osakkeille, joiden arvo on jo menetetty. Yleensä ne menettävät arvonsa. Ei kukaan järkevä ihminen lähde ostamaan osakkeita eikä takaamaan yritystä, jossa vanhat osakkeenomistajat saavat pitää tappiollisen yrityksen osakkeet niin kuin mitään ei olisi tapahtunut, ja heitä kohdeltaisiin samalla tavalla kuin uusiakin.

Sitten haluan kiinnittää huomiota takauksen ongelmallisuuteen, siihen, että vastikkeellisuudesta eduskunta ei sano muuta kuin että pitää olla vastikkeellista mutta ei, millä tavalla vastikkeellista. Kiinnitän täällä perjantaina ministeri Viinasen käyttämään puheenvuoroon huomiota. Hän antoi ymmärtää, ettei tämä vastikkeellisuus ole välttämättä mitään muuta kuin että valtio maksaa KOP:n ja SYP:n puolesta korot ja osingot niiden ulkomaisille omistajille ja se raha peritään sitten valtiolle. Sitä pidetään vastikkeellisuutena. Ei tämä ole oikea linja, vaan oikea linja on valtion etujen turvaamisessa se, että jos myydään markkinataloudessa takuita, niin niitä myydään eikä lahjoiteta. Tältä osin vastikkeellisuus eduskunnan tällä hetkellä hyväksymässä muodossa on tyhjä sana. Me olemme romuttamassa sen vastikkeellisuuden, jonka me olemme yksimielisesti helmikuussa hyväksyneet.

Ed. Hämäläiselle haluaisin sanoa vielä, että eivät pankinjohtajien rikokset tule automaattisesti julkisuuteen. Siinä mielessä todistus oli väärä. Esimerkiksi Porin raastuvanoikeus on julistanut salaiseksi pankinjohtaja Jylliä vastaan käytävän oikeudenkäynnin, Satakunnan Säästöpankin entistä pankinjohtajaa vastaan. Tuomio tulee julkiseksi mutta eivät välttämättä tuomion perusteet. Tätä kautta luottotappiot eivät välttämättä siinäkään tapauksessa tule ikinä julkisiksi. Tässä mielessä meillä on entistä enemmän perusteita, kun oikeuslaitoskaan ei julkista luottotappioita, vaatia niiden yleistä julkistamista. Siihen toivoisimme tietysti ainakin tässä tapauksessa perustelaulausumassa teitä mukaan.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Pankkituen hallinnointia ja valvontaa, julkisuut-

ta ja raportointia koskevat keskeiset ehdot, jotka olisi pitänyt sisällyttää vakuusrahastolakiin, on nyt kirjattu lisäbudjettimietintöön. Laissahan tällaiset raamit olisi pitänyt asettaa, siis toimintasuunnitelma ja pelisäännöt koko hommalle. Nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön ehdot jäävät tilapäisiksi ja kertaluonteisiksi, eli ne raukeavat heti, kun valtuudet on käytetty loppuun. Jatkossa pankkeihin upotettavien miljardien ehdoista joudutaan siis päättämään tapaus tapaukselta, jolloin ehdot saattavat poiketa tämänkertaisessa mietinnössä esitetyistä.

Miksi näitä oleellisia ehtoja ei sitten saatu itse lakiin? Ensiksikin, hallitus ei niitä esittänyt. Kun lakia valmistelleelta asiantuntijalta kysyttiin, miksei lakia ole rajattu suoraan ongelmapankki Säästöpankkiin, koska se kuitenkin on juuri se akuutti tapaus, vastaus oli jotakin siihen tyyliin, että silloin olisi pitänyt kertoa enemmänkin siitä, minkälaisia yhtiöitä ollaan perustamassa ja miten ne toimivat. That's the point, niinhän juuri olisi pitänytkin tehdä ja sitäkin tässä on juuri kaivattu eikä tällaista pankkien päivähoitomallia. Ettei vain olisi niin, ettei valmistelijoilla vielääkään ole kokonaiskuvaa siitä, mitä on tapahtumassa ja mitä pitäisi tehdä.

Toinen syy, miksi näitä oleellisia ehtoja ei saatu itse lakiin, on se, että talousvaliokunta tyytyi hallituksen malliin. Kuten muistamme, viime perjantain vakuusrahastolain toisessa käsittelyssä kritisoitiin ankarasti juuri tätä paitsi opposition myös hallituspuolueiden riveistä. Talousvaliokunnan mietintöhän on jo moneen otteeseen leimattu keveäksi paitsi alhaisen analyysitasonsa vuoksi myös siksi, että siinä ei pohdita tehtyjen valintojen vaikutuksia eikä nosteta kaikkia ongelmia esiin mm. siirtohinnoittelun, valvonnan ja resurssikysymyksen osalta.

En nyt käy toistamaan niitä puutteita, joita talousvaliokunnan mietintö sisältää, koska kävin ne läpi jo viime perjantain istunnossa, mutta kysyn, miksei lakia voitu pyörittää vaikka suuren valiokunnan kautta. Minulle ei riitä selitykseksi se, että ei haluttu pahoittaa talousvaliokuntalaisten mieltä. Arvatkaa, monenko veronmaksajan mieli happanee pankkitukia maksaessa. Silloin kun havaitaan, että ollaan päästämässä läpi huonoa, puutteellisesti valmisteltua lakia, pitää löytää rohkeutta viheltää peli poikki ja ottaa aikalisä virheiden korjaamiseksi. Nyt sitten tilannetta yritetään paikata ed. Louekosken löysällä ponnella, jota voi kutsua vaikka huonon omantunnon ponneksi. Ponnessa esitettyjä näkemyksiä talousvaliokunnalla olisi ollut tilaisuus käsitellä jo lain

yhteydessä. Me vihreät emme halua olla tällaisessa pelissä mukana.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tuki rajataan vain valtion omistamiin pankkeihin. Tästä pankkiirit ovatkin jo ehtineet ärähtää, kun heille selvisi, että verojaostoa ei voikaan pompottaa yhtä helposti kuin hallitusta tai sen vasallina toimivaa talousvaliokuntaa. Tähän astihan pankit ovat olleet pankkitukiasiassa hallituksen päällepäsmäreitä eikä päinvastoin.

Arvoisa puhemies! Periaatteessa olisin ollut valmis hyväksymään yleislain roskapankkien perustamiseksi, mutta koska parin viime vuoden aikana on selvästi käynyt ilmi, että kenelläkään ei tässä valtakunnassa ole pankkituen kokonaisuus hanskassa, silloin on turvallisempaa edetä niin, että eduskunta käsittelee jokaisen roskapankin perustamisen tapaus kerrallaan. Mutta juuri siksi olisi ollut äärettömän tärkeätä saada raamit ja reunaehdot itse lakiin, jotta pankkeja kohdeltaisiin tasavertaisesti.

Toinen olennainen kysymys on käytettävät siirtohinnot, seikka, joka on täällä jo moneen kertaan tullut esille. Talousvaliokunta suhtautuu asiaan varsin löysästi, ja valtiovarainvaliokunnan mietintöönkin on jätetty karjun kokoinen aukko. Mikäli siirtohintana käytetään muuta kuin markkinahintaa, on kyseessä aina piilotuki, joka vääristää pankkien välistä kilpailua. Siksi siirtohintaan olisi tullut liittää ehto, että muuta kuin markkinahintaa saa käyttää vain, mikäli tuettava pankki ajetaan alas. Jos pankki jää kilpailemaan, siirtohintana tulee olla käypä hinta. Muutoinhan verovarain kuntoon lankattu pankki saa huomattavan kilpailuedun ja vaikeuttaa muiden pankkien, myös valtion oman pankin Postipankin toimintaa.

Kun neljäs lisäbudjetti nyt rajaa tuen vain valtion pankkeihin, valtuuksiin aiemmin varattu summa saattaa olla ylimitoitettu. Eipä silti, en yhtään epäile, etteikö tätäkin määrää saataisi upotettua säästöpankkeihin, jos syöttöletkuja ei vielä kukaan aiota sulkea.

Jotta pankkituen kilpailua vääristävä vaikutus olisi mahdollisimman vähäinen, olisi valtion tuen oltava määräaikaista ja tuen saajien olisi maksettava rahat takaisin. Omaisuudenhoitoyhtiöt eivät täyty näitä ehtoja. Valtio ottaa epämääräiseksi ajaksi hoitaakseen lähinnä Suomen Säästöpankin ongelmaluottoja hintaan, jonka määrittely on jätetty auki. Siten ulkopuolisten on vaikea arvioda, kuinka suuri valtion tuen osuus kaiken kaikkiaan on. Sillä välin kun valtio hoivailee SSP:n ongelmaluottoja päiväkodissa, SSP voi

itse jatkaa toimintaansa pitkälti entisten, ammatitaidottomiksi osoittautuneiden päättäjiensä johdolla, ellei pankkia ajeta alas. Näin huonot pankit asetetaan paremmalle lähtöviivalle kuin parempia tai huolellisempia luottopäätöksiä tehneet pankit.

Oikeudenmukaisempaa olisi se, että SSP:n nykyinen johto siirrettäisiin roskapankkiin ajamaan siirrettävä omaisuusmassa alas, mutta valitettavasti vain on niin, että ongelmabankkien ongelmajohtajista ei ole edes roskapankin alajamiseen, koska se jos mikä vaatii erityisosaamista. Joka tapauksessa omaisuudenhoitoyhtiöt on realisoitava tiettyssä maksimijassaa.

Arvoisa puhemies! Vakuusrahastolakiin ehdotan hyväksyttäväksi pöydille nimelläni jaetun perustelulausuman, joka siis kuuluu seuraavasti: "Hyväksyessään ehdotuksen laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta eduskunta edellyttää, että omaisuudenhoitoyhtiöitä käytetään pankkituen määrän pitämiseksi mahdollisimman pienenä ja pankkien tervehdyttämisen ylimenokauden ratkaisuna siten, että omaisuudenhoitoyhtiöt puretaan mahdollisimman nopeasti realisoimalla niiden haltuun tullut omaisuus."

Lisäbudjetin yhteydessä esitän hyväksyttäväksi kahta perustelulausumaa, jotka ovat mietinnön I vastalauseessa. Ensimmäinen koskee nimenomaan sitä, että kaikki hallinnointia, valvontaa ja julkisuutta koskevat muutokset olisi tullut kirjata itse lakiin, ja edellytetään, että valtioneuvosto antaa tätä koskevan esityksen eduskunnalle, ja toinen sitä, että varallisuusserien siirrossa hinnoittelussa voidaan käyttää muuta kuin markkinahintaa vain, jos tuettavan pankin toiminta lakkautetaan hallitusti.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä eduskunnassa on ollut tapana, että jossain määrin pysytään totuudessa. Ed. Luukkainen tietää hyvin, mikä talousvaliokunnan mietintö ja mielipide Vakuusrahaston toiminnasta, hallinnosta ja valvonnasta on. Se kävi selväksi jo viime talvena, jolloin talousvaliokunta oli sitä mieltä, että valtuudet rahankäytössä, hallinto Vakuusrahastossa ja sen valvonta kirjoitetaan tähän lakiin. Kun meillä oli nyt puheena olevaa mietintöä käsiteltäessä ed. Haaviston rinnakkaisaloite käsiteltävänä, se olisi, niin kuin talvinenkin hallituksen esitys, vaatinut läpi mennäkseen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n muotoa. Sitä emme ottaneet mietintöön. Kun vihreän eduskuntaryhmän edustaja Paloheimo oli käsit-

telyssä mukana, hän sanoi vain lyhyesti olevansa eri mieltä mutta ei esitellyt omaa eriävää mielipidettä valiokunnalle vaan kirjoitti sen sitten vastalauseen sisäänjättöaikana.

Ed. Luukkaisen ponsiehdotus on ristiriitainen. Vaatimus omaisuudenhoito yhtiöiden purkamisesta mahdollisimman nopeasti realisoimalla niiden haltuun tullut omaisuus merkitsee entistä suurempia tappioita. Nimittäin tällä tavalla aiheutetaan melkoinen sekasorto mm. kiinteistömarkkinoilla. Näin juuri ei pidä tehdä, ja se on ristiriidassa ponnen alkuosan kanssa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä ed. Louekoskikin puhuu mitä muunnelluinta totuutta tässä kysymyksessä. Nimittäin se hallintomalli, mikä tehtiin viime tammi-helmikuun neuvotteluissa, syntyi vastoin talousvaliokunnan kantaa sen poliittisen sopimuksen perusteella, minkä puolueet tekivät. Talousvaliokunnalla oli tässä yhteydessä kaikenlaisia muita intressejä puolustettavanaan, joista ei pienimpiä talousvaliokunnan jäsenten oma asema näissä kysymyksissä.

Mutta eihän tämä mikään ongelma ole, ed. Louekoski. Jos nähdään joku ratkaisu hyväksi, säädetään se sitten vaikka vaikeutetussa sääätämisyjärjestyksessä. Kysymyksen on sosialidemokraateista, mitä sosialidemokraatit tekevät. Jos teillä on hyvä ratkaisu, esimerkiksi sellainen ratkaisu, mistä päästiin tammi-helmikuussa yhteisymmärrykseen, niin hyväksytään se. Mutta silloin oli se ongelmana, että te ette sitä hyväksyneet, ed. Louekoski.

Minusta on turhaa ruveta tässä yhteydessä syyttämään ed. Luukkaista, joka oli hyväksymässä sitä ratkaisua jo silloin. Te olitte sitä vastustamassa silloin mutta hyväksymässä nyt. Minä en ymmärrä, minkä takia tänne tulee ed. Louekosken tapainen henkilö todistamaan sitä, että ed. Luukkainen on epärehellinen, kun arvoisa herra Louekoski itse on ollut hylkäämässä esitystä tavalla, joka oli anteeksiantamatonta. Te olitte hylkäämässä tiukat ehdot, nyt te olette hyväksymässä löysät ehdot. Sen pituinen se.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Louekoskelle. USA:ssakin oli ensin sellainen malli, että veronmaksajien rahoja upotettiin ongelmapankkeihin aivan samalla tavalla kuin nyt Suomessa, mutta sitten veronmaksajat hermostuivat siihen, että rahaa palaa. Sen jälkeen siellä otettiin toinen malli eli se, että roskapankit ajettiin alas. Kuten

ed. Sasi aiemmin sanoi, tämä malli on ilmeisestikin se, jossa kaikkein vähiten palaa veronmaksajien rahaa.

Oikeastaan ed. Seppänen jo edellä vastasi yhteisymmärrystä koskevaan kysymykseen. Eli jos kerran tällä mallilla, mikä nyt on menossa, ovat demarit yhtyneet hallitukseen, niin miksei sitten edes koetettu sitä toista mallia, jolla olisi voitu yhtä hyvin saada enemmistö tässä salissa? Teistä demareistahan se olisi ollut kiinni.

Ed. Korkeaoja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskeisin asia, joka roskapankkeilla, kiinteistö- tai omaisuudenhoito yhtiöillä voidaan saada aikaan, on kiinteistömarkkinoiden vakauttaminen. Siinä suhteessa se, mitä ed. Louekoski totesi ajasta, millä tavalla roskapankkeja, kiinteistö yhtiöitä, parkkipankkeja ajetaan alas, on oleellista. Merkityksellistä on se, että alasajo tehdään sellaisella nopeudella kuin kiinteistömarkkinamme antavat myöten.

Ongelmallisin osa lainsäädäntöä on mielestäni se, että jos laki antaa mahdollisuuden, siirretään toimivia yhtiöitä roskapankkeihin. Tällaisen toimivan yhtiön markkinahinnoittelu on lähes mahdotonta, kun hyvin vaikeata on kiinteistöjen ja niihin liittyvien lainojen markkinahinnan määrittäminen. Sen takia olen itse edustanut sitä kantaa, että toimivia yhtiöitä ei ollenkaan pitäisi siirtää omaisuudenhoito yhtiöihin. Mutta korostan sitä samoin kuin ed. Louekoski, että alasajon ajoitus on hyvin ratkaisevaa, ja se on nimenomaan tehtävä niin, että kiinteistömarkkinoiden vakauttamistavoite tulee toteutettua.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Juuri näin on, kuten ed. Korkeaoja sanoi. Jos Vakuusrahasto nyt perustaisi yhdessä Säästöpankin johdon kanssa huomattavan suuren omaisuudenhoito yhtiön, sinne siirtyisi todennäköisesti suuri joukko sellaista kiinteistö omaisuutta, jonka nopea realisointi romahduttaisi kiinteistömarkkinoita tavalla, joka aiheuttaisi edelleen vaikeuksia mm. säätiöille ja vakuutus yhtiöille. Tästä viime talvena on kuultu laajasti asiantuntijoita. Ainakin itse olen tullut täysin vakuuttuneeksi, että näin juuri ei pidä tehdä.

Jos omaisuudenhoito yhtiö perustetaan Säästöpankkiin, kuten nyt näyttää, tuon yhtiön tehtävänä tulee olla sinne siirrettyjen ongelma-asia kaiden asioiden hoito sellaisella aikavälillä, että jos omaisuuden realisointi tulee tarpeelliseksi ja kun se tulee tarpeelliseksi, realisointi tapahtuu aikana, jolloin tappiot ovat mahdollisimman pie-

net. Se on aivan muuta kuin se, mitä ed. Luukkainen ponnassaan vaatii.

Ed. Seppäselle sanon vain lyhyesti, että talousvaliokunta oli yksimielinen viime talvena järjestelmästä, joka meidän olisi tullut luoda maahan, ja se oli toisenlainen kuin on lepäämässä olevassa laissa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni ed. Luukkainen on kysymyksessä ehdottomasti oikeassa. On katastrofi panna roskapankkeihin yhtiöitä, jotka ovat toimivia tai ylipäättään sellaisia, joita ei pyritä ajamaan alas, koska silloinhan roskapankeista tulee pankkeja muistuttavia yhtiöitä ja meillähän on jo pankkeja tässä maassa riittävästi. Koko perusidea näissä roskapankeissa on kummallinen, enkä ymmärrä sitä toimintaperiaatetta, jota ed. Louekoski niin aktiivisesti on muutaman viikon ajan puolustanut. Miten me voimme hyötyä veronmaksajina siitä, että roskapankkeihin pannaankin sellaista tavaraa, jota ei olla ajamassa alas? Tästä syntyy hyvin monimutkaisia ja hankalia ongelmia.

Mitä tulee kiinteistömarkkinoihin, ed. Korkea-osa, ei tässä tapauksessa välttämättä ongelma ole se, millä hinnalla kiinteistöjä realisoidaan tai milloin, vaan ongelma on se korko, joka juoksee koko siltä ajalta, joka tulee siirtohinnan ja realisoinnin väliin. Se korko saattaa olla tässä tapauksessa, kun toimivia kiinteistömarkkinoita ei ole, kaikkein mittavin valtion tuen muoto, joka pankkeille annetaan. Tässä mielessä otetaan hillittömän isoja riskejä, kun ei tiedetä, mitä korkoa maksetaan. Olisi voitu käyttää esimerkiksi sellaista mallia, että hinta on riippuvainen realisointihinnasta ja otetaan huomioon myös korko, mutta sitähan ei tämän mallin mukaan ed. Louekoski ole halunnut käyttää. Siis se olisi ollut aivan realistisesti otettava mahdollisuus, että hinta olisi ollut muuttuva ja riippunut korosta ja realisointihinnasta. Silloin voitaisiin sanoa, että valtio ja veronmaksajat olisivat tulleet kohtuullisella tavalla huomioon otetuiksi tässä asiassa, mutta nyt järjestelmä hyödyttää yksinomaan pankkeja.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Luukkaisen tekemää perustelulausumaehdotusta. Tulen myös 2) asian kohdalla kannattamaan hänen jo esittelemiään kahta perustelulausumaehdotusta, jotka ovat valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Pankkitukikeskustelu ja -käsittely eduskunnassa on osoittanut hyvin erikoislaatuisen asian,

jota ihmiset pitkään ovat poliitikoista epäilleet, että suupuheissa ollaan valmiit oikeastaan mihin tahansa, mutta kun tulee täytäntöönpanavan päätöksenteon aika, jolloin käytämme äänestyskonetta ja etusormeja, silloin tehdään jotakin aivan muuta kuin on sanottu. Se näkyy pankkituen ehtojen ja myös sen julkisuuden käsittelyssä. Toisessa käsittelyssä hylättiin esitykset, että vakuusrahastolakiin otettaisiin lakisäännökset pankkituen ehdoista ja myös pankkituen julkisuudesta.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja ed. Louekoski äskensanoi, että säännöksiä ed. Haaviston rinnakkaislakialoitteesta ei voitu ottaa lakiin, koska se olisi ollut lainsäädäntöjärjestyskysymys. Niin kuin hyvin muistetaan, vakuusrahastolaki todellakin jouduttiin säätämään perustuslain säätämisjärjestyksessä, ja siitä johtuu, että se nyt lepää odottamassa ensimmäisiä vaalien jälkeisiä uusia valtiopäiviä. Perustuslain säätämisjärjestyksen syynä ei kuitenkaan ollut pankkituen ehtoja koskeva säännös, sehän lisättiinkin vasta talousvaliokunnan mietinnössä esitykseen, ei myöskään julkisuutta koskeva 19 b §, joka oli ed. Haaviston aloitteesta toisena säännöksenä. Perustuslakivaliokunta nimenomaan lausui silloin tammikuun käsittelyssään, ettei kertomus Vakuusrahaston toiminnasta vaikuta lain säädäntöjärjestykseen.

Vakuusrahastolaki alkuvuodesta oli säädettävä perustuslain säätämisjärjestyksessä lähinnä sen johdosta, että siinä esitettiin vastuiden enimmäismäärää niin mittavasti muutettavaksi ja eduskunnan asemaa korjattavaksi. Tämä oli syy. Jos talousvaliokunnassa ed. Haaviston esittämät säännökset ovat jääneet ohimenevälle käsittelylle sen johdosta, että valiokunnassa on annettu ymmärtää, että niiden hyväksyminen vaatisi perustuslain säätämisjärjestystä, en voi kuin valittaa tapahtunutta ja valittaa sitä nimenomaan valiokunnan enemmistön puolesta. Informaatio on ollut virheellistä. Se osoittaa asiantuntemattomuutta.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, että pankkituen houkuttelevaisuus pitäisi tehdä niin vähäiseksi kuin mahdollista, jotta pankit kaikki keinoin hankkisivat muita tukimuotoja tai muita keinoja tilanteensa parantamiseksi kuin turvautuminen julkiseen tukeen. Tässä suhteessa, kun nyt enää ei ole lainsäädäntötietä käytettävissä, on käytettävä sitä menetelyä, joka on eduskunnan kolmannen käsittelyn aikana mahdollista, eli esitettävä eduskunnan kannanotto perustelulausemana.

Herra puhemies! Pöydille on jaettu kaksi perustelulausumaani. Ehdotan ne eduskunnan hyväksyttäväksi:

1) ”Hyväksyessään ehdotuksen laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan siitä, että omaisuudenhoito yhtiöt kirjaavat julkisiin lainhuuto- ja osakerekistereihin kiinteistö- ja arvopaperiomistuksensa.”

Tämähän on asia, joka on perustuslakivaliokunnan lausunnossa talousvaliokunnalle, mutta se ei ole johtanut tämän pitempiin kannanottoihin talousvaliokunnan mietinnössä, eikä tämä nyt välttämättä olisi ollutkaan lainsäädäntöasia. Se olisi mennyt tietysti talousvaliokunnankin ponnessa, mutta nyt eduskunta voi siitä päättää esitykseni perusteella. (Ed. Louekoski: Nehän ovat lakisääteisiä velvollisuuksia!) — Arvopapereiden kirjaaminen ei ole lakisääteinen velvollisuus. Kiinteistöomaisuuden kirjaaminen on kyllä, tämä on todettava varmuuden vuoksi, ettei Vakuusrahasto tai omaisuudenhoito yhtiö unohda lainhuudatusvelvollisuuttakaan. Arvopapereiden rekisteröintivelvollisuutta ei ole, mutta, ed. Louekoski, kun rahoituslainsäädäntöä talousvaliokunnassa käsitellään, todella toivon, että siinä yhteydessä tarkastellaan mahdollisuutta velvoittaa myös osakehankinnat rekisteröitäviksi, koska sehän on ollut yksi kasinopelin peikkoja, että kukaan ei enää aamulla tiedä, kuka työpaikan omistaa, kun omistuksia ei ole tarvinnut rekisteröidä. (Ed. Seppänen: Eikö kirjaamisvelvollisuus ole kiinteistökohtainen?) — Kyllä, mutta sen vuoksi on syytä juuri esittää ne kootusti.

Herra puhemies! Toinen perustelulausumaehdotukseni kuuluu seuraavasti:

2) ”Hyväksyessään ehdotuksen laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan siitä, että valtion vakuusrahaston toiminnasta annetaan vuosittain eduskunnan asianomaiselle valiokunnalle kertomus, josta ilmenevät myös vakuusrahaston tekemien merkittävämpien ratkaisujen kansantaloudelliset perusteet.”

Tänä vuonna talousvaliokunnan ponnen mukaan tullaan antamaan kertomus tai selonteko eduskunnalle, mutta se ei tietenkään riitä, vaan eduskunnan on voitava vuosittain valvoa asiaa asianomaisen valiokuntansa kautta, jolle, niin kuin asiakirjoista hyvin näkyy, muutenkin on annettava kaikki tiedot. On hyvin perusteltua, että annetaan myös kertomuksen muodossa tämä tieto valiokunnalle eikä eduskunnalle, siis

niin kuin hylättyssä lakiehdotuksessa, jotta valio-kunta voisi tarvittaessa myös tarkentaa asian käsittelyä, hankkia tarvittavia lisätietoja.

Viitataan tältäkin osin myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jossa julkisuutta painotetaan. Korostan sitä, että julkisuutta koskevia määräyksiä ei sisälly valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Siinä on tukiehdot, eivätkä ne tietenkään ole perustuslain vastaisia, koska silloin niitä ei voitaisi myöskään ottaa lisätalousarvion perusteluihin. Tukiehdot ovat siellä, mutta lisätalousarvio ei millään tavoin takaa julkisuutta, joka on kuitenkin yksi olennainen tekijä, jotta pankkitukea voidaan valvoa. Ei riitä, että on ehtoja, on voitava myös nähdä, että ehdot käytännössä toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Pankkikriisi ja vakuusarvojen romahtaminen ovat saattaneet kyseenalaiseksi kirjailija Mark Twainin vanhan viisauden, että maata kannattaa aina omistaa, koska sen valmistaminen on lopetettu. Nyt näyttäisi siltä, että arvot ovat suunnattomasti romahtaneet. Voidaan sanoa, että Suomi on kaupan. Yhtä hyvin voidaan ostaa kiinteistö Aleksanterinkadulta kuin tuntureiden rinteeltä, kiinteistö, jota aikaisemmin kukaan ei uneksanutkaan myyvänsä. Kaikki on nyt kaupan, mutta tämä tilanne ei tietenkään jatku. Mark Twainin totuus loppujen lopuksi pitää paikkansa. Maan arvo kuitenkin pitkällä tähtäimellä nousee. Sen vuoksi on hyvin tarkkaan mietittävä, mitä tapahtuu sille varallisuudelle, joka nyt on siirtynyt valtion hallinnassa olevalle pankkijärjestelmälle, nimenomaan Säästöpankki Suomelle ja miksei myös SKOPille. Siinä mielessä myös perustelulausumassa esitän nimenomaan, että valtioneuvosto tilittää Vakuusrahaston tekemien merkittävimpien ratkaisujen kansantaloudelliset perusteet.

On noussut esille muutaman kerran ajatus siitä, että Säästöpankki, joka nyt on valtion omistama velkoineen mutta myös langenneine vakuuksineen, pilkottaisiin kilpailijoille. Se on asia, joka pankkikilpailun terveyden kannalta ansaitsee huomiota. Mitä tapahtuu, jos Säästöpankki pilkootaan? Valtiotieteen tohtori Sinikka Salo on Kansantaloudellisen aikakauskirjan tämän vuoden alkupuolella ilmestyneen numeron artikkelissaan tarkastellut tämän ratkaisun vaikutuksia pankkikilpailuun. Näitä tietoja on sittemmin siteerattu myös kilpailuviraston selvityksessä, joka on jaettu kaikille kansanedustajille.

Salo kirjoittaa: ”Mikäli säästöpankkiryhmä fuusioitaisiin jommankumman suurimman liikepankin kanssa, syntyvä pankki pääsisi lähes mää-

räävään asemaan koko maata ajatellen ja monella alueella sen markkinavoima nousisi yli 50 prosentin." Siis tämä on se, mikä olisi Säästöpankin pilkkomisesta seuraus kilpailijoille. Paitsi että kilpailuolosuhteet täysin muuttuisivat, koko tavallaan raskaasti maksettu pankkituella korvattu varallisuusarvo, joka säästöpankeissa kuitenkin on, talletuksista puhumattakaan, siirtyisi kilpailijalle ja näin tapahtuisi valtava pankkialan keskittymä.

Salo jatkaa: "Mikäli taas säästöpankkiryhmä pilkottaisiin em. kilpailijoilleen" — siis Kansallispankille, SYPille, Postipankille ja osuuspankeille — "olisi vaikea löytää alueita (Helsingin seudun ulkopuolelta), joissa osuuspankin saama osa säästöpankkiryhmästä ei johtaisi syntyvän pankin selvään määräävään asemaan alueen pankkimarkkinoilla." Tästä esityksestä ilmenee edelleen, että melkein 80 prosentissa Suomen kuntia säästö- ja osuuspankkien yhteenlaskettu markkinaosuus on yli 50 prosenttia. Jos tässä tapahtuu yhdistyminen, se merkitsee siirtymistä yhden pankin järjestelmään käytännöllisesti katsoen koko maassa. Pääkaupunkiseutu muodostaa tässä poikkeaman.

Arvoisa puhemies! Tämäntapaisia ajatuksia on syytä tarkastella ja pohtia, kun mietitään, mitä nyt tapahtuu pankkialalla. Päästämmekö tilanteen sellaiseksi, että jokin liikepankeista nielaisee Säästöpankin ja nousee kuningaspankiksi Suomessa? Pilkotaanko säästöpankit kilpailijoille, mikä merkitsee sitä, että pääkaupunkiseudulla on ehkä 2—3 kilpailevaa pankkia, mutta muualla Suomessa ei pankkikilpailua ole? Mitä tämätapainen keskittyminen merkitsee velallisten lainakoroille ja mitä se merkitsee talletuskoroille? Nämä kaikki ovat sellaisia asioita ja sellaisia ratkaisuja, että eduskunnan velvollisuutena on veronmaksajien edun nimissä seurata niitä jatkuvasti tiiviisti.

Nyt näyttäisi siltä, että hallitus ajattelee jollakin tavoin, että kun on laki ja lisäbudjetti, siinähan pankkituki siirtyy kolmen vuoden siirtomäärärahasi, ja kiskaistaan koko tämä homma eduskunnasta pois, niin sen jälkeen se annetaan Valtion vakuusrahastolle, joka hoitelee sitä sillä tavoin kuin näyttää tarpeelliselta hoitaa ja kukaan ei katso päältä. Tosi asia kuitenkin on, että hallitus ei ikinä pääse vastuustaan ja velvoituksistaan pankkituen osalta.

Sen vuoksi, arvoisa puhemies, minusta on tärkeää, että eduskunnalle luodaan selvät keinot seurata pankkituen käyttöä valtioneuvoston tilintekojen kautta eikä niin, että ne jatkuvasti jou-

dutaan pyytämään eduskunnasta. Vain tietoisuus pysyvästä tilityselvällisyydestä eduskunnalle pitää valtioneuvoston valppaana. Se merkitsee sitä, että koko ajan kerätään niitä tietoja, joita, niin kuin täällä on todettu, on julkisista lähteistä löydettävissä, mutta on aika vaikea, vaikka kunnioitan talousvaliokunnan jäsenten asiantuntemusta, ajatella, että heidän pitäisi ruveta harjoittamaan jonkinlaista tutkivan journalismin esityötä keräämällä näitä tietoja. Kyllä se on niiden tehtävä, jotka muutenkin ovat perillä näistä asioista.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. M a l m : Talman, puhemies! Bankstödet har med rätta blivit en omdiskuterad och kritiserad fråga med konsekvenser inte bara för bankväsendet utan för hela vår ekonomi. Den proportionen stödet fått ger all anledning för riksdagen att sätta upp sådana stipulationer för erhållandet av stödet att den och medborgarna får någorlunda grepp om vart pengarna går. Dessvärre kan vi inte i dag säga att så skulle vara fallet. Jag hoppas att ändringen av bankstödslagen och den nu föreliggande tilläggsbudgeten skall bidra till bättre kontroll och större offentlighet kring detta miljardstöd. Å andra sidan kan inte kontrollen och offentligheten vara det primära. Det viktigaste måste vara att så snabbt som möjligt komma ifrån bankstödet och att statens förluster skall bli så små som möjligt.

Pankkituesta on oikeutetusti tullut kiistelty ja arvostelua osakseen saanut kysymys, jolla ei ole vaikutuksia pelkästään pankkilaitokseen vaan koko talouteemme. Tuen saamat mittasuhteet antavat eduskunnalle täyden synn asettaa tuen saamiselle sellaisia ehtoja, että eduskunnalla ja kansalaisilla on jonkinlainen käsitys siitä, mihin rahat menevät. Valitettavasti emme voi nyt sanoa, että näin olisi laita. Toivon, että pankkitukilain muutos ja nyt käsittelyssä oleva lisäbudjetti myötävaikuttavat tämän miljardituen paripaanan valvontaan ja suurempaan julkisuuteen.

Toisaalta valvonta ja julkisuus eivät voi olla ensisijaisia. Tärkeintä on, että pankkituesta päästäisiin mahdollisimman pian eroon ja että valtion tappiot muodostuisivat mahdollisimman pieniksi.

När Säkerhetsfonden nu ges ökade möjligheter att ge säkerheter till banker för lån upptagna i hemlandet eller utlandet för stärkande av bankernas soliditet har vi kommit in på rätt linje. Den ger bankerna flera alternativ då det gäller att lösa problemen. Vi kan räkna med att den höjer tröskeln för bankerna när det gäller att söka om direkt stöd från säkerhetsfonden. Samtidigt ger det banker som inte vill se ett statligt ägande, ett alternativ där man med sund verksamhet kan bygga upp ett förtroende hos dem som är villiga att investera i bankäggande.

När det gäller användningen av de resurser som finns i den här tilläggsbudgeten så har vi i svenska riksdagsgruppen ställt oss kritiska till förslaget om att det är enbart av staten kontrollerade banker som har möjlighet att grunda egendomsförvaltningsbolag med statligt deltagande. Enligt vårt sätt att se så skulle neutralitetsprincipen ha förutsatt att alla banker som uppfyller ställda krav skulle ha kommit med i systemet. Orsaken till att vi accepterar det föreliggande förslaget är att vi genom beslutet ger riksdagen möjlighet att kritiskt granska alla planer på nya egendomsförvaltningsbolag i de olika bankerna. Samtidigt är det viktigt att redan nu slå fast att villkoren för statligt deltagande inte kan få bli väsentligt annorlunda om också andra banker försätts i den situationen att de måste grunda egendomsförvaltningsbolag. Ett statligt engagerande i dessa bolag får inte medföra att konkurrensförhållandet mellan olika banker därigenom förvrängs.

Tämän lisäbudjetin resurssien osalta olemme ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä suhtautuneet kriittisesti ehdotukseen siitä, että vain valtion määräysvallassa olevilla pankeilla on mahdollisuus perustaa omaisuudenhoitoyhtiöitä, joissa valtio on osakkaana. Näkemyksemme mukaan puolueettomuusperiaate olisi edellyttänyt, että kaikki pankit, jotka täyttävät asetetut ehdot, olisivat tulleet järjestelmän piiriin. Syynä siihen, että hyväksymme käsittelyssä olevan ehdotuksen, on, että tällä päätöksellä annamme eduskunnalle mahdollisuuden tarkastella kriittisesti kaikkia eri pankkien suunnitelmia omaisuudenhoitoyhtiöistä. Samalla on tärkeää korostaa jo tässä vaiheessa, että valtion osallistumisen ehdot eivät saa muodostua olennaisesti erilaisiksi, jos myös muut pankit joutuvat siihen tilanteeseen, että ne joutuvat perustamaan omaisuudenhoitoyhtiöitä. Valtion osallistuminen näihin yhtiöihin ei saa johtaa kilpailutilanteen vääristymiseen eri pankkien välillä.

En stor fråga i samband med behandlingen av tilläggsbudgeten har varit värderingen av de fastigheter som eventuellt kommer att överföras till egendomsförvaltningsbolagen. Vi har ansett att marknadsvärdet skulle vara det riktiga. Varje prövning av värdet kommer att innebära risk för ett dolt stöd för den överlåtande banken. Statsutskottets skrivning medför en viss tolkningsmöjlighet. Med den slutliga formuleringen vill dock utskottet säga att allt annat än marknadsvärde måste vara undantag. Också om Säkerhetsfondens ledning ansett att problem kan uppstå så hoppas jag att den inser det allvar riksdagen har med den skrivning som finns i statsutskottets betänkande.

När nu riksdagen gett ökade möjligheter att ge garantier, att grunda egendomsförvaltningsbolag och samtidigt krävt större insyn både för sig själv och medborgarna så tror jag det är viktigt att understryka att detta gjorts i tron att det ger ökade möjligheter att snabbare komma ifrån problemen med mindre kostnader för staten. Det betyder också samtidigt att det är fondens och regeringens sak att medverka till att problemen avvecklas så fort som möjligt, dock med beaktande av att statens kostnader blir så små som möjligt.

Nyt kun eduskunta on tarjonnut suuremmat mahdollisuudet takuiden antamiseen omaisuudenhoitoyhtiöiden perustamiseen ja samalla vaatinut suurempaa valvontaoikeutta sekä itselleen että kansalaisille, mielestäni on tärkeätä korostaa, että tämä on tehty uskossa siihen, että menettely lisää mahdollisuuksia päästä nopeimmin ongelmista eroon ja vähäisimmin kustannuksin valtiolle. Samalla tämä merkitsee, että rahaston ja hallituksen asiana on pyrkiä vaikuttamaan siihen, että ongelmat pystytään poistamaan mahdollisimman pian kuitenkin ottaen huomioon sen, että valtion kustannukset muodostuvat mahdollisimman vähäisiksi.

Annars fördes här i salen en minst sagt undermålig diskussion senaste fredag då det gäller oppositionens medverkan i genomförandet av den nu aktuella tilläggsbudgeten. Också i opposition måste man kunna taga ansvar i för hela vårt samhälle svåra problem. I synnerhet som bankkrisen ingalunda kan skyllas på något särskilt politiskt parti. Hela vår bankpolitik har gått snett de senaste åren men nog har det också gått snett i politiken om någon försöker taga hem politiska poäng för att någon annan medverkat till beslut

som är oundgängliga och nödvändiga för att krisen skall kunna lösas. Personligen har jag inte upplevt de problem i statsutskottets skattedelegation som man här i salen försökte finna senaste fredag. Tvärtom så fördes där en konstruktiv diskussion i syfte att få så bred front som möjligt med i ansvarstagandet. Och jag har upplevt det så att vi valts till riksdagen för att taga ansvar inte enbart i bekväma frågor utan också i svåra.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Aika masentavaa, kun edustajatoveri M. Laukkanen sanoi lähtiessäni tuolta, että puhu paikaltasi, ei mene niin paljon aikaa. Minä ajatuksissani kuvittelin, että kaikki haluavat kuulla, mitä järkevää sanottavaa minulla on, ja mahdollisimman pitkään. Kovin pitkään en tietysti täällä viivy, mutta ei ihan paikaltaankaan tämä tarina synny.

Tämä pankkituki on ollut yhtä leveää kuin pitkääkin Suomessa. Ainoa, missä on edistytty, on se, että valtion kassasta on mennyt 43 miljardia markkaa rahaa näitten vuosien aikana ja maksuvaltuudet liikkuvat jo esitysten mukaan 90 miljardissa markassa. Se on ainoa, missä on edistytty. Muuten ei ole edistytty missään. Eduskunta riitelee keskenään, riitelee hallituksen kanssa, ja minusta alkaa tuntua vähän siltä kuin Suomessa ja täällä eduskunnassakaan ei olisi minkäänlaista luottamusta enää kehenkään. Valtioneuvoston jäseniä pidetään ilmeisesti roistoina, kaikkia järjestään.

Minä kuitenkin lähdän siitä, että niin kauan kuin meillä on laillinen yhteiskuntajärjestelmä ja meillä on hallitus, niin minä katson, että jokainen ministeri parhaan taitonsa mukaan, samoin koko valtioneuvosto pyrkii maan asioita hoitamaan niiden valtuuksien perusteella, mitä eduskunnasta saadaan. Siinä mielessä on lähdettävä siitä, että jonkinlaista luottamusta täytyy olla. Muuten me emme selviä. Täytyy juoda lasi vettä, kylmää vettä nimenomaan, ja ajatella näitä asioita vähän yhteiskunnan kannalta.

Me olemme nyt näiden omaisuudenhoitoyhtiöiden kanssa tapelleet. Vuodenvaihteessa tulee vajaa vuosi siitä, kun toista viikkoa yön pimeinä hetkinä väiteltiin omaisuudenhoitoyhtiöiden perustamisesta hallituksen esityksen mukaisesti. Silloin alkoi prosessi, joka tähän päivään jatkuen on ollut varsin monimutkainen. Ensin pääministeri Aho näkemykseni mukaan hiukan kiukustuksissaan vetäisi pois koko omaisuudenhoitoyhtiöesityksensä neuvotteluista. Sen jälkeen neuvoteltiin varsin tiukka vakuusrahastolaki. Ongelma vain oli sitten, että tämä varsin hyvä laki kaatui

täällä eduskunnassa sikäli, että se jätettiin lepäämään yli valtiopäivien. Toisin sanoen se käytännössä menetti merkityksensä, ja sen sijaan luotiin tällainen huomattavasti lesumpi laki, joka vakuusrahastolakina tällä hetkellä on voimassa.

Sillä on tultu nyt tähän syksyyn saakka. Nyt hallitus toi uudelleen omaisuudenhoitoyhtiöläkinsä. Se hyväksytään täällä kylläkin aivan oikein, vasemmistoliitto, noilla lesummilla säännöksillä. Tästä lepäämässä olevasta laista ei ole tiukkoja säännöksiä vedetty ollenkaan tähän esitykseen. Tosin niitä yritettiin vetää. Muun muassa ed. Paloheimon esityksessä toisessa käsittelyssä oli pykälämuutos, 12 §:n mukainen muutos tukiehdosta, jotka olivat samat kuin aikanaan muistaakseni tuossa lepäämään jääneessä laissa.

Koko pankkitukikysymys ja lait omaisuudenhoitoyhtiöstä ja vakuusrahastosta ovat siis tietyllä tavalla harhailleet eduskunnassa siihen tilanteeseen, että täällä on viime perjantaina hyväksytty sisällöllisesti hallituksen esitys sillä tavalla kuin ed. Louekosken vetämä talousvaliokunta on sen hyväksynyt. Meiltäkään ei ole siihen kyllä ollut vastalauseita, mutta kansanedustajat ovat täällä sitten äänestäneet tiukempien vaihtoehtojen eli ed. Paloheimon 12 §:n esityksen mukaisesti. Kyllä me olemme tiukkojen vaihtoehtojen kannalla, ed. Korhonen, siitä ei ole kysymys.

Mutta nyt on lähdettävä siitä tämän pitkän riitelyn jälkeen, jona aikana kymmenet ja taas kymmenet miljardit ovat vuotaneet yhteiskunnan kyljistä avoimesta haavasta pankkijärjestelmän suuntaan, että eduskunta on perjantaina hyväksynyt täällä tämän lain, joka mahdollistaa omaisuudenhoitoyhtiöt myöskin muita pankkeja kuin säästöpankkeja koskien. Neljännessä lisätalousarviossa on valtiovarainvaliokunta mietinnössä, joka täällä varmasti hyväksytään, kuitenkin rajannut, että siinä mainittuja varoja käytetään vain säästöpankkeja koskevaan omaisuudenhoitoyhtiöön. Toisin sanoen meillä on tulevaisuudessa mahdollisuus tarvittaessa perustaa omaisuudenhoitoyhtiö riitelemättä siitä täällä eduskunnassa vuosikausia myöskin muita pankkeja koskien, jos niin katsotaan tarpeelliseksi. Tästä talousarviosta on aina muistettava, että eduskuntahan päättää lisätalousarvion sisällöstä. Se ehkä tehdään samalla tavalla aikanaan, perustetaan osuuspankkeja varten omaisuudenhoitoyhtiö tai annetaan siihen mahdollisuus, tai Vakuusrahasto perustaa sen ja sitten talousarviossa annetaan siihen varoja. Siitähan me täällä sitten itse päätämme.

Minun mielestäni tämä asia on tältä osin kun-

nossa, eli ei enää tarvitse riidellä siitä, saadaanko perustaa omaisuu denhoito yhtiöitä vai ei, jos sellainen on tarpeellista. Tähän saakka siitä on riideltä ja tapeltu vuosi, yhteiskunta on kärsinyt koko ajan, ja verta eli rahaa on vuotanut sen kyljestä.

Se, että me lähtisimme, ed. Korhonen, nyt hylkäämään tämän esityksen, eli omaisuu denhoito yhtiötä ei voitaisi perustaa säästöpankkeja koskien lisätalousarvion esittämien sääntöjen mukaisesti, olisi pahin virhe, mitä voidaan tehdä, ja juuri sitä te täällä nyt ajatte eteenpäin. Minä olen sitä mieltä, että tässä vaiheessa, kun koko ajan on menty alaspäin, pitää ottaa tuo vanha jääkiekkonormi käyttöön eli ”kiekko päättyy ja perään”, sillä siisti, meni huonosti taikka hyvin. Mutta huonommin ei voi mennä, on minkälainen omaisuu denhoito yhtiö hyvänsä, kuin tähän asti on mennyt. Sitä voidaan aina muuttella, kun saadaa kokemuksia, mutta täytyy katsoa, millä tavalla tämä malli sitten toimii. Tärkeintä on siinä, että säästöpankkien ja SKOPin turvonnut, pahalta haiseva olemus puhkaistaan, katsotaan, mitä siellä sisällä on, lähdetään sitä lajittelemaan ja viemään tätä asiaa terveempään suuntaan, vaikka se maksaisi mitä. Se maksaa joka tapauksessa ja vielä enemmän, jos tämä homma ei tahdu järjestäytyneesti.

Minä olen aikanaan sanonut, että 120 miljardia on se, mitä yhteiskunnalta menee pankkitukeen. Se on hyvin lähellä. Ed. Seppänen korkeassa viisaudessaan samassa haastattelussa sanoi, että se on 70 miljardia. Hänen lausuntonsa julkistettiin, minun leikattiin pois, koska katsottiin, että minä olen joko pysyvässä tai tilapäisessä mielenhäiriössä. Minä luulen, että tuo 120 miljardia pitää paikkansa, mutta yhtään vähemmällä ei päästäisi, jos omaisuu denhoito yhtiöitä koskeva lainsäädäntö täällä eduskunnassa kaadettaisiin.

Minä lähdän siitä, että sen verran täytyy eduskunnassa kyllä konsensus vallita, ja tämä konsensusuhan huononee koko ajan mitä lähemmäksi tulevat eduskuntavaalit. Ensi kesänä täällä ei pystytäkään tekemään enää mitään päätöksiä, koska mitä mielettömämpiä asioita esitetään, jotta saataisiin ihmisten, jotka eivät kuitenkaan tunne asiaa niinkään hyvin kuin me, äänestyskäyttäytymistä muuttumaan. Viimeisen vuoden aikana eduskunta on täysin tehoton toimintaan. Nyt nämä päätökset on tehtävä, jos ne yleensä aiotaan tehdä. Tämä ratkaisu on hyvä ja sillä siisti. Se olisi pitänyt vaan pienemmällä pulinalla täällä päättää ja tietynlaisessa konsensuksen hengessä, niin kansalaiset näkevät, että kyllä ne pystyvät

päätöksiin siellä ja ehkä tästä on vielä toivoa eteenpäin. Nyt sitä ei ole kyllä saatu tällä systeemillä, mitä täällä pelaillaan. Minä olen yhtenä osapuolena, totta kai, rähisemässä. Sehän kuuluu palkkaetuihin.

Rouva puhemies! Tämä siis omaisuu denhoito yhtiöiden osalta. Se on sillä siisti enkä missään tapauksessa usko, että meidän ryhmämmeäkään lähtee kaatelemaan tätä näin tehtyä ja hyväksyttyä sisältöä.

Pari asiaa sitten: Toinen on tämä Suomen Säästöpankki, mitä sille jatkossa tehdään. Siitä liikkuu kaikenlaisia huhuja, eli toisin sanoen poliittisissa piireissä oltaisiin tekemässä hallituspuolueiden ja demareittenkin taholta sellaisia salaisia päätöksiä, jotka eivät kestä päivänvaloa. Minä en kyllä tiedä, mitä päätöksiä nämä sitten ovat. Mutta olisi hyvä saada nopeasti ratkaisuun, mitä Suomen Säästöpankille tehdään, jotta nämä poliittiset salaliitot ja niistä esitetyt epäilykset häipyisivät pois päiväjärjestyksestä.

Jos Säästöpankki pilkotaan, se on aivan selvä inhimillinen tragedia. Sen työntekijät joutuvat valtaosin työttömiksi. Se ei ole mikään hyvä ratkaisu. Olen sitä mieltä, että jos nämä neljä suurta ostavat Suomen Säästöpankin, niin ne joutuvat pääomatu en tarpeen varaan itse. Niiden pääoma-arvot eivät kestä kauppaa, vaan valtio joutuu tukemaan niitä. Ei tämäkään ole tietysti hyvä ratkaisu.

Toinen asia: Jos Suomen Säästöpankki sitten tervehdytetään ja otetaan nämä kaikki haisevat ainekset pois sieltä, niin se saa tässä tapauksessa merkittävän kilpailuedun muihin pankkeihin nähden, jotka aivan varmasti ryhtyvät vaatimaan yhteiskunnalta pankkitukea oman taloutensa ja kilpailullisen asemansa pönkittämiseksi. Tämä on huono puoli. Jos Säästöpankki fuusioidaan Postipankkiin tai johonkin muuhun pankkiin, siinä on äsken mainitut vaikeudet: pääomatuke en tullaan tarvitsemaan jälleen ostavalle pankille varoja, toisaalta kilpailuasemat muuttuvat. Tällainen jättipankki suomalaisessa yhteiskunnassa ei ehkä ole pankkijärjestelmässä hyvä.

Toisin sanoen on äärettömän vaikea sanoa, mitä pitäisi tehdä. Suo siellä, vetelä täällä, mutta nythän on valtuuksia päättävällä puolella. Tehköt esityksiä! Se on heidän tehtävänsä. Siitä he saavat palkan.

Vielä yksi asia, rouva puhemies, on tämä rikoslain 36 luvun 8 § eli luottamusaseman väärinkäyttäminen, joka pankkejakin koskien on tällä hetkellä asianomistajarikos ja jota koskien on

vaadittu nopeita toimenpiteitä sen muuttamiseksi virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi ja eräitä muitakin toimenpiteitä siihen liittyen. Aikanaanhan pankkeja koskien, jos oikein muistan, tätä edeltävä epärehellisyysrikos oli virallisen syytteen alainen. Saatan erehtyä, mutta sellaiset muistikuvat minulla asiasta ovat.

Tässähän on se ongelma, jos tämä on pelkääntään asianomistajarikoksena, että selväkin pankinjohtajien taholla tehty petokset hyvin helposti saatetaan ujuttaa asianomistajarikoksen puolelle siitä seuraavine vaikutuksineen, mutta kun se muutetaan virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi, niin sillä ei silloin ole merkitystä. Tämä olisi erittäin tärkeä asia.

Minä vähän ihmettelen oikeusministeri Pokkaa, joka on saanut suurta kuuluisuutta repimällä pankkiasiaa ja esittelemällä, kuinka suuria rikoksia pankeissa tehdään, niin kuin varmasti tehdäänkin. Miljardeja markkoja on mennyt joko huolimattomuuden tai tahallisen rikollisuuden johdosta suomalaiselta yhteiskunnalta tukimäärärahoja pankkien suuntaan ja lisää varmasti vielä menee. Siinä mielessä min. Pokka on ollut oikeassa, mutta nyt kun hänen konkreettista apuaan tarvittaisiin eli yhden lakimuutoksen tuomista tänne eduskuntaan, siihen menee kuukausikaupalla aikaa. Silloin ministeri Pokka puhui poliittisesti, populistisesti. Kansa hurrasi hänen suuntaansa. Nyt tekee mieli kysyä, kenen asialla hän sitten tällä hetkellä on, kun hän ei saa tänne eduskuntaan tuota yhden, kahden pykälän muutosta, jollainen esimerkiksi ed. Haaviston tekemänä täällä oli, ja kuka hyvänsä kirjoituskonetta käyttävä pystyy tekemään sen parissakymmenessä minuutissa. Minä ihmettelen vähän oikeusministeriön kiireitä. Kenen asialla ollaan, kun tätä asiaa ei tuoda tänne? Aika juoksee koko ajan ja näitä armon saaneita pankinjohtajia juoksee takaovesta pihalle, koska tämä lainsäädäntö on voimassa. Tämä laki pitäisi nopeasti saada voimaan ja sulkua sille, että näin ei pääse tapahtumaan. (Ed. P. Leppänen: Laitetaan ovi kiinni!) — Se on tavallaan oven kiinni laittamista, kun tehdään lainsäädäntö toisenlaiseksi. Se ei tietysti kokonaisuudessaan asiaa ratkaise, mutta se on merkittävää.

Kyllä minäkin ajattelen niin, vaikka nyt olen ja olemme sitä mieltä, että tässä pankkiasiaassa pitää päästä eteenpäin, meni sitten hyvin tai huonosti, mahdollisimman nopeasti, että kyllä yhteiskunta vaatii selvitystä siitä, kuinka paljon on rikollista toimintaa ollut. Sitä, näin arvelen, on ollut paljon, ja tekijöiden pitää joutua yhteiskunnalliseen

vastuuseen. Tukka pois ja linnaan, ja jos Floridassa on mahdollisesti omaisuutta, se myydään ja maksetaan korvauksina. Ensimmäiset perhekuvathan hiljattain olivat televisioruudussa niistä, jotka ovat mahdollisesti toimineet huolimattomasti, varomattomasti jne. Toivottavasti näitä tulee lisää. Se on tärkeää yhteiskunnan moraalin ja kansalaisten kannalta, tarpeellisen uskottavuuden takia, mutta mitään kostomentaliteettia ei tähän saa liittyä. Sen täytyy olla kylmää suomalaista viranomaistoimintaa, jossa asiat selvitetään, syylliset pannaan syytteeseen ja myös korvauskysymykset hoidetaan yhteiskunnan kannalta. Tässä nyt sitten ministeri Pokalta odotetaan jatkoa hänen aikaisemmille suurille puheilleen.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi jatkoi samaan tyyliin, mitä aikaisemmin vastauspuheenvuoroissaan, eli liike on pääasia eikä suinkaan asiassa saatava lopputulos. On aivan käsittämätöntä, että tämän suuruusluokan asioita käsitellään tällaisella ”kiekko päätyyn ja perään”-mentaliteetilla. Luistimet ovat kesäterässä ja käsitteijät polkevat silloin ilmeisesti paikallaan. Liikettä ei tapahdu eteen eikä taakse, mutta menopuoli kasvaa koko ajan, jos periaatteena on, että ei välitetä lopputuloksesta, mihin vasemmistoliitto on koko ajan tähdännyt: pankkituen minimointiin ja tuen vaikutuksien minimointiin tässä yhteiskunnassa. Se voi olla ainut oikea lähestymistapa koko ongelmaan. Tämän valtavan suuren valtiontaloudellisen merkityksen ja koko yhteiskuntaa peilavaan merkityksen vuoksi tämä kokonaisuus olisi pitänyt saada eduskuntaan käsittelyyn. Kuten ed. Aittoniemi itse totesi, ministeri Pokalta odotetaan nyt esityksiä. Aivan samalla lailla odotetaan esityksiä valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä ja työministeriöltä, kaikilta ministeriöiden aloilta, mitkä liittyvät pankkitukeen joltakin osin.

Eduskunta edellytti taas yhden kerran, tammi-kuussa viimeksi, tänne saatavaksi kokonaisvaltaisen esityksen käsittelyyn. Ei tästä tule yhtään mitään. Tässä taas räpistellään tämän asian, omaisuudenhoitoyleyhtiölain, kanssa. Nyt ed. Aittoniemi kaipaa rikoslain muutosta. Mikä seuraava muutos tähän liittyy? Kyllä nyt on saatava kokonaisuudesta esitys.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy tämmöistä suorastaan räpeltämistä näiden asioiden kanssa, jotka ovat 90 miljardia markkaa kokonaisuutena.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kehottaisin ed. Aittoniemeä pyytämään ministeri Pokan viimeviikkosen puheenvuoron. Nimittäin jos oikein muistan, hän käsittääkseni lupasi tämän esityksen ensi viikolla. Uskon, että varmasti näin tapahtuu. Toivoin, että ed. Aittoniemi tilaa ministerin viimeviikkosen puheenvuoron, niin ongelma ratkeaa sillä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä on hauska homma. Jos saan ed. S-L. Anttilalle vastata, niin minä tilaan ministeri Pokan edellisviikkosen puheenvuoron, jonka kyllä kuulin. Muistaakseni hän piti puheenvuoron osin minun kysymykseni johdosta. Ei sillä mitään ratkaista, että me täällä luemme ministeri Pokan puheenvuoron, vaan sillä, että tulee lakiesitys, joka viedään nopeasti eduskunnassa läpi. Nyt ed. S-L. Anttila meni kyllä vähän halpaan, mutta kun hänelle tapahtuu se kovin harvoin, niin ei se ole niin vaarallista.

Ed. Korhoselle: Mikä on lopputulos, jos me nyt hylkäämme tämän lain, alamme jauhaa samaa rulettia uudestaan jälleen vuosikaupalla, ja koko ajan suomalaisen yhteiskunnan kyljessä on avoin haava, mistä rahat juoksevat ulos? Mikä on lopputulos? Millä te pääsette lopputulokseen? Jos tämä laki hylätään, aloitetaan sama tappelu uudelleen. Jos tässä laissa on ongelmia, me voimme korjata sitä jos niikseen on, mutta jostakin täytyy päästä aloittamaan eikä aina vain lopeteta ja aloiteta taas uudelleen.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle voisi aivan yksinkertaisen säännön sanoa. Ei tässä laissa ole mitään ehtoja, ne ovat lisätalousarvion perustelu ehtoja, jotka ovat muodossa "eduskunta edellyttää". Kuten totesin, eduskunta on edellyttänyt hallitukselta hyvin paljon muutakin. Lopputuloksena voin sanoa sen, että otetaan tämä laki auki, kirjoitetaan ne ehdot lakiin, silloin ollaan jo huomattavasti pitemmällä. Sitä tässä on yritetty esittää koko valiokuntakäsittelyn ajan. Ei tämä sen kummempaa ole.

Nyt puhutaan taas kahdesta eri asiasta, laista ja lisätalousarvion perusteluista. Me olemme vaatineet koko ajan, että lakiin pitää kirjata ne ehdot, että ne ovat lain tasolla olevia säännöksiä, kuten perustuslakivaliokunta on edellyttänyt kaksi viikkoa sitten viimeksi. Perustuslakivaliokunta mietinnössään edellytti, että asiat kirjataan lakiin sen vuoksi, että nämä ovat liian sekaisin,

nämä ovat liian monessa yhteydessä, näitä on ripoteltu sinne ja tänne. Siinä vastaus.

Ed. Ala - Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi piti niin vastuullisen puheenvuoron, että voin omalta osaltani noudattaa ed. M. Laukkasen kehotusta puhua paikaltani.

Puutun lähinnä yhteen asiaan. Se on pankki-valvonta. Kun sanotaan, että pankkikriisi on myös pankkivalvonnan kriisi, niin näinhän se on osaltaan varmasti asianlaita. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä mielestäni tähän ongelmaan puututaan varsin hyvin, ensinnäkin yleisellä periaatteella, että lähdetään siitä, että pankit itse laittavat oman valvontansa ja asiansa kuntoon, että nostetaan pankkien kynnystä tulla valtion piikille.

Toinen huomion arvioinen seikka on se, että kun vakuusrahastolaissa on nyt monta valvojaa mukana, siellähän ovat rahoitustarkastuksen lisäksi mm. valtiontilintarkastajat, valtion talouden tarkastusvirasto ja erityistilintarkastukset, niin tätä valvontaa täytyy välttämättä koordinoi da. Varmasti on oikea linja, mikä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kuten talousvaliokunnan mietinnössä on otettu, että rahoitustarkastus on keskeinen koordinoiva viranomaisena.

Lisäksi tietysti haluan korostaa erityistilintarkastuksen kattavuutta. Sehän työmääränä on todella iso, mutta siihen on nyt lähdetty riittävällä ponnella ja täytyy kaikissa tapauksissa mennä, kun mennään valtion tuen piiriin. Nythän myös KOP ja SYP ilmeisesti tulevat takauksen kautta erityistilintarkastuksen piiriin ja silloin siinä vaaditaan myöskin tämän suhteen tiukkaa linjaa. Yleisesti korostan valvonnan merkitystä, pankkien omaa vastuuta siitä ja koordinoinnin tarvetta.

Ed. Louekoski: Rouva puhemies! Keskustelussa on kaivattu selkeätä ja suoraviivaista järjestelmää Suomen sietämättömän korkeaksi nousseen pankkituen kontrolloimiseksi. Sellainen järjestelmä olisi voitu moneen kertaan luoda, kun olisi luotu jo viime syksystä saakka runsaalle pankkituelle valtion vakuusrahastolaki sellaisten periaatteiden pohjalta, joita mm. talousvaliokunta hyvin yksituumaisesti koko tänä aikana on edustanut. Laissa pitäisi olla valtuudet varain käytöstä. Laissa pitäisi olla tuen myöntämisen ehdot selkeinä, ja laissa pitäisi olla valvontajärjestelmä valvontaviranomaisten valtuuksineen. Monista eri systistä näin ei ole kuitenkaan tapahtu-

nut. (Ed. Korhonen: Pääasiassa hallituksesta johtuen!) — Niin se on ed. Korhonen, pääasiassa hallituksesta johtuen ja hallituksen toimintaan liittyvistä epäluottamuksesta johtuen.

Minulle on tullut sellainen käsitys viimeksi kuluneen talvikauden aikana, että kun oppositio ei luota hallitukseen, niin se on luonnollista, mutta hallituksenkin piirissä, sen eduskuntaryhmät mukaan lukien, on syvälle käyviä epäluuloja ja ristiin käyviä toivomuksia siitä, millä tavalla asiat pitäisi hoitaa. Nyt tämä järjestelmä on todella sekava.

Meillä Suomessa on tapana ehkä liiankin usein verrata omia olojamme ns. hyviin järjestelmiin Ruotsissa. Ruotsissa pankkituen järjestelmä on sikäläiselle yhteiskunnalle lähes yhtä kallis kuin se on meille täällä Suomessa. Siellä on kuitenkin asia hoidettu varsin määrätietoisesti ja suoraviivaisesti. Minä en haikaile sen järjestelmän perään mutta on se tässä syytä kertaalleen vielä todeta. Ensinnäkin Ruotsissa hallituksen esityksestä sikäläiset valtiopäivät lyhyesti ja selkeästi takasivat Ruotsin rahoitusjärjestelmän ja pankkijärjestelmän toiminnan ja sillä hyvä. Tätä toimintaa asetettiin varsin väljin valtuuksin valvomaan meidän pankkitarkastustamme vastaava viranomaislainen, joka on tehtävänsä tehnyt suhteellisen runsain resurssein.

Kaikki kriisipankit on tarkastettu ja nyt, kun tarkastusraportit on saatu aikaan, ne on käyty läpi ja tarpeellisilta osiltaan luovutettu Ruotsissa mm. valtakunnansyyttäjälle syyteharkintaa varten, jotta kävisi selville, onko suurissa taloudellisissa tappioissa mukana sellaista rikollista toimintaa, joka voisi aiheuttaa jopa syytteen nostamisen. Se on varsin selväpiirteistä toimintaa.

En nyt kuitenkaan ehdota, että meillä nopeasti tehtäisiin tähän väliin erityistarkastus pankeissa ja raportit lähetettäisiin syyttäjälle. Olen kyllä sitä mieltä, että meidän on sekä hallituksessa että eduskunnassa Suomessa katsottava kerran vielä kuluvan syksyn aikana läpi meidän valvontajärjestelmämme toimivuus sekä se, mihin toimivalla valvontajärjestelmällä itse asiassa pyritään. Aloitteen tähän asiaan tulisi tulla hallituksen taholta.

Nyt on puhe omaisuudenhoitoyhtiölain kolmannesta käsittelystä. Totean lyhyesti, että talousvaliokunnalle tämä asia oli suhteellisen selvä, oli ainakin olevinaan. Meidän käsityksemme mukaan omaisuudenhoitoyhtiöiden käyttökelpoisuus oli Suomessa jo laajasti todettu ilman sitä koskevaa lainsäädäntöäkin. (Ed. Heikkinen: Onhan niitä olemassa!) — Niitä on olemassa, aivan

oikein, ed. Heikkinen, kaikissa muissa suuremmissa pankeissa paitsi Postipankissa. Näin se on. Ne ovat olemassa siellä vapaaehtoisina järjestelminä siitä syystä, että niitä pidetään tehokkaina välineinä, kun halutaan valvoa tai muutoin panna tehohoidon kohteeksi pankin piirissä olevia ongelma-asiakkaita. Tämä on se lähtökohta. (Ed. Heikkinen: Tampellaakin on menestyksellä hoidettu!)

Suomen Pankki jouduttuaan ottamaan SKOPin haltuunsa on hoitanut SKOPia ja sen suurimpia asiakkaita, mm. Tampellaa, peräti kolmen omaisuudenhoitoyhtiön avustuksella ja hyvällä menestyksellä. Tässä lakiehdotuksessa on nyt kysymys siitä, että sallittaisiin Vakuusrahaston osallistua osakkeenomistajana sellaisen omaisuudenhoitoyhtiön toimintaan, joka hoitaisi valtion tukea saavan pankin ongelma-asiakkaita tukea saavan pankin taseiden ulkopuolella. Talousvaliokunnan viime talvena ja tänä syksynä kuulemien asiantuntijoiden mielestä tämä järjestelmä on hyvä. Se on ennen muuta tehohoidon ja tehovalvonnan järjestelmä, joka pitäisi nopeasti saada meillä lain tasolla aikaan.

Näin vähän tähän asiaan liittyy dramatiikkaa. Siitä syystä katson hyväksi vielä puolustaa talousvaliokunnan mietintöä sitä ankaraa kritiikkiä vastaan, jota täällä on osoitettu. Me emme todellakaan kirjanneet täällä kaikkea alkaen omaisuudenhoitoyhtiön velvollisuudesta lainhuudattaa sen omistuksessa olevia kiinteistöjä ja päätyen siihen, miten sen hallintoa muuten on järkevästi hoidettava. Kaikkea tätä me emme todellakaan ajatelleet tarvittavan kirjata talousvaliokunnan mietintöön, emme edes voimassa olevia budjettiperusteita, joissa lain tasoisilla säännöksillä ovat voimassa ne ehdot, joita pankkituen jakajan on noudatettava tukea myöntäessään. Tässä ei ole mitään dramatiikkaa näiltäkään osin. Se, että kaikkia näitä hyviä, valiokunnan itsestäänselvinä pitämiä asioita ei ole mietintöön kirjattu, ei merkitse sitä, että valiokunta olisi jotenkin luopunut niistä. Sen pitäisi olla asiaan vihkiytyneille myös itsestäänselvä asia. (Ed. Al-Nissilä: Miten se ilmenee?)

Kun omaisuudenhoitoyhtiöitä pidetään ongelma-asiakkaiden tervehdyttämisen ja tehovalvonnan välineenä, on viime viikonlopun tapahtumat huomioon ottaen kysyttävä, miten tämä järjestelmä saattaisi toimia Suomen Säästöpankissa. Eduskuntahan on hyväksymässä tänä iltapäivänä omaisuudenhoitoyhtiön käytön rajoittamisen ennen muuta säästöpankkiryhmään. Minun mielestäni, niin kuin olen jo aikaisemmin sano-

nut, turha rajoitus, mutta näin eduskunta tulee tekemään. Jos meneteltäisiin sillä tavalla, että Suomen Säästöpankkiin perustettaisiin nopeasti omaisuudenhoito yhtiö, jonne siirrettäisiin sen suurimmat ongelma-asiakkaat ja asiakasryhmät, tuo yhtiö taseella mitattuna olisi varmasti miljardiyhtiö. Tällä tavalla puhdistettaisiin Säästöpankin muita toimintoja niin, että jäljelle jäävä osa Säästöpankista olisi niin sanotusti terve. Sellainen Säästöpankki ilmeisestikin voisi varsin nopeassa tahdissa tervehtyä lisää ja muuttua kannattavaksi pankiksi.

Säästöpankin nykyinen tila johtuu hyvin monista aikaisempien säästöpankkien virheistä, luotonannosta ennen muuta, säästöpankkiryhmän valitsemasta strategiasta, joka oli kovin uhkarohkea, ja myös SKOPin valitsemasta strategiasta. Eräänä vuonna 80—90-luvun taitteessa säästöpankkiryhmä palkitsi parhaana Säästöpankin johtajana sellaisen, jonka pankki oli vallannut uusia markkinoita kertomusvuoden aikana lisäämällä antolainausta melkein 100 prosenttia, siis yhden vuoden aikana. Tämä käytännön esimerkki valaisee, minkälaisen virheellisen, uhkarohkean strategian pankkiryhmä oli valinnut. Kun talousvaliokunnassa tätäkin esimerkkiä asian tuntijalausuntojen valossa ihmeteltiin, pankkitarkastusviraston ylijohtaja totesi, että niin, näin siinä kävi: mitalilla palkittiin, vaikka ampua olisi pitänyt. Ehkä ei ihan ampua, mutta joka tapauksessa monet niistä virheistä, joita säästöpankkiryhmässä on tehty, ovat aivan kardinaaliluokkaa.

Nyt, kun säästöpankkiryhmää tervehdytetään, voidaan varautua siihen, että ovatpa tervehdyttämiskeinot mitkä hyvänsä, esimerkiksi omaisuudenhoito yhtiö, rahan tarve on hyvin mittava. Mutta vaikka tarve on mittava, niin on lähde ttävä siitä, että pankissa edelleen suurin osa on tervettä kannattavaa pankkitoimintaa. Sitä paitsi kysymys on pankista, jolla on hyvin laaja pankkiverkosto, suhteellisen suuri henkilökunta, runsaasti hyviä asiakkaita. Pankki on tällä hetkellä suurin talletuspankki. Sen markkinaosuus on hyvin suuri. Se on suurin palkansaajien pankki. Se on suurin pienten ja keskisuurten yritysten pankki jnp. (Ed. Heikkinen: Valtion pankki!) — Kyllä se on myös valtion pankki siitä syystä, että aikaisempien säästöpankkien ja säästöpankkiryhmän strategia oli virhe. Sen virheen kautta omistajaksi ovat tulleet veronmaksajat. — Mutta sillä on tällaisia ominaisuuksia. Nyt on kysyttävä, että kuinka omaisuudenhoito yhtiötä hyväksi käyttäen tilannetta voitaisiin tästä viedä eteenpäin. Omaisuudenhoito yhtiötä siellä tarvitaan il-

meisesti varsin nopeasti, mutta mitä muuta sitten tarvitaan? Tämän asian eteen on syytä pysähtyä.

On lähde ttävä siitä, että jos mittavalla valtion panostuksella säästöpankkiryhmään perustetaan omaisuudenhoito yhtiö, se on sellaista pankkitukea, jonka ehdoista täällä on paljon puhuttu. Se tuki ei voi olla vastikkeetonta. SKOPin pelastaminen Suomen Pankin toimesta ei kohdistunut vain SKOPiin, vaan pelastusoperaation perimmäisenä tarkoituksena oli välttää Suomen rahoitusmarkkinoilla kaaos, johon olisi jouduttu, ellei radikaalia pelastusoperaatiota olisi tehty. On lähde ttävä siitä, että SKOPin ja säästöpankkiryhmän pelastamisella on aika tavalla autettu muitakin pankkeja.

Aikaisemmin jo lakiesityksen toisessa käsitellyssä olen esittänyt hallituksen suuntaan ministeri Viinosen silloinkin läsnä ollessa kysymyksen, kuinka järjestetään tuen vastikkeellisuus siinä tapauksessa, että säästöpankkiryhmää ryhdytään tervehdyttämään omaisuudenhoito yhtiöllä. Se kuuluu tämän asian käsittelyn piiriin.

Sosialidemokraattien piirissä ja laajemminkin myös hallituspuolueiden eduskuntaryhmien piirissä on päivän mittaan käyty keskustelua, kuinka tähän asiaan sopivalla tavalla kiinnitetään eduskunnan ja hallituksen huomiota. Jotta huomio kiintyi asiaan, teen, rouva puhemies, ehdotuksen, jonka mukaan perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa:

”Hyväksyessään vakuusrahastolain muutosesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus käy perusteellisesti läpi pankkijärjestelmän tervehdyttämisen eri vaihtoehdot ja ajoittaa sen jälkeen tarvittavat toimenpiteet niin, että valtio voi luopua omistuksestaan tukea saavissa pankeissa silloin, kun se on veronmaksajien ja valtion talouden kannalta edullisinta. Omaisuudenhoito yhtiöiden käytön pankkijärjestelmän tervehdyttämässä tulee tapahtua tämän periaatteen mukaisesti.

Edelleen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa tekemistään ratkaisuksista viipymättä eduskunnalle asianmukaiset tiedot.”

Toivon puheenvuoroni lopuksi, että Säästöpankille kaikissa vaikeuksissaan annetaan työrauha. Olen pitänyt varsin sopimattomana sitä ärhentelyä, jota pankin johdon ja pankkia omistajan puolesta valvo van Vakuusrahaston johdon välillä lehdistössä on käyty. Se varmasti vahingoittaa pankin toimintaa, ja se luo merkillisen kuvan ylipäänsä tavasta, jolla Suomen pankkijärjestelmässä valvo van viranomaisen ja pankin välistä keskustelua käydään. Tässä suhteessa oli-

si syytä pysähtyä harkitsemaan, mikä on sopivaa ja mikä ei. Se hermostuttaa asiakkaat, se hermostuttaa varmasti ulkomaiset liikeyritykset, se ei ole henkilökunnankaan kannalta miellyttävää. Vaikka nämä saattavat tuntua sivuseikoilta, ne ovat hyvin oleellisia kysymyksiä silloin, kun puhutaan kymmenien ja satojentuhansien kansalaisten palvelu-yrityksestä ja tuhansien ihmisten työpaikoista. Siinä on kerta kaikkiaan saatava rauha aikaan ja asiallinen keskustelu, jota ei kailta osin tarvitse käydä edes julkisuudessa.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Louekosken viimeisiin kannanottoihin on helppo yhtyä sikäli, että on syytä kantaa vakavaa huolta siitä, että tällainen julkinen ärhentely ja keskustelu on viime päivinä leimannut lehdistöä, eduskuntaa ja yleensä keskustelua tässä yhteiskunnassa. Se vaurioittaa pankkia ja nimenomaan pankin kannattavuutta, varainhankintaa ja nimenomaan häiritsee myös luottamusta tallettajien osalta säästöpankkijärjestelmän toimivuuteen ja tulevaisuudennäkymiin. Se on siis ollut kaikin puolin epätoivottavaa, mutta näköjään sitä on ollut mahdollon väistää. Se on elänyt omaa elämäänsä mutta ei ole varmasti ollut kenenkään edun mukaista, ei vähiten omistajan edun mukaista sikäli, että silloin kun tällaista rauhattomuutta esiintyy, aina se tulee heikentämään pankin arvoa.

Hyvin vakava piirre on myös se, minkä ed. Louekoski totesi, että tällaisiin keskusteluihin kiinnitetään ulkomailta huomiota nimenomaan ulkomaisten rahoittajien toimesta. Sillä on suurempi merkitys kuin ehkä näiden kannanottojen esittäjät ylipäättensä edes ymmärtävät. Eivät nämä pankkiasiat ole sellaisia, että niistä tällaisia spekulatioita ja epävarmuustekijöitä julkisuuteen heitellään.

Mitä tähän ponteen tulee, minkä sosialidemokraattien eduskuntaryhmä esitti, se on varmasti hyväksyttävissä, sillä nimenomaan tällaista työtä Vakuusrahasto parhaillaan tekee. Se selvittää perusteellisesti kaikki vaihtoehdot, niin kuin perjantaina täällä totesin, arvioi niiden hinnoit ja hakee sellaista mallia, joka tulee kaikissa olosuhteissa olemaan veronmaksajille edullisin.

On syytä todeta, että hallituksella ei ole tällaisia laskelmia eikä malleja tällä hetkellä käytettävissään. Omaisuudenhoito-yhtiölainsäädännön hyväksyminen varmistaa tietyiltä osin näitten laskelmien loppuunsaattamisen. On myös todettava se, että nämä ovat varsin hankalia, vaikeita, suuritöisiä laskelmia. Niihin sisältyy monia arvi-

ointi- ja arvostuskysymyksiä. Tätä työtä Vakuusrahasto parhaillaan on tekemässä. Sen jälkeen kun arviointityö ja laskelmatyö on saatu valmiiksi, hallitus omalta osaltaan tulee tekemään ratkaisut, mikä malli tulee olemaan. Mihinkään malliin, mihinkään hintaan, aikatauluun hallitus ei tässä vaiheessa ole sitoutunut. Se hetki tulee sitten, kun Vakuusrahaston täydellä teholla jatkuva työ saadaan päätökseen.

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On erittäin hyvä, että ed. Louekoski talousvaliokunnan puheenjohtajana on näinkin jämäkästi tähän asiaan sitoutunut. Täytyy vain todeta, että eihän tämä todellakaan voi olla vain hallituksen asia. Kyllä tämä kauhea pankkikriisi on koko eduskunnan asia. On myös selvää, että myös tulevat hallitukset löytävät tämän asian edestään.

Mitä tulee säästöpankkikysymykseen, jota tänään on paljon palloitettu, siltäkin osin oli tavattoman tärkeätä, että ed. Louekoski paalutti tavallaan tämän kysymyksen reunaehdot selkeästi jälleen kerran. Jos kerran omaisuudenhoito-yhtiömalli perustetaan, eikö ole selvää, että sen tavoitteena on nimenomaan tervehdyttää säästöpankkikonaisuus siirtämällä sinne ongelma-asiakkaita ja heikkoja tase-eriä? Mitä sen jälkeen jää käteen? Sen jälkeen jää käteen valtio-omisteinen hyvä pankki. Sen takia minusta on aivan selvää, ettei silloin hyvää pankkia yhteiskunnan pidä lähteä myymään vaan pikemminkin hankkimaan sen kannattavalla toiminnalla takaisin niitä satsauksia, joita pankkikriisin rahoitukseen yhteiskunta on joutunut käyttämään. Tämä on hyvin selkeä ja johdonmukainen politiikka eikä niin, kuten täällä ed. Luukkainen aikaisemmin oli innolla ajamassa alas sekä omaisuudenhoito-yhtiötä että myös jäljelle jäävää tervettä pankkia.

Toinen kysymys liittyy pankkijärjestelmän keskittymiseen. Sellainen on selkeä uhka ja selaista ei Suomeen pidä myöskään aikaansaada.

Vastuunkantokysymys tulisi myös, rouva puhemies, ottaa hyvin vakavalla tavalla. Nythän on STS:n Siltapankin osalta entinen johto saatettu vastuuseen. Sama käytäntö tulisi ottaa Vakuusrahastossa selkeästi käyttöön myös muiden pankkien osalta.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti ministeri Viinaseen tuomaan näkökulmaan. Kun on paljon puhuttu pankkitalouspolitiikan merkityksestä, niin

ministeri Viinanen vie kohta puheoikeudenkin eduskunnalta, etteivät markkinat hämmenny eikä synny mitään markkinarauhattomuutta. On tämä melko uskomatonta puhetta.

Mitä tulee ed. Louekosken pönteeseen, on ikävä kyllä todettava, että tammikuussa eduskunta teki pönten, jossa on suunnilleen sama teksti kuin ed. Louekosken esittämässä. Sen mukaan valtioneuvoston on tehtävä yksityiskohtainen suunnitelma aikatauluineen rahoitusjärjestelmän tervehdyttämisestä ja siihen käytettävistä keinoista, julkisen tuen palauttamisesta sekä valtiolle koituvista kokonaiskustannuksista.

Eduskunta edellytti tämän viimeksi tammikuussa. Perustuslakivaliokunta edellytti tiettyjä toimia pari viikkoa sitten. Nyt meidän pitäisi taas edellyttää ja luottaa siihen, että yksi pönsi tuo tuloksen. Kyllä melko optimisti ja utopistikin pitää olla, että näihin edellytyksiin enää luottaa.

Valiokunnan puheenjohtajalta olisi nyt jo odottanut vihdoin ja viimein selvitystä talousvaliokunnan mietinnön ristiriitaisuudesta. Mikä täällä oikein on tämä markkina-arvo, kun valiokunnan puheenjohtaja on todennut monta kertaa puheenvuoroissaan, että omistajavastuu toteutuu markkinahinnan kautta, ja kumminkin valiokunta toteaa mietinnössään, että markkinat ovat tällä hetkellä niin monilla alueilla olemattomat tai ainakin ohuet, että omaisuusarvo ei pystytä määrittelemään? On se nyt kumma vain, että siihen ei löydy selvitystä, mikä se markkinahinta on ja kuka sen määrittelee. Valiokunta sanoo, että sieltä ei tule tappiota, mutta toisaalta se sanoo, että ei sitä pystytä määrittelemäänkään. Tavoitteissa ja tekemisissä on ristiriitaisuuksia liian paljon.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli tietysti aika mielenkiintoista, että ed. Louekosken kuvauksen jälkeen Suomen Säästöpankin tilasta ed. Markku Laukanen käyttää ilmaisua, että terve pankki ja hyvä pankki. Se siitä.

Ed. Louekosken pönsi on erittäin mielenkiintoinen siinä mielessä, että se antaa rajattoman tulevaisuuden Suomen Säästöpankille valtion pankkina, kun siinä todetaan, että "valtio voi luopua omistuksestaan tukea saavissa pankeissa silloin, kun se on veronmaksajien ja valtion talouden kannalta edullisinta". Me emme voi tietää tulevaisuutta. Aina on olemassa optio tulevaisuudesta, joka on tätä päivää parempi. Siis aina voidaan sanoa, että luopuminen on edullisempaa

huomenna kuin tänään tai sen jälkeen seuraavalla viikolla edullisempaa kuin tänään. Siis toisin sanoen aina tällä edullisinta tulevaisuudessa -optiolla tuo tai tämä pankki on ikuisesti valtion pankki. Se ratkaistaan tällä pönnellä, kun se demarien ja hallituksen välisellä sopimuksella hyväksytään. Aika mielenkiintoinen ratkaisu.

Ed. Zyskowiec (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä tulee äänestämään ed. Louekosken ehdottaman perustelulausuman puolesta. Sen vuoksi eräänlaisena äänestyselityksenä ja myös johtuen ed. Pulliaisen puheenvuorosta haluan todeta seuraavaa.

Äänestäessämme pönten puolesta annamme tukemme vain sille, mitä tässä pönnessä edellytetään eli että hallitus käy perusteellisesti läpi pankkijärjestelmän tervehdyttämisen eri vaihtoehdot ja että valtio voi luopua omistuksestaan tukea saavissa pankeissa silloin, kun se on veronmaksajien ja valtion talouden kannalta edullisinta eli edullisin ratkaisu. Omaisuu denhoito yhtiöiden käytön pankkijärjestelmän tervehdyttämisessä tulee tapahtua tämän periaatteen mukaisesti.

Hyväksyessämme pönten, arvoisa puhemies, emme ota kantaa aikatauluun, emme sulje pois mitään nopeitakaan ratkaisuja, jotka saattavat tulla tarpeellisiksi säästöpankkiryhmän osalta. Hyvin selvästi sanottakoon: Emme sitoudu siihen, että säästöpankkiryhmän nykymuotoinen toiminta jatkuisi, ellei se ole veronmaksajien kannalta edullisin ratkaisu.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä nyt saavuttaa uskomattoman farssin asteen. Minä toivoisin, että ed. Zyskowiec — ei täällä salissa, mutta tämän ulkopuolella — nipisteli itseään lukiessaan äskeistä puheenvuoroaan ja ihmetteli, olenko minä todella olemassa jnp.

Ed. M. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minunkin täytyy hieman ihmetellä tätä pönsitehtailua. Kaikki ne asiat, jotka ovat ed. Louekosken pönnessä puhumattakaan ed. Zyskowiezin äänestyselityksestä, on sisällytetty jo lainsäädäntöön sekä talousvaliokunnan mietintöön. Kyllä niillä eväillä saadaan kaikki nämä tavoitteet myöskin aikaan. Eli mitä tällä nyt haetaan? Epävarmoja sieluja sosialidemokraateista tämän paketin taakseko?

Ed. Pulliaiselle toteaisin, että tavoitteenahan on saada säästöpankit terveiksi, ja se saadaan aikaan perustamalla omaisuudenhoitoyhtiö, jonne siirretään säästöpankeista huonot asiakkaat ja heikot tase-erät. Sen jälkeen, totta kai, tavoitteen tulee olla terve pankki, jolla tulee olla myöskin toimintaedellytyksiä. Jos Säästöpankki halutaan selkeästi pilkkoa, tehtäköön se sitten niin, että kauppaan sisältyy myöskin huonoja tase-eriä, jotka ostaja joutuu ottamaan vastuulleen. Silloin tavoitellaan aidosti myöskin sitä, että veronmaksajien etu toteutuu.

Ed. Zyskowiec (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ensinnäkin, että emme ole pitäneet välttämättömänä tätä ed. Louekosken perustelulausumaesitystä. Selostin edellisessä puheenvuorossani, mihin sitoudumme ja myös mihin emme sitoudu, kun äänestämme tämän perustelulausuman puolesta.

Mitä tulee siihen, mitä tässä sanotaan ja mitä ei sanota, mitä tarkoitetaan ja mitä ei tarkoiteta, tähän keskusteluun luulen voivani osallistua paremmin eväin kuin ed. Pulliainen, koska minä toisin kuin ed. Pulliainen olen ollut mukana muotoilemassa tätä perustelulausumaa.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä menee entistä mielenkiintoisemmaksi. Ed. Louekosken ponnin muotoilu onkin ed. Zyskowiecin tekemä. Tältä osin ainakin kehottaisin suureen varovaisuuteen. Meillä on aikaisemmilta ajoilta kokemusta ed. Zyskowiecin ponsista ja niihin piilotetuista miinoista ja ansoista.

Mutta, arvoisa puhemies, edelleen olisin todennut sen, että kun kuunteli ensin ed. Louekosken puheenvuoron, jossa hän perusteli omaa ponttaan, sen jälkeen ed. Zyskowiecin puheenvuoron ja lopuksi ed. Markku Laukkasen käsityksen tästä ponnesta, ei voi muuta sanoa kuin että epätietoisuus vain kasvaa entisestään. Mutta toisaalta kasvaa varmuus siitä, että suuri osa täällä salissa kolmannessa käsittelyssä päätöksensä tekevästä ei todella tiedä, minkälaisia lehmänkauppoja täällä on tehty ja mistä he itse asiassa lopulta päättävät.

Ed. Kallis (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä kristillinen liitto on myöskin ollut mukana ponnin muotoilussa. Mutta eihän tämä ponsi pidä sisällään mitään vaarallista. Totta kai hallitus ja eduskunta pyrkivät aina sellaiseen ratkaisuun, joka on valtiontalouden

kannalta se kaikkein paras. Minä ymmärsin, kun perusteltiin, minkä takia ponsi on välttämätön, että se johtuu lähinnä siitä, että viime perjantaina liikkui tässä maassa sellaisia huhuja, että Säästöpankki pilkootaan ja hyvät osat annetaan muille ja huonot osat jäävät valtiolle. Tämä synnyttikin aika lailla levottomuutta siinä pankkiryhmässä. Jos tällaisella ponnella voidaan nämä haitalliset ilmiöt lieventää tai kokonaan eliminoida, en minä näe mitään pahaa, että ponsi silloin hyväksytään. Tämä voi rauhoittaa tilanteen, ja pääsemme siihen tavoitteeseen, mihin me kaikki pyrimme.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. M. Laukkanen on nyt kahteen eri otteeseen puolustanut sitä, että Säästöpankki voi sen jälkeen toimia itsenäisenä ja pyrkiä tuottamaan mahdollisimman hyvää tulosta. Mutta, arvoisa puhemies, minua ihmetyttää lähinnä se, minkä takia valtiovallalla pitää olla hallussaan kaksi eri pankkia (Ed. Louekoski: Kolme!) — Ed. Louekoski huusi, että kolme, mutta lähinnä tarkoitan Postipankkia ja Säästöpankkia nykyisessä muodossa. — Ne kilpailevat keskenään. Sen johdosta tuntuvat hieman omituisilta ed. Laukkasen perustelut lähinnä siitä, että sieltä saataisiin jotain pois, koska päällekkäisorganisaatiota siinä tilanteessa kuitenkin on saman omistajan osalta.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowiecille kommentti, että ponsi hyväksyttynä sellaisena kuin ed. Louekoski sen esitteli täällä, menee talosta ulos, se kirjataan valtioneuvostossa aikoinansa, mutta ed. Zyskowiecin täällä esille tuomat äänestysperustelut jäävät eduskunnan pöytäkirjaan vain. Siinä on aikamoinen ero itse asian kannalta.

Sitten ed. Outi Ojalalle olisin kommentoinut — hän tosin kerkesi häippästä täältä ulos — että ei täällä mitään lehmänkauppoja tehdä, täällä tehdään pankkikauppoja.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on paljon keskusteltu näistä kuoriyhtiöoperaatioista muun muassa ed. Juhantalon tapauksen yhteydessä. Ed. Zyskowiecin äänestysesityksen jälkeen ed. Louekosken ponsi vaikuttaisi kuoriponnelta. Sen sisältö olisi tyhjennetty. Ed. Zyskowiecin puheenvuoro viittaa vahvasti niihin pyrkimyksiin, joissa haluttaisiin veronmaksajien kustannuksella jakaa säästöpankkien hyvät osat ja tuottaa perusteetonta etua

osalle pankkiryhmistä ja maksimoida veronmaksajien tappiota. Toivoisinkin, että ed. Zyskowiec pikimmiten peruuttaisi tämän tulkintansa ponnien sisällöstä.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää olevan aikamoinen sekaannus nyt tämän ponnien, sen sisällön ja tarkoituksen suhteen. Hyväksyn täysin sen tarkoituksen, että tällä yritettäisiin rauhoittaa tilannetta niin, että valtion menot eivät lisääntyisi. Mutta kun kuunteli ed. Zyskowiecin äänestyselostuksen, yhä enemmän tuli huolta, yhä enemmän pelkoa siitä, että todella veronmaksajien kustannuksella ollaan tekemässä jotain kauppvoja. Me olemme varmaan ryhmänä myös ihan valmiita hyväksymään tämän ed. Louekosken ponnien, ei siinä mitään, mutta olemme todenneet keskustelussa moneen kertaan, että nämä asiat olisi tullut hoitaa selkeämmin päätöksin, selkeästi jopa noissa pykälissä, mitä tässä käsitellään.

Kaiken kaikkiaan tätä sekavuutta, mitä säästöpankkien osalta on kuukausien ja vuosienkin kuluessa ollut, viime kesänä näkyivät lisäävän eräät ministerit ja jopa korkeammatkin tahot. Ilmeisesti nämäkin ongelmat ovat tuottaneet joltain murhetta ja tuskaa joillekin.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Omaisuu-denhoito-yhtiöpykälissä on tarjolla nyt asioista vastaaville toimeenpanijoille eli lähinnä hallitukselle yksi keino ohjata valtion myöntämää pankkitukea: tehostaa valvontaa ja tehostaa ongelmissa olevien asiakkaitten hoitoa.

Tämän ponnien taustalla on se keskustelu, joka viime viikon lopulla syntyi Säästöpankin kohtalosta. Oli hyvin lähellä tilanne, että heti lain voimaan tultua olisi kenties eduskunta yllätetty ratkaisulla, jota me emme täällä halua. Ainakin minun motiivini esitellä tällainen ponsi on ollut se, että otetaan huomioon ennen muuta veronmaksajien etu, sanotaan se ponnissa hyvin selvästi, edellytetään, että päätösten taustalla, kun nämä veronmaksajien ja valtion edut on otettu huomioon, olevat tiedot tuodaan eduskunnalle ja vielä, että yleensä pankkitukeen liittyviä ehtoja on sovellettu myös silloin, kun on käytetty omaisuusdenhoito-yhtiötä. Ei tässä sen kummempaa dramatiikkaa ole. Mutta sellaista tilannetta, että eduskunta ikään kuin avoimen lain hyväksymisellä olisi johdettu harhaan valmiitten suunnitelmien ollessa jo jossakin pöytälaatikossa, ei voi sietää.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski totesi, että ei voi sietää, mutta ei sitä kyllä tällä perustelulausumalla voi estääkään. Ehkä siinä on se ongelma. Ed. Louekoski poistui salista, kun käytiin edellisen vastauspuheenvuoron hänen puheenvuoronsa jälkeen. Me tammikuussa edellyitimme tältä hallitukselta saman suuntaisella ponnella kuin nyt käsittelyssä oleva ponsi tietoja kokonaisvaltaisesta esityksestä, tietoja siitä, että tätä käsitellään kokonaisuutena, jolloin on koko pankkituen tarpeesta tiedot käytettävissä ja keinot, miten se aiotaan hoitaa. Nyt meillä taas on yksi ponsi täällä käsittelyssä.

Kun kuunteli ed. Zyskowiecin puheenvuoron, niin tämä ilmeisesti on voimassa puoli minuuttia tai tunnin tai vuorokauden sen jälkeen, kun äänestetään tästä. Ei kukaan takaa, kuinka pitkään se on voimassa. Tässä on se olennainen ero, mistä koko ajan on keskusteltu, että lain tasolla olevat säännökset pitäisi saada pankkituen hoitamiseksi. Onhan tämä käsittämätöntä, että näin yritetään edes hoitaa näitä asioita ja pestä kasvoja vielä ponsilla. Tämä on suorastaan uskomatonta.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Jos täällä käyty keskustelu jostain on osoittanut, niin mielestäni ainakin sen, että omaisuusdenhoito-yhtiöjärjestelmä olisi pitänyt perustaa jo ennen kuin ensimmäinen päätös 8 miljardin markan pankkituen hyväksymisestä tehtiin. Tämä toki on jälkiviisastelua, mutta kun näin on, niin säästöpankkisektorin tervehdyttäminen on tähän asti tapahtunut kaikkein sairaimpien ehdoilla. Järkevintä silloin olisi ollut jakaa säästöpankit jyvii ja akanoihin, ja kaikkein tappiollisimmat pankit olisi pitänyt omaisuusdenhoito-yhtiöjärjestelmällä ajaa alas. Kun näin ei ole tapahtunut, ovat tästä kärsineet ennen kaikkea suomalaiset veronmaksajat.

Rehellisyyden nimissä on myönnettävä, että hallituksen toimenpiteetkin pankkien tervehdyttämiseksi ovat kompuroineet. Ongelman laajuus ja suuruus ei ole ollut kenenkään hallinnassa. Yhtä suuri vastuu on myös oppositiolla, joka viime tammikuussa kaatoi eduskunnassa käsitellyssä olleen omaisuusdenhoito-yhtiön perustamislain. Tästä ovat kärsineet myös suomalaiset veronmaksajat.

Talousvaliokunnan mietinnön tekstiosassa on paljon hyviä ja kannatettavia periaatteita. Kysymys onkin siitä, tulevatko nämä periaatteet toteutumaan käytännössä, ja se riippuu Valtion vakuusrahaston hallinnosta ja toiminnasta. Mie-

tinnössä on pohdittu perusteellisesti omaisuudenhoitoyhtiöön siirrettävän omaisuuserän arvon määräytymistä. Toivonkin, että näistä valio-kunnan mietinnön perusteista tulee Valtion vakuusrahastolle ja sen johtokunnalle käytännön toimintaohje. Muutenhan niillä ei ole käytännön merkitystä.

Valitettavasti vain monta kertaa arkielämässä mietinnön perustelut eivät juuri mitään merkitse, koska niillä ei ole lainvoimaista sitovuutta. Valtion vakuusrahaston hallintoneuvoston jäsenet omalla toiminnallaan voivat huolehtia, että talousvaliokunnan mietinnön hyvät perustelut ote-taan vakavasti.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä korostetaan, että omaisuudenhoitoyhtiöiden tulee toiminnassaan pyrkiä sen huostaan joutuneiden asiakkaiden toiminnan tervehtyttämiseen taikka hallittuun alasajoon. Kuka päättää tästä? Olisin todella toivonut, että talousvaliokunnan puheenjohtaja olisi omassa puheenvuorossaan myös tätä kysymystä käsitellyt. Nimittäin se, kuka päättää siitä, mitkä yritykset ajetaan hallitusti alas ja mitkä tervehdytetään, on kysymys, jolla myös hyvin helposti on kilpailua vääristävä vaikutus.

Suomessa on tällä hetkellä vähittäiskaupan volyymia yli 30 prosenttia sen tarpeen, joka nyt olisi välttämätöntä. Otan vain esimerkin. Jos nyt Eka-yhtiö tervehdytetään eikä annetakaan tapahtua markkinoiden tervehtymistä ylikapasiteetin purkautumisen kautta, ollaan mielestäni pankkitukea käyttämässä todella väärin. Samoin on käytetty väärin koko omaisuudenhoitoyhtiöjärjestelmää. Siksi kysynkin vielä kerran: Kuka päättää, mitkä omaisuudenhoitoyhtiön huostaan joutuneista asiakkaista tervehdytetään ja mitkä asiakkaat ajetaan hallitusti alas? Tähän vastauksen saaminen olisi erittäin tärkeätä, ennen kuin painan vihreää nappia.

Epäterveiden rakenteiden ja epäterveiden yritysten tukeminen ei saa tapahtua terveiden kustannuksella, todetaan talousvaliokunnan mietinnössä. Mietinnöstä kuitenkin puuttuvat selkeät eväät siitä, milloin ja millä edellytyksillä tapahtuu hallittu alasajo ja missä tilanteessa. Omaisuudenhoitoyhtiöjärjestelmällä nimittäin saatetaan hyvin helposti vaikuttaa kilpailutilanteeseen ja erityisesti silloin, jos päätöksentekijöissä, sisäpiiriläisissä, on henkilöitä, jotka haluavat suojella enemmän aatteita kuin tervettä yritystoimintaa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen pankki-toiminnan kustannukset olivat vuonna 1991 4 400 markkaa asukasta kohti. Vastaavat kustan-

nukset esimerkiksi Tanskassa olivat 2 170 markkaa. Eivätkö nämäkin luvut jo kerro, että Suomessa on pankkitoiminnassa ylikapasiteettia? Kerrotaan, että Suomen pankkien nykyisellä atk-laitteistolla hoidettaisiin 50 miljoonan ihmisen pankkitoiminnan tarpeet. Valitettavasti pankki-toiminnan tervehtyttämässä on enemmän suojeltu pankkiaatteita kuin tehty käytännön toimia pankkitoiminnan tervehtyttämiseksi ja erityisesti ylikapasiteetin alasajamiseksi.

Talousvaliokunnan mietinnössä todetaan jälleen kerran, että valtion pankeille myöntämän tuen yleisenä edellytyksenä on aina oltava tuen vastikkeellisuus. Siitä puhuttiin myös asken talousvaliokunnan puheenjohtajan puheenvuorossa. Tämä määräys koskee myös omaisuudenhoitoyhtiöön sijoitettuja valtion varoja. Toki eduskunta päätti tuen vastikkeellisuudesta jo silloin, kun ensimmäisen 8 miljardin markan pankkitukierän myönsimme. Pakosta tulee mieleen kysymys, miten realistinen tämän tuen vastikkeellisuus käytännössä on. Otan vain yhden vertauksen. Tarvitaan nimittäin vuoden 1988 koko suomalaisen pankkijärjestelmän ja toiminnan tuotto, jotta SKOP-sektori voisi selviytyä saamansa pankkituen koron maksusta, ja vuosi 1988 oli pankkitoiminnan yksi parhaita vuosia. Viime vuonna pankit tekivät yli 22 miljardin markan tappiot, ja tappiokierre käsittääkseni edelleen jatkuu.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kysyn, mitä merkitystä on talousvaliokunnan lauseella: "Valtion pankeille myöntämän tuen yleisenä edellytyksenä on aina oltava tuen vastikkeellisuus." Kysyn tätä nimittäin sen takia, että itseäni askarruttaa äärimmäisen paljon se, olemmeko me tehneet ja tekemässä koko ajan päätöksiä, joilla ei ole käytännön reaali-pohjaa toteutua. Itse nimittäin näen, että tarvitaan kolme, jopa neljä seuraavaa sukupolvea, jotta tukea saaneet pankit kykenevät todella maksamaan tuen takaisin voitoillaan. Kenen tehtävänä on tehdä johtopäätökset siitä, onko tuen vastikkeellisuus realistinen vai ei? Minusta tämän salin on aika tehdä ne johtopäätökset.

Pankeissa on 1980-luvun lopulla tehty mittavia virheitä. Näiden virheiden, lähinnä holtittoman luotonannon, laskua me nyt maksamme veronmaksajien pankkituella. Normaalin maalaisjärjen mukaan virheitä tehneet tahot on aina saatettava vastuuseen tekemisistään. Miten on pankkisektorilla? Toivottavasti eivät nyt tehdyt virheet ehdi vanhentua, ennen kuin ne saadaan tutkittua ja selvitettyä. Jos näin on, tulisi kii-

reesti jatkaa syytteiden nostamisen vanhentumisaikaa.

On erittäin helppo jakaa pankit hyviin ja huonosti hoidettuihin pankkeihin. Perusteet löytyvät pankin taseesta. Sieltä löytyvät niin tappiot kuin voitotkin, ja tässä on minusta oiva ohje lähteä selvittämään perusteellisesti ne ja saada vastuuseen ne henkilöt, jotka ovat tehneet virheitä. Suomen pankkitoiminnan huonovointisuutta ei selitä yksinomaan talouden lama vaan merkittävä osuus siinä on myös holtittomalla luotonannolla.

Pankinjohtajien saattamisessa vastuuseen tekemistään päätöksistä on kysymyksessä ns. asianomistajarikos. Kysyn, onko se sitä enää silloin, kun näitä virheitä paikataan veronmaksajien rahoilla näin mittavasti, niin kuin nyt tehdään. Eikö se silloin ole yleisen syytteen alainen asia?

Pankkituen kovimmat puolustajat ovat luettelleet salissa miljardien markkojen tarpeita eri sektoreilta. Asioiden käsitteleminen miljardimöhkäleinä ei mielestäni anna oikeaa kuvaa kenellekään. Sen vuoksi toivonkin, että Valtion vakuusrahasto muuttaa pankkituen informoimiskäytäntöä ja siirtää sen aluetasolle. Pankeittain on kerrottava mielellään neljä viisi kertaa vuodessa julkisuuteen se, mitkä pankit ovat saaneet tukea, minkä verran ja minkä syyn johdosta. Kun asia viedään paikallistasolle lähelle veronmaksajia, on pankkituen todellisten maksajien helpompi seurata pankkituen tarpeen kehittymistä. Samalla se, että tietty pankki on jatkuvasti listoilla pankkituen saajana, on hyvä piiska pankinjohtajille toimia aktiivisemmin ja määrätietoisemmin oman pankkinsa tervehdyttämiseksi. Samalla tällainen järjestelmä tekee oikeutta myöskin asiansa hyvin hoitaneille säästöpankeille, niitäkin löytyy.

Lopuksi kritisoin voimakkaasti järjestelmää, jolla pankkitukea tähän saakka on hoidettu, kun sitä on käsitelty vain valtakunnan tason suurina miljardimöhkäleinä. Siksi toivonkin, että Valtion vakuusrahasto muuttaa käytäntöä ja jatkossa informoi veronmaksajia tiedottamalla nimenomaan pankkituen tarpeesta pankeittain alueellisesti.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kuten aikoinaan varsinaisessa puheenvuorossani totesin, rikoslain 38 luvun epärehellisyysrikos muistamani mukaan, jos se tapahtui julkisen valvonnan alaisena olevassa laitoksessa, kuten pankissa, oli virallisen syytteen alainen rikos. Sittenmin se on muuttunut luottamusaseman väärinkäyttämiseksi, joka on kaikis-

sa olosuhteissa asianomistajarikos. Se, kuka on tappion kärsijänä, onko se julkinen sektori, yhteiskunta, ei muuta asiaa. Tarvitaan näin ollen ehdottomasti lainsäädäntömuutos. Toivon, kun ed. S-L. Anttila nyt on sitä mieltä, että näin pitäisi tehdä, sinne vain hoputusta ministeri Pokan perään. Kun hän on niin kovasti ollut touhukkaana pankkirosvojen perässä, nyt sitä tarvittaisiin. Jos hän tuo kolmen kuukauden kuluttua ehdotuksen eduskuntaan, sen jälkeen se makaa valiokunnassa puoli vuotta, ja kun se aikanaan tulisi voimaan, on kulunut toista vuotta. Silloin lähdetäisiin siitä, että aika on tehnyt tehtävänsä niin kuin entisellä pojalla tässä asiassa, silloin sillä ei ole enää merkitystä. Nyt sillä olisi kiire.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila puuttui puheenvuorossaan mielestäni erääseen konkreettiseen ongelmaan eli siihen, että ei ole tiedossa sitä, kuka päättää esimerkiksi vaikeuksissa olevan yhtiön alasajosta taikka saneerauksesta, eli kuinka suuret poliittiset intressit saattavat liittyä päätöksentekoon ja päätöksentekojärjestelmään. Sen kautta, jos sinne poliittiset intehimot vielä pääsevät, se saattaa aiheuttaa hyvin pitkälle myös nimenomaan kilpailussa sitä vääristymää, josta viime aikoina julkisuudessa on hyvin paljon puhuttu.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja viittasi käyttämänsä puheenvuoron lopussa siihen, että veronmaksajilla on oikeus tietää enemmän pankkituen kohtaumisesta, ja todettiin, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on, että aiheutuneet luottotappiot ilmoitetaan toimialoittain ja alueittain. Olen antanut kuitenkin itselleni selvittää ja kertoa, että myös monet asiantuntijat pitävät tätä aivan liian makrotasoisena tietona. Senpä vuoksi olen käsittelyn eri vaiheissa edellyttänyt paljon pidemmälle menevää julkisuutta, jotta veronmaksajilla todella olisi tieto, mihin miljardimittainen tuki vuotaa.

Sosialidemokraatithan saivat omasta aloitteellisuudestaan johtuen valtiovarainvaliokunnan mietintöön kirjatuksi aika merkittäviä asioita mutta ei mielestäni riittävästi. Erityisesti julkisuuden osalta olisin edellyttänyt, että se olisi myös lain kolmannessa käsittelyssä ponnemonaisesti todettu. Näin ei kuitenkaan nyt tapahdu. Ainakaan minun poliittinen moraalini ei voi hyväksyä sitä, etten minä tiedä enkä kykene myöskään selvittämään omille äänestäjilleni ja kansa-

laisille, mihin pankkituki vuotaa. Näin muodoin en katso voivani hyväksyä nyt käsittelyssä olevaa vakuusrahastolain muutosta, koska julkisuutta ei riittävästi avata.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemelle voin todeta, että varmasti tulen oikeusministeri Pokalta tivaamaan, mutta uskon, että hän tuo esityksen eduskuntaan, kuten hän viime viikolla lupasi, ensi viikolla, mikäli ei sitten hallituksen sisällä asiasta synny erimielisyyksiä.

Ed. Vistbackalle totean, että on todella erittäin iso ongelma, että omaisuudenhoitojärjestelmällä voidaan merkittävästi vääristää kilpailua yritysten välillä ja ennen kaikkea, jos ei anneta normaalisti ylikapasiteetin alasajoa tapahtua, sitä kautta pelastetaan sellaisia yrityksiä, joita ei pitäisi pelastaa tilanteessa, jossa meillä on aika suuri määrä ylikapasiteettia. Sellaisia sektoreita löytyy, ja otin yhden esimerkin kaupan sektorilta puheenvuorossani.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sirkka-Liisa Anttila peräänkuulutti asian vanhenemista. Toivon, että ed. Sirkka-Liisa Anttila patistaa ministeri Pokkaa tuomaan asian eduskuntaan, koska nyt on tiedossa, että pankinjohtajia on häipynyt Suomen kamaran ulkopuolelle odottaen parempaa tulevaisuutta, että asiat vanhenisivat.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Gustafssonille haluan todeta, että mielestäni eduskunnan yksi kannanotto julkisuudesta riittää, ja se kannanotto on valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Se ei tuo mitään lisäarvoa, jos siitä kahdessa eri yhteydessä lausutaan.

Mitä tulee näihin julkisuuteen, todetaan, että tietyn rajan ylittävä realisoitunut luottotappio julkaistaisiin ja että tämä tulisi selvittää talousvaliokunnassa. Talousvaliokunta varmaan tulee tekemään tämän, kun se käsittelee luotto- ja rahoituslaitoksia. Näin ainakin puheenjohtaja Loukoski on luvannut.

Mitä tulee tapauksiin, haluan kuitenkin korostaa sitä, minkä mm. ylijohtaja Linnamo toi ainakin verojaostossa esille. Jos esimerkiksi asetetaan miljoonan markan raja, käy niin, että meillä on kahden asunnon loukussa olevia tavallisia perheitä, jotka saattavat joutua ns. mustalle listalle nimeen. Kun heillä ei ole mitään epäselvyyttä omien asioittensa hoidossa, tietysti voidaan ky-

syä, onko moraalisesti oikein, että tavallisten perheenisien ja perheenäitien nimiä julkaistaan tällaisella listalla.

Sen lisäksi, mitä tulee ed. Gustafssonin ihmetelyyn, minne pankkituki on mennyt, jos lukee Virallista lehteä, sieltä tietysti näkee konkurssien velkojaluettelot, joista näkee, mistä tappiot ovat syntyneet ja minne ne ovat menneet. On toki mielestäni toivottavaa, että ainakin suurten ruumiiden osalta tämä melko tarkasti julkisuudessa selvitetäisiin. Mielestäni tämä on lehdistön ja tiedotusvälineiden tehtävä, mutta jos ei, mielestäni Vakuusrahastonkin pitää pyrkiä selvittämään tätä kysymystä.

Mitä tulee kysymykseen siitä, että aika yleisluontoisesti on sanottu se, että tulisi alueittain ja toimialoittain julkaista tietoja, hyvä, jos ed. Gustafssonilla on vielä joitakin muita määrittäviä, mitä seikkoja voitaisiin käyttää hyväksi. Niitä olisi ehkä voitu ottaa huomioon, mutta alat ja alueet pankeittain ovat lähinnä ne tekijät, jotka varmasti ovat kaikkein keskeisimpiä. Uskon, että tämä tieto riittää, ja varmasti on selvää, että kun nämä tiedot julkistetaan, tämä tulee tapahtumaan myös pankeittain.

Ed. Ukola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi tietää vallan hyvin, mitä ed. Gustafsson tarkoitti ja mitä me muut kansanedustajat tarkoitamme, kun me vaadimme julkista luottotappiokisteriä. Ed. Zyskowiec ensimmäisen käsittelyn aikana lähestulkoon kannatti tätä asiaa, mutta kun se meni valtiovarainvaliokunnan verojaostoon, tällaista luottotappiokisteriä yli miljoonan tai yli kahden miljoonan markan luottotappioista ei saatu aikaan. Miksei saatu aikaan? Eivät riittä sellaiset toimialoittain tehdyt yhteenvedot, joihin ed. Sasi esittelypuheenvuorossaan viittasi. Ei tällaisessa tapauksessa voi pistää eikä saa pistää jonkin lehdistön tehtäväksi julkistaa asioita. Mitä ihmeen hämminkiä tai salailua tässä on, koska ed. Sasi sanoo ensimmäisessä puheenvuorossaan, että ne ovat jo nyt julkista tietoa, kun niitä jaksaa etsiä? Jos tehdään samantapainen julkinen rekisteri, johon kootaan jo olevat julkiset tiedot, ketä se haittaa? Voiko ed. Sasi sanoa, ketä se haittaa, jos tällainen julkinen luottotappiokisteri tehdään?

Olen erittäin tyytyväinen, että on sentään sosialidemokraateissa sellaisia kansanedustajia, jotka pitävät lippunsa korkealla eivätkä hyväksy kaiken maailman ponsiteiluja ja niissä tehtyjä kauppoja.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasin puheet joutuvat enstistä oudompaan valoon, kun tiedämme, että kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Ben Zyskowitz kahteen otteeseen on asioiden eri käsittelyvaiheissa viitannut ex-ylijohtaja Jussi Linnamon lausuntoihin, joissa hän on nimenomaan tukenut sitä ajatusta, että tietyn rajan ylittävät luottotappiot julkistetaan. Minä vain tässä yhteydessä edellytän, ja olisin perännyt ja perään edelleen sitä, että olisi tullut lain yhteydessä todeta, mitä eduskunta haluaa. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä vain viitataan, että "talousvaliokunnan on selvítettävä mahdollisuus" jne., on selvítettävä. Ei se vielä velvoita ja edellytä mitään.

Sosialidemokraatit olisivat myös halunneet valtiovarainvaliokunnan mietintöön selvää lausuntoa ja kannanottoa siitä, kun todetaan, että huolellisesti tutkitaan pankkituen myöntämisen yhteydessä ja sen ehtona nämä luottotappiot, että ne tiedot julkistetaan, tiedot julkistetaan. Kuitenkaan tämä vaatimus ei edennyt näissä neuvotteluissa ja tämä kertoo sen, että porvarit eivät kuitenkaan ole edes näiden sanojen takana, jotka ed. Ben Zyskowitz on aikaisemmin todennut. En usko, että ed. Sasi on välttämättä edes ed. Zyskoviczin linjoilla tässä, jos nyt kukaan tietää, millä linjoilla kokoomus tässäkin asiassa on. Mutta me olisimme halunneet tämän tyyppistä muotoilua näihin asioihin.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma henkilökohtainen kantani vielä kaksi viikkoa sitten oli se, että tulisi laatia yli miljoonan markan luottotappioista luettelo, joka tulisi julkistaa. Asian käsittelyn yhteydessä olen joutunut tarkistamaan omaa kantaani ja nimenomaan siitä syystä, että varsinkin asiantuntijat ovat pitäneet miljoonan markan tappiorajaa varsin pienenä niin, että kuten aikaisemmin mainitsin, jopa kahden asunnon loukussa olevia perheitä saattaa joutua tällaiselle listalle.

Toiseksi ongelma on se, että kun tällainen lista julkistetaan, silloin kuvitellaan, että henkilöt, jotka ovat tällä listalla, ovat syyllystyneet johonkin lainvastaaiseen tai rikolliseen tekoon. Näinhän ei ole välttämättä. Jos henkilö on ostanut kaksi asuntoa ja ne ovat jääneet hänelle käteen, eikä hän ole päässyt niistä eroon, ei siinä ole mitään lainvastaista menettelyä vaan valitettavasti huonoa onnea, johon perheen on ajanut se vaikea taloudellinen tilanne, missä Suomi tällä hetkellä on.

Mielestäni voidaan harkita jatkossa sitä, että jos raja asetetaan jonnekin muualle kuin miljoonan markkaan, puhutaan kymmenestä miljoonasta markasta, silloin ehkä ollaan tekemisissä sellaisten luottotappioiden kanssa, joissa olisi ehkä pitänyt noudattaa suurempaa huolellisuutta ja suurempaa varovaisuutta. Mutta tietysti silloin niiden luottotappioiden lukumäärä, jotka julkaistaisiin, jää olennaisesti pienemmäksi. Haluan todeta sen, että tältä osin itse aika pitkälle nojaan siihen, mitä johtaja Linnamo esitti verojaostossa, ja varmasti myös verojaoston muilta jäseniltä voi kysyä ylijohtaja Linnamon kantaa. Tässä suhteessa olen aika pitkälle hänen lausuntonsa pohjalta muuttanut omaa kantaani.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä muistan, että eräs nimismies, ei se ollut ed. Vistbacka, mutta eräs nimismies olisi jossakin vaiheessa parantaakseen liikennekuria laittanut kaikkien liikenne-rikkomuksiin syyllystyneiden ajokortit roikkumaan pyykkinarusta sillä tavalla, että kaikki ne näkivät. En tiedä, mikä sen tulos oli, mutta jossakin määrin olen ed. Sasin näkemysten kannalla sikäli, että yhteiskunta ja päättäjät tarvitsevat tietoa siitä organisaatiosta, siitä rahavirtojen kulusta, mikä on pankkitukeen liittyvää, mihin rahat menevät, millä tavalla tappiot aiheutuvat. Mutta jos juuri tällä perusteella kaikkien velkaantuneiden ihmisten velat asetetaan toisten ihmisten reposteltaviksi, mikä saattaa kyläkunnissa olla hauskaa ilta-puuhaa ja keskustelua kahvikupin ääressä, ei tämä kai ole tarkoituksena tässä asiassa. Ketä se hyödyttää?

Tärkeätä on se, että etsitään väärinkäytökset, etsitään holtittomuudet ja saadaan pääpiirteittäinen tieto, millä tavalla tämä systeemi toimii, ja sitä tarkasti valvotaan. Jos, niin kuin ed. Sasi sanoi, ihmisen onnettomasta asuntokaupasta on syntynyt miljoonan markan tappio, jota hän on yrittänyt salailla, niin se saattaa merkittävästi vaikuttaa häneen, kun se tuodaan ihmisten reposteltavaksi, vaikka hän ei ole syyllystynyt mihinkään rikolliseen toimintaan. Ollaan nyt rehellisiä tässä asiassa. Tällaiset vaatimukset ovat taas suurta populismia. Minä en kyllä sitä ihan tällaisena hyväksy. Ed. Sasi on aika pitkälti oikeilla linjoilla tältä pohjalta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ihmettelen, kuinka te sitten voitte hyväksyä Kauppalehden protestilistan, jolla on muutaman sadan markan suuruisia mak-

suhäiriöitä julkisessa repostelussa, kun te ette ole valmiita hyväksymään miljoonan markan maksuhäiriöitä julkiseen reposteluun. Eli jos te olette loogisia, te lakkautatte myös Kauppalehden protestilistan, (Ed. Aittoniemi: Sillä on toinen tarkoitus!) lopetatte sellaiset rekisterit, jotka muodostuvat protestoitavien vekselien ja trattojen yhteydessä. Toinen mahdollisuus on, että tämä sama ulotetaan myös niihin, jotka ovat aiheuttaneet yhteiskunnalle, muiden maksettaviksi, suuremmat velat. Täytyy ottaa huomioon, että jos on Kauppalehden protestilistalla, yhteiskunta ei maksa niitä velkoja, mutta jos on aiheuttanut pankkituen tarvetta, niin yhteiskunta maksaa. Tässäkin mielessä vielä ovat erityisasemassa ne, jotka ovat aiheuttaneet isoja vahinkoja.

Haluan ed. Sasille huomauttaa myös, että tässä ei olla listaamassa miljoonan markan luottoja tai velkoja vaan luottotappioita. Tältä osin silloin, kun on asuntoja vakuutena, totta kai ne asunnot myydään ennen kuin niistä aiheutuu miljoonan markan luottotappioita. Kyllä täytyy sanoa, että harva oman kodin ostaja aiheuttaa miljoonan markan luottotappion. Ja jos aiheuttaa, niin kysymys on silloin sellaisesta toiminnasta, että perustellusti saattaa olla syytä asettaa hänet tällaiselle listalle. Oman elämän hallinta on silloin tapahtunut muiden kustannuksella. Eihän ole mikään häpeä tällaiselle ihmiselle olla maksuhäiriöinen, jos on kunnialliset tarkoitukset. Mutta nyt on kysymys myös sellaisista ihmisistä, joilla ei ole ollut kunniallisia tarkoituksia.

Tämän takia pankkisalaisuuden tältä osin täytyy olla avattavissa samojen perusteiden mukaan kuin julkaistaan Kauppalehden protestilistaa. Emme me voi lähteä siitä, että pienet ihmiset ovat erityisessä asemassa, eli heidän nimensä julkaisetaan, verrattuna niihin, jotka ovat aiheuttaneet pankkituen tarpeen.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalta kohdaltani käytän viimeisen vastauspuheenvuoron tämän asian tiimoilta. Käyttämässäni puheenvuorossa asian toisessa käsittelyssä totesin, että saamieni asian-tuntijalausuntojen ja käymieni keskustelujen pohjalta näkisin itse noin 2 miljoonan markan tason olevan sen rajan, joka olisi minusta kaikkein perustelluin, en sen takia, että näkisin kahden asunnon loukkuun joutuneet ihmiset jonakin ongelmana. Tulkintani ja näkemykseni ovat hyvin paljon samanlaiset kuin ed. Seppäsellä. Tiedän, että on paljon pienyrittäjiä, jotka ovat joutuneet hankaluuksiin erityisesti hallituksen väärän

talouspolitiikan vuoksi, mutta ovat kuitenkin yrittäjiä ja kansalaisia, jotka ovat tehneet ja pyrkineet tekemään työnsä mahdollisimman hyvin. Jotta tämän tyyppiset ikään kuin syyttömät varmuudella saataisiin pois tällaisesta julkisesta rekisteristä, näkisin itse parempana nostaa rajan noin 2 miljoonan markan tasolle. Tämä tästä asiasta.

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Aittoniemelle sanoisin, että se ajokorttien kuivattaja oli Sulkavan piirin nimismies Mikko Kosonen, ja paikkakuntalaisten mukaan temppu tehoi.

Mutta itse julkisuuskeskusteluun. Ed. Sasi väitti, että esimerkiksi konkurssivalvonnoista voidaan saada luottotappiot selville. Ei sieltä mitään selville saa, konkurssivalvonnat tehdään maksimimääräisinä ja vasta konkurssipesän lopuselvityksessä tietysti samat tiedot ovat tarkentuneina.

Koko tämä keskustelu julkisuudesta on hyvin ongelmallista, kun oikealta laidalta väitetään, että tiedot joka tapauksessa ovat julkisia ja ne löytyvät, mutta kuitenkin ei haluta antaa kootusti tietoja. Kauppalehden protestilistaa rahalaitokset pitävät oman intressinsä vuoksi tehdäkseen keskinäisesti ja myös yleisölle julkisiksi maksuhäiriöt. Minkä tähden valtio, joka antaa pankkitukea suunnattomat määrät, ei pyrkisi samantaiseen tilanteeseen? Todellakaan jokainen luottotappion aiheuttaja ei ole menetellyt rikollisesti eikä siitä ole mitään väitettykään.

Kokoomus näyttää tukevan eduskunnan hyväksymää pontta ja tekevän oman sisäisen ponnen, eli siellä ponsi ajattelu on edennyt huomattavasti pidemmälle kuin eduskunnan omat työmuodot edellyttävät. Soisin, että kokoomus keskuudessaan kävisi tai olisi voinut käydä jo hyvisä ajoin julkisuuskeskustelun, (Ed. Gustafsson: Sisäisen hajoamisen viimeinen vaihe!) ettei tarvitse tulla tänne selvittämään asioita hyvin ristiriitaisella ja osittain myös harhaanjohtavalla tavalla.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se, että me julkaisimme tietyt listat tietyn rajan ylittävistä luottotappioasiakkaista, ei minusta ole välttämättä ihan oikeudenmukaista. Nimittäin ihan samalla tavalla pitäisi julkaista listat pankinjohtajista, jotka ovat olleet omalta osaltaan vaikuttamassa ainakin luoton myöntämistilanteessa mahdollisesti näin syntyviin ongelmiin. (Ed. Halonen: So-

pii hyvin meille!) Sen takia itse pitäisin parempa-na sitä, että makrotasolta siirryttäisiin mikrota-solle ja todella pankeittain julkaistaisiin saatu pankkituen määrä ja selvitys siitä, mistä tappiot ovat aiheutuneet, koska silloin kun asia siirretään mikrota-solle, lähelle veronmaksajaa, totta kai se huomattavasti enemmän konkretisoituu kuin ne miljardimöhkäleet, joista me nyt valtakunnan ta-solla tällä hetkellä puhumme.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaiset kysyvät ihan ai-heellisesti nähtyään pankkituen massiivisen mää-rän, mihin sitä käytetään. Sen vuoksi tietysti eduskunta on käynyt tätä keskustelua ja pyrkii löytämään asiallisia vastauksia, että ihmisille voi-taisiin vastata, mihin sitä käytetään.

Valtion vakuusrahasto tulee omassa toimin-nassaan lähiaikoina saattamaan julkisuuteen esi-merkiksi toimialoitain ryhmiteltyinä tietoja sii-tä, kuinka paljon tulee tappioita niiltä ja niiltä toimialoilta. Tappiothan näyttävät keskittyvän joillekin toimialoilte. Vakuusrahasto tulee ryh-mittelemään tappiot myös sillä tavoin, että se pyrkii laskemaan, kuinka paljon tappioita on syntynyt rikollisesta toiminnasta, kuinka paljon on tullut huolimattomasta asiainhoidosta, välin-pitämättömyydestä, ja kuinka paljon on se suurin osa, joka on syntynyt onnettomien olosuhteiden, huonon talouspolitiikan ja suhdannevaihtelui-den vuoksi.

Konkurssit ovat julkisia, velkasaneeraukset ovat julkisia, ja Vakuusrahaston haltuun siirret-tyä omaisuutta pystytään varmasti ryhmittele-mään ja siitä tekemään listoja. Kun verojaostossa valtiovarainvaliokunnan mietintöä laadittiin, ha-vaittiin, että jää joka tapauksessa rehellen, huonosti menestyneiden, tappioita tuottaneiden joukko, jonka tietojen julkistamista meillä ei ollut aikaa selvittää mietinnössä riittävästi. Sen vuoksi vetosimme, että talousvaliokunta ottaa asian uu-delleen käsittelyyn.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Ar-voisa puhemies! Mihin pankkituki menee? Minä en lähtisi ed. Hämäläisenä niin hirvittävästi puolustelemaan Vakuusrahastoa, koska siellä-hän ollaan palkkaamassa pr-toimistoa teke-mään propagandaa sen asian suhteen. Haluaisin kiinnittää huomiota, että sama pr-toimisto tee-kee pr:ää myös joulupukin puolesta. Eli meillä ovat pankkituki ja joulupukki samassa sarjassa, mitä tulee tiedottamiseen suomalaisessa yhteis-kunnassa.

Mitä tulee varsinaiseen lakialoitteeseen, jossa vaaditaan näitä tietoja tietyistä pankkituen saa-jista julkistettavaksi, niin kyllä siinä, ed. S-L. Anttila, olivat mukana myös pankit ja pankin-johtajat, jotka tähän ovat syyllistyneet.

Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että eduskunnassa on nyt ollut tilaisuus panna sanat teoiksi, mutta siihen ei ollut talousvaliokunnassa valmiutta. Nimittäin siellä äänestettiin siitä, ote-taanko käsittelyyn tämä lakialoite, jonka perus-teella voitaisiin pohtia oikeata miljoonalukua niin, että vahingossa eivät tulisi kotitaloudet tai muut pankkikriisiin syyttömät ihmiset julkisuu-teen. Haluaisin huomauttaa, että ed. Korhonen oli ainoa kansanedustaja, joka talousvaliokun-nassa äänesti tämän lakialoitteen käsittelyn puo-lesta, ja kaikki muut vastustivat. Eli kysymys on nyt siitä, että eduskunnalla ei ole tahtoa tässä kysymyksessä edetä. Nämä ponnet, joita täällä ollaan hyväksymässä, ovat yhtä tyhjän kanssa, ja sen takia minä tulen painamaan niiden puolesta keskisormella.

Ed. L a i v o r a n t a : Arvoisa puhemies! Tä-sä keskustelussa näyttää olevan hyvin vahva pankkipoliittinen urheilujuhlan tuntu ja myös hillitön halu juorulistiin. Tältä osin viittaan toisessa käsittelyssä pitämäni puheenvuoroon enkä lähde sitä toistamaan.

Ed. Vistbackalle haluaisin vain todeta, kun hän kysyi, miksi valtiolla on kaksi pankkia, jotka kilpailevat keskenään, että sisältyykö tähän sel-lainen ajatus, että SSP:n miljoona asiakasta ovat tahdottomia lampaita, jotka ovat määrättävissä sinne sun tänne. Jos tällainen ajatus siihen sisäl-tyy, niin se on minusta kyllä näitten asiakkaitten aliarvioimista.

En lähde puhumaan enää pitkään, koska toi- sessa käsittelyssä otin näihin asioihin kantaa enkä toista niitä asioita, jotka ed. Louekoski esitti selkeässä puheenvuorossaan, vaan yhdyn hänen esittämiinsä ajatuksiin. Lisäksi toteaisin, että ed. Louekosken ponnen peruslähtökohta on se, että ei ratkaisuja tehtäisi pankkipoliittisin perustein eli ei päästettäisi niitä intohimoja liikkeelle, joita tässäkin salissa tänään on, vaan pyrittäisiin kat-somaan todella veronmaksajan etua ja tehtäisiin ratkaisuja, jotka ovat kokonaisedun mukaisia. Ponsi ei toki aseta minkäänlaisia ajallisia eikä muitakaan esteitä toimille, jotka ovat välttämät-tömiä pankkien toimien tervehdyttämiselle. Ta-voitteena on ratkaisu, jossa SSP:n kohtalosta teh-dään veronmaksajien ja pankkien asiakkaiden etujen mukainen.

Tältä pohjalta kannatan ed. Louekosken perustelulausumaehdotusta.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin vielä kerran, ed. Laivoranta, sen, että minä en kerta kaikkiaan ymmärrä, että samalla omistajalla on kaksi pankkia, jotka tavallaan kilpailevat keskenään. Eli pitäisi käyttää järkeä siinä minun mielestäni sen verran, että jos kerran halutaan pitää niitä, niin yhdistetään ne, olkoon nimi mikä hyvänsä. Jos niitä lähdetään pilkkomaan, kuten julkisuudessa on ollut, niin useimmiten siihen liittyy jotain piilotukea.

Ed. L a i v o r a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä toistaa ed. Vistbackalle sen ajatuksen, että molemmissa pankeissa on eri asiakkaat. Jos näitä asiakkaita ei haluta käsitellä kuin massaa, joka menee sinne, mihin käsketään, niin silloin ei pidä kyllä lähteä tuolta pohjalta liikkeelle.

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Asia on yksiselitteinen ja selvä. Tammi—helmikuun äänestyksissä, poliittisissa neuvotteluissa ja äänestyksissä eduskunta hyväksyi tiukat ehdot pankkituen myöntämiselle ja valvonnalle. Osittain nämä tiukat ehdot ovat hallituksen ansiota. Hallitus ehdotti poliittisissa neuvotteluissa hyväksytyjä tiukkoja ehtoja myös siitä huolimatta, että eduskunnan vasemmisto-oppositio hylkäsi sitä koskevien lakien saattamisen kiireelliseksi. Hallitus omasta puolestaan siinä yhteiskunnallisessa ilmapiirissä ehdotti niitä samoja tiukkoja ehtoja, ja ne hyväksyttiin eduskunnassa yksimielisesti.

Toinen aivan yhtä selvä asia on se, että nyt näitä tiukkoja ehtoja ollaan löysäämässä. Nyt on käsillä tilanne, jonka mukaan hyväksytään löysemmät ehdot pankkituen myöntämiselle ja valvonnalle kuin mitkä ovat voimassa olevat ehdot, eli nyt käsillä on muutos voimassa oleviin ehtoihin. Jos ei tehtäisi tätä muutosta, voimassa olevat ehdot kattaisivat myöskin nyt käsillä olevan 30 miljardin markan pankkituen myöntämisen pankeille. Mutta on syntynyt poliittinen halu muuttaa ehtoja, löysentää niitä ehtoja.

Tämän takia mielestäni on perusteltua hämästellä sitä, miksi sosialidemokraattinen puolue tammi—helmikuussa hylkäsi tiukat ehdot mutta hyväksyy nyt löysät ehdot. Tämä on sellainen logiikka, että minun on sitä mahdotonta ymmärtää. Minä en ymmärrä, ed. Kalliomäki, minkä takia te hylkäsitte tiukat ehdot. Hallitus omasta

puolestaan toi ne tiukat ehdot tänne. Sen ei olisi tarvinnut tuoda, mutta se toi ne tammi—helmikuussa. Te hylkäsitte tiukat ehdot, ja nyt te olette täällä hyväksymässä löysät ehdot. Ed. Kalliomäki, missä on teidän toimintanne logiikka? Hylkäsitte tiukat ehdot ja nyt hyväksytte löysät ehdot. Sellaista logiikkaa on vaikea muiden ymmärtää. (Ed. Hämäläinen: Seppänen selittää nyt takinkääntämistään!) — Minä, arvoisat edustajat Hämäläinen ja Kalliomäki, en koe kääntäväni takia, jos pidän voimassa niitä ehtoja, jotka myöskin te olette yksimielisesti hyväksyneet meidän muiden kanssa. Syytän teitä takinkäännöstä, jos te olette ottamassa toisenlaisen kannan kuin mikä eduskunnan voimassa oleva kanta on.

Kuinka te perustellette sen, että te nyt hyväksytte voimassa oleviin ehtoihin löysennyksen? (Ed. Louekoski: Mikä nyt löystyy?) — Nyt löystyy pankkituen myöntäminen, ed. Louekoski, ja valvonta. Se löystyy sillä tavalla, että tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että ellei käsiteltävänä olevasta lisätalousarviosta tai tästä mietinnöstä nimenomaisesti lausuttuna muuta välittömästi aiheudu, silloin vanhat ehdot ovat voimassa. Mutta, ed. Louekoski, tässä nimenomaisesti lausutaan sellaisia asioita, jotka muuttavat ehtoja, löysentävät ehtoja. Ne ehdotukset, joita täällä vihreät ja vasemmistoliitto ovat tehneet, ponsiehdotukset vielä tekevät ja nyt käsitteillä olevan lisäbudjettiesityksen yhteydessä esitettävät vaihtoehtoista muotoa olevat ehdotukset ovat ne ehdot, jotka yksimielisesti on hyväksytty. Te ehdotatte tässä muutoksia, jotka löysäävät niitä ehtoja esimerkiksi omistajavastuun osalta, ed. Louekoski. (Ed. Louekoski: Ei pidä paikkaansa!) Se pitää paikkansa, että te löysäätte omistajavastuuta. Eiväthän omistajat joudu millään tavalla vastuuseen tässä asiassa. Päinvastoin tässä myönnetään oikeus valtioneuvoston myöntämiin takuisiin, joiden perusteella valtio joutuu maksamaan KOP:n ja SYP:n puolesta osinkoja ja korkoja. Valtio maksaa KOP:n ja SYP:n puolesta osinkoja ja korkoja.

Ed. Louekoski, kun tämä asia oli esillä ensimmäisessä käsittelyssä, te luulitte, että SYP ja KOP maksavat korkoa myöskin sille 1 700 miljoonan markan pääomitukselle, mikä myönnettiin viime vuoden ensimmäisen lisäbudjetin yhteydessä, ja teille oli yllätys se, etteivät ne maksakaan korkoa. Te olitte vahingossa myöntäneet näille pankeille kolmen vuoden korottomuuden näille 1 700 miljoonan markan luottoille. (Ed. Louekoski: Ne olivat korollisia luottoja!) — Ne eivät olleet, ed. Louekoski, korollisia luottoja. (Ed. Louekoski:

Ne olivat korollisia!) — Jaa, mutta paljonkos, ed. Louekoski, niitä korkoja sitten maksetaan? 8 000 miljoonan markan pääomatuelle maksetaan ensi vuonna 3 tai 4 miljoonaa markkaa korkoa eli alle promille, 0,3 promillea korkoa. SYP ja KOP eivät maksa 1 700 miljoonan markan luotoilleen pen niäkään korkoa, ja te sanotte, että ne olivat korollisia luottoja. Ne ovat kolmen vuoden ajan korottomia luottoja. Sitä te ette tienneet, ed. Louekoski, tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä. Näin huonostiko te olette selvillä, millaisia päätöksiä eduskunta tekee, ja vielä läh dette puolustamaan sellaista järjestelmää, jossa annetaan korottomia luottoja?

Nyt te olette antamassa vastikkeettomia takauksia näille pankeille. Vastikkeettomat takaukset ovat sellaisia, joista täällä sanotaan, että "takauksilta edellytetään kuitenkin vastikkeellisuutta". Nyt kun teille tuli tilaisuus ottaa kantaa siihen, mitä se vastikkeellisuus on, niin te ette käytä sitä tilaisuutta hyväksenne. Ei ole mitään varmuutta siitä, että tulee nettovastikkeellisuutta näiden takausten yhteydessä. Te olette perimässä kenties — sitähan ministeri Viinanen ei täällä edellisellä kerralla toisessa käsittelyssä sanonut — SYP:ltä tai KOP:ltä takaisin ne rahat, jotka valtio maksaa niiden puolesta korkoina ja osinkoina ulkomaisille sijoittajille, mutta tuleeko sen ohi menevää nettovastikkeellisuutta, ed. Louekoski? Siitä te ette tässä omassa mietinnössänne eikä kukaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitä sanaakaan. (Ed. Louekoski: Se on ainoa asia, mikä pitää paikkansa!) — Mitä? Että ei ole sanaakaan. Ed. Louekoski, piti olla, piti olla. Teillä on loistava tilaisuus tässä yhteydessä panna sinne ne ehdot, joissa on vastikkeellisuus. Muutenhan se ei ole vastikkeellista, ed. Louekoski. Te panette sinne yleisen periaatteen, että takaus on vastikkeellinen ja peritte valtiolle takaisin vain niitä rahoja, jotka valtio antaa näille yksityisille pankeille. Täysin vapaat kädet sitten hallituksella on peria vastiketta tai ei, kun te ette ole panneet sinne sanaakaan, omien sanojenne mukaan, miten tämä vastikkeellisuus toteutuu. Totta kai pitää olla sellainen vastikkeellisuus tässä asiassa, että eduskunta voi taata tahtonsa toteutuvan.

Seuraavan kerran kun tämä vastikkeellisuus tulee eduskuntaan, me joko myönnämme hallitukselle luottamuslauseen tai annamme sille epäluottamuslauseen. Se on tämän jälkeen ainoa tapa mitata sitä vastikkeellisuutta. Niin kuin me tiedämme, epäluottamuslauseita ei ole tässä eduskunnassa vielä annettu. Tämä siirtyy tältä

osin teidän, ed. Louekoski, poliittisen kontrollinne ulkopuolelle, kun teidän olisi pitänyt tässä yhteydessä ja koko voimalla, joka teillä oli ja jolla sosialidemokraatit lähtevät tämän esityksen taakse, asettaa ne vastikkeellisuuden periaatteet näihin mietintöihin. Tältä osin minä en ymmärrä teitä, että te lähdette hyväksymään näitä ehtoja saamatta mitään vastiketta.

Minä nyt käsittelen läpi, mitä vastiketta te sanotte saavanne tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteella. Te edellyttätte valtiovarainvaliokunnassa, että hallitus välittömästi ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, niin että pankit noudattavat yhtenäistä luottotappioiden kirjaamiskäytäntöä. Mitä tämä nyt on? Pankkitarkastusviraston yhdellä päätöksellä ja määräyksellä pankit noudattavat yhtenäistä käytäntöä. Ei siinä tarvita mitään lausuntoja. Jos ei ole tähän asti ollut pankkitarkastusvirastolla poliittista tahtoa antaa sellaisia lausumia, niin mitä tämä teidän edellytyksenne merkitsee? Laissa on nyt täydet mahdollisuudet pankkitarkastusvirastolla antaa mitä tahansa määräyksiä tämän kirjauskäytännön suhteen, mutta teillä ei ole ollut poliittista tahtoa saattaa voimaan sitä asiaa.

Toinen asia on sitten se, että valtiovarainvaliokunta katsoo, että valvonnan tehokkuuden vuoksi päävastuun valvonnasta on kuuluttava yhdelle viranomaiselle, joksi valiokunnan mielestä sopii parhaiten rahoitustarkastus. Mitä on tämä rahoitustarkastus? Kolme ukkoa johtokunnassa, joista Ollila on yksi ja Aranko toinen ja sitten vielä kolmas ääneton yhtiömies. Oletteko te todella sitä mieltä, että teidän päävastuullisекsenne tässä yhteydessä kelpaavat Aranko ja Ollila, jotka ovat mitä suurimmassa määrin pankkikriisisyllisiä tässä maassa ja joiden valvonta on pettänyt näissä kysymyksissä pahemmin kuin missään muussa yhteydessä valvonta suomalaisessa yhteiskunnassa on pettänyt? Siis Arangolle ja Ollilalle te annatte täyden vastuun tässä kysymyksessä. (Ed. Tuomioja: Ei vaan Seppäselä ja valtioneuvostolle!) — Me olemme valmiita ottamaan sen vastuun ja olemme hoitaneet sitä vastuuta vastuullisesti. Haluamme, että eduskunta vastaa, mutta te annatte vastuun Arangolle. Ed. Tuomioja, Aranko ja Ollila. (Naurua!) — Kyllä tämä on aika uskomaton juttu, että Aranko ja Ollila ovat teidän päävalvojanne tässä kysymyksessä. Aranko ja Ollila ovat ne henkilöt, joihin te luotatte ja joille te annatte päävastuun tässä kysymyksessä. (Ed. Gustafsson: Vedä henkeä välillä!) — Mutta, ed. Gustafsson, tähän tässä olette menneet hallituksen kelkkaan. Teillehän minä puhun,

kun te olette oppositiopuolue ja menneet hallitusta tukemaan tällaisessa kysymyksessä, että päävastuun kantavat Aranko ja Ollila.

Olihan meillä tämä Arangon nimitys esillä eduskunnan pankkivaltuustossa. Koettiin saada paikka auki, ja päätettiin eduskunnan pankkivaltuuston kokouksessa, että pannaanpa paikka auki ja katsotaan, keitä tulee rahoitustarkastusta valvomaan. Viikon asia oli Suomen Pankin johtokunnan valmisteltavana, että pannaanpa paikka auki. Siihen mennessä poliittinen eliitti oli toiminut siihen suuntaan, että kutsuttiin koolle ylimääräinen kokous ja todettiin, että eihän sitä paikkaa kannata panna auki, nimitetään se Aranko, ja Aranko nimitettiin. Yksi vain vastusti pankkivaltuutetuista. En muista, oliko ed. Anneli Jäätteenmäki tyhjän äänestäjä siinä kysymyksessä, mutta muuten tämä kanta, että pannaan paikka auki, ei toteutunut, vaan koko se koneisto, mikä edustaa pankkitoiminnan valvomatta jättämistä, käänsi viikossa eduskunnan pankkivaltuutettujen päät, melkein kaikkien päät, siihen suuntaan, että nimitetään se Aranko.

Näin ollen yksi suurimmista pankkikriisin syyllisistä, Aranko, ja hänen adjutanttinsa Esko Ollila, joka on tänään ollut valtakunnanoikeudessa todistajana, nimitettiin vastuunkantajiksi. Te olette siis tällä perusteella hyväksymässä koko tämän valvonnan löysentämisen.

Mitä muuta te sitten sanotte saavanne kysymyksessä aikaan? Te edellytätte, että pankkikirjosten vanhenemisaika nostetaan kolmesta vuodesta viiteen vuoteen. Aivan yhtä tyhjän kanssa. Ei meitä enää auta se, että me tutkimme vuoden 90 lokakuun jälkeisiä tapahtumia. Kaikki virheet jo aiheutettiin sitä ennen. Aivan yhdentekevää, vaikka tämä vanhenemisaika säilyy tässäkin, koska niihin asioihin me emme pääse kiinni, jotka tapahtuivat 80-luvun loppupuolella, jolloin pankkikriisi syntyi. Tämän takia tämä sinänsä perusteltu esitys ei tuo kuitenkaan mitään uutta, koska me emme pääse sen avulla takautuvasti kiinni niihin, jotka ovat nämä virheet aiheuttaneet.

Sitten valiokunta edellyttää, että pankkituen julkaisuutta lisätään ja että kaikki taloudellista merkitystä omaavat luottotappiot huolellisesti tutkitaan pankkituen myöntämisen yhteydessä. Etteikö aikaisemmin tarvinnut tutkia huolellisesti? Onko vain saanut antaa tutkimatta mitään huolellisesti? Totta kai tämä huolellisuus on kaikissa pankkituen yleisissä ehdoissa ja laissa, eikä ole mikään saavutus, että se on nyt myös tässä valiokunnan edellytyksenä.

Samoin valiokunta edellyttää, että "hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin pankkien tiedonanto- ja tilinpäätösinformaation tuntuvaksi lisäämiseksi." Ja että millä tavalla, kysyn minä. Millä tavalla sitä pitäisi lisätä? Jos ei ole poliittista tahtoa kertoa, miten sitä pitää lisätä, niin tällä tavalla ei mikään lisääny.

Erittäin tärkeä asia olisi se, että pakotettaisiin pankit lisäämään konsernin taseisiin myös sellaiset yhtiöt, joissa niillä on alle 20 prosentin tosiasiallinen määräysvalta tai jota määräystä ne kiertävät sillä, että ne omistavat tiettyjä yhtiöitä 19 prosentin suuruusella ääniosuudella. Se on katkenyt meidän näköpiiristämme kaiken sen keinotekolun, jota pankit itse tekivät. Esimerkiksi Suomen Yhdyspankki syyllistyi muiden rahoilla keinotekolun toisten yhtiöiden osakkeilla Pomi-nimisen yhtiön ja Finanssilaitos-nimisen yhtiön välityksellä, joista molemmista se omisti 19 prosenttia, tosiasiallisesti paljon enemmän myös vaihtovelkakirjojen avulla ja tytäryhtiöiden tytäryhtiöiden kautta. Mutta nämä ovat ne asiat, jotka meidän täytyy selvittää eikä panna vain tammöistä yleisiä pankkien tiedonanto- ja tilinpäätösinformaatiota. Kyllä minusta Juhani Riikonen oli aika hyvän työn tehnyt, kun hän jakoi kansanedustajille pankkien tilinpäätösinformaation perusteella tekemänsä analyysit ja päätyi siihen johtopäätökseen, että pankeissa on suurempia virheitä tehty kuin mitä virallisesti sanotaan, mitä Vakuusrahasto virallisesti sanoo. Oli hyvää työtä tehty. Oli hyvä paperi. Ja oli kaikki tilinpäätösinformaatio käytettävissä. (Ed. Laaksonen: Hyvää työtä teki SKOPissakin!) — Ei hän ole enää SKOPissa.

Tältä pohjalta voidaan sanoa, että jos on näin hyvä tietämys pankkien taseista kuin Juhani Riikosella oli, niin eipä se estänyt tekemästä, ed. Tuomioja, näitä virheitä, jos oli poliittista tahtoa tehdä niitä virheitä, eli tältä osin siis informaatio ei auta, jos ei ole tahtoa käyttää sitä informaatiota näiden virheiden estämiseen. Nyt eduskunnalla ei ole tahtoa käyttää lainsäädäntövaltaa niiden virheiden toistumisen estämiseen, jotka ovat aiheuttaneet yhteiskunnalle lähes 100 miljardin markan pankkitukitarpeen tässä vuosikymmenen loppupuolelle siirryttäessä.

Mitä sitten tulee ed. S-L. Anttilan vaatimuksiin, että pitäisi lisätä vähän tietoa tukea saavalle pankille aiheutetuista luottotappioista toimialoittain ja alueittain, sillä ei ole mitään merkitystä, ed. Anttila. Täytyy olla realistinen. Eihän tällaisilla yleisillä tiedoilla tee mitään, jos halutaan valvoa ja tehdä päätöksiä tämän valvonnan perus-

teella. Tämähän on vain tapa kiertää sitä, ettei haluta tosiasiallisesti lisää tietoa. Kirjataan vain tänne mietintöön sellaisia asioita, jotka näyttävät hyvältä mutta joille ei ole mitään tosiasiallista perustetta ja joiden perusteella sosialidemokraatit voivat sitten hyvällä omallatunnolla mennä tämän mietinnön taakse, kun porvarit vähän näyttelivät, että ovat ne tärkeitä asioita tämän päivän ajan. Mutta eivätpä näyttele enää huomenna, sitten kun sosialidemokraatit ovat jo siellä takana ja päätökset on tehty.

Sitten täällä lukee, että ”valiokunta edellyttää, että jos sovelletaan muita arvoja kuin käypiä arvoja, on varmistuttava siitä, että vähemmistö-osakkeiden arvo ei nouse omaisuudenhoitoyhtiöiden perustamisen vuoksi - ”. No miksi te ette ole tätä samaa hommaa hoitanut pankkien osalta? Kun lähdettiin löysentämään pankkituen ehtoja, mikä löysentäminen lähti liikenteeseen jo viime keväänä, niin pankkien osakkeiden arvo on noussut räjähdysmäisesti, enemmän kuin minään muiden osakkeiden arvo Helsingin Arvopäripörssissä. Pidätkö te tätä kehitystä oikeana, että henkivieveriin itsensä keinotelleiden pankkien osakkeiden arvo on lisääntynyt pörssissä neljän — viisinkertaiseksi?

Tietysti on hyvä asia jostakin näkökulmasta, että KOP:n osakkeiden arvo on noussut nelin- tai viisinkertaiseksi. Tietysti se saattaa tuntua mukavalta, varsinkin jos sattuu olemaan KOP:n suurin yksittäinen omistaja, niin kuin eräs puolue välillisesti on. Saattaahan se tuntua mukavalta, että KOP:n osakkeiden arvo on noussut nelin- tai viisinkertaiseksi, mutta miksi pitää pitää huoli täällä mietinnössä, että osakkeiden arvo ei nouse mutta siitä ei tarvitse pitää sitten käytännössä huolta, kun kysymyksessä on KOP:n osakkeiden arvo pörssissä?

Kyllä tässä hämmästyttävällä tavalla huolehditaan osakkeenomistajien edusta, kun on käynyt selväksi, että omistajavastuuta pankeissa ei toteuteta. Omistajavastuuta ei pankeissa toteuteta. Kyllä minä, ed. Tuomioja, teitkin ihmettellen, vanha radikaali. Omistajavastuuta ei toteuteta pankeissa. Te olitte torpedoimassa ensin tammikuussa sen esityksen, jolla omistajavastuu olisi toteutunut, ed. Tuomioja, ja nyt te olette sitten hyväksymässä sellaisen esityksen yhdessä muun ryhmänne kanssa, jonka perusteella omistajavastuuta ei panna toimeen. Kyllä minusta, ed. Tuomioja, te olette johtavia tammikuusen esityksen hylkääjiä. Teillä ei käynyt edes mielessä, että hyväksyttäisiin esitys, vaikka siinä oli paljon hyvää, ja nyt te tulette ... (Ed. Tuomioja: Katuuko va-

semmistoliitto?) — No varmasti olisi syytä katua. Mutta katuminen ei toteudu sillä tavalla, että nyt käännetään takkia, niin kuin te teitte, vaan nyt pidetään kiinni siitä, mistä sovittiin, mistä koko eduskunta on yksimielisesti päättänyt, ja te olette luopumassa omistajavastuusta, ed. Tuomioja. (Ed. Tuomioja: Ei suinkaan!)

Minä kannatan ed. Nikulan tekemiä kahta perustelulausumaehdotusta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. K a a r i l a h t i : Arvoisa herra puhemies! Puheenvuoroni värikkyydeltään tuskin yltyä ed. Seppäsen puheenvuoron tasolle. En aio täällä toistaa vakuusrahastolain toisessa käsittelyssä esittämiäni näkemyksiä omaisuudenhoitoyhtiöstä ja talousvaliokunnan mietinnöstä. Totean vain, että ehdot, kuten perustuslakivaliokunta toi esille, olisi tullut kirjata lain tasolla.

Puutun ehdotukseen vuoden 1993 neljänneksi lisätalousarvioksi ja siinäkin vain kahteen asiaan, jotka ovat enemmänkin periaatteellisia yksityiskohtia.

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan pankkitoiminnan tukemiseen varatun määrärahan käyttötarkoituksen laajentamisen täyttävän hallitusmuodon välttämättömyyskriteerin. Mutta kiinnittäisin, arvon edustajat, huomiota määrärahan luonteen muuttamiseen kiinteästä määrärahasta siirtomäärärahaksi. Perustuslakivaliokunta korostaa tätä poikkeuksellista tilannetta arvioidessaan muutoksen välttämättömyyttä. Siirtomäärärahamuutoksella ei ole eduskunnan budjettivallan näkökulmasta merkittävää eroa siihen, että määrärahan luonteen muuttamisen sijasta olisi määräraha voitu ottaa ensi vuoden varsinaiseen talousarvioon, mikä olisi ehkä perusteltua talousarvion täydellisyysperiaatteita ajatellen. Silloin tosin pankkituen tarve olisi nostanut budjetin loppusummaa noin 10 miljardilla markalla. Siirtomäärärahaksi muuttaminen vaikeuttaa kuitenkin eduskunnan seurantaa, koska rahan voi jaksottaa kolmelle seuraavalle vuodelle ja pankkituen ehdot jäävät roikkumaan vastoin perustuslakivaliokunnan lausuntoa nyt lisätalousarvion perusteluihin. On syytä huomata, että ehtoja, jotka tulevat lisätalousarvion perusteluista, joutuu seuraamaan myös seuraava eduskunta vaalien jälkeen ja kaivamaan ehdot vuosia aiemmin hyväksytystä lisätalousarviosta.

Toinen asia, johon suhtaudun epäilevästi, on valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sivulla 4 esitetty lausuma. Lausumia on paljon, kuten ed. Seppänen täällä totesi. Tämä lausuma kuuluu: "Valiokunta edellyttää, että tuettavan pankin johdon palvelussuhteen ehtojen on oltava kohtuullisia ja mahdolliset epäoikeudenmukaisuudet poistetaan."

Miksi suhtaudun lausumaan epäilevästi, jottu siitä, että en usko enkä luota, että voimme valvoa tai seurata yksityisen työnantajan ja työntekijän palvelusehtojen kohtuullistamista tai epäoikeudenmukaisuuksien poistamista. Syy tähän on se, että emme saa tietoa edes eduskunnan alaisten laitosten, kuten Suomen Pankin, johtajien palvelusehdoista ja palkkatasosta. Muutama viikko sitten esitin pankkivaltuuston kautta kyselyn Suomen Pankin johtokunnan jäsenten palkkatasosta. Sain tänään eduskunnan pankkivaltuustolta kaksisivuisen vastauksen, jossa vedotaan nimikirjalakiin ylimpien virkojen, toisin sanoen vapaiden sopimuspalkkojen osalta. Laki varmasti turvaakin nämä ylimmät virat ja sopimuspalkat. Tarkoitukseni oli kuitenkin saada selville, ovatko eduskunnan alaisen Suomen Pankin johtajien palkkataso, ei yksittäiset palkat, vaan palkkataso ja edut nousseet vai laskeneet viime vuosien aikana, toisin sanoen, onko perusteltua ja oikeudenmukaista vaatia palkka-alea tai nollatupoa muiltakin palkansaajilta ja noudatetaanko valtion laitoksissa saman suuntaista politiikkaa, jota valtiovarainministeriö edellyttää. En enää ihmettele, ettemme eduskunnassa saa tietoa pankkituesta tai ehtojen täyttymisestä. Sehän on aivan eri luokan asia.

Joka tapauksessa valtiovarainvaliokunnan lausuma tältä osin jää hartaaksi toiveeksi. Tosi-asiallisesti tuettavan pankin, toisin sanoen valtion tai Valtion vakuusrahaston määräysvallassa olevan pankin johdon palvelusehtojen muutokset jäänevät heidän oman ilmoituksensa varaan.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisten keskuudessa on tänä päivänä eräs asia ylitse muiden, eli kansalaiset puhuvat pankkituesta. Sen varmasti ymmärtää, kun miettii niitä kansalaisia, jotka ovat saaneet mm. lisäverolapun muutamia tuhansia markkoja ja ovat työttöminä tai pienellä eläkkeellä tai pienellä sosiaaliturvalla yleensä. Kansalaiset ihmettelevät pankkituen lisäksi, että heidän rahaansa on laitettu kiertämään tavalla tai toisella pankkien kautta tuntemattomiin kohteisiin. En tiedä, olisiko tässä jotain yhteyttä, kun kokoomusryhmä on

nyt kierrättämässä ministereitään. Tämä on tietysti sitä ekomuotia, joka on hyvä asia, mutta mikä on lopputulos, jos ministereitä kierrätetään, jos ei synny ekotuotetta?

Kansalaiset, jotka eivät ole syyllisiä pankkien virheelliseen käytökseen, jopa rikolliseen toimintaan, varmasti tulevat muistamaan tämän hyvin pitkään. Ja varmasti he muistavat sen myös ensi keväänä, kun käydään ylimääräiset eduskuntavaalit. Sitä kansalaiset myöskin odottavat.

Kun on miettinyt tätä keskustelua ja ns. roska-pankkilain käsittelyä, niin minkä ihmeen takia tässä salissa kansanedustajat eivät voi salaisuuden myyttiä lähteä raottamaan. Olisi mielenkiintoista, jos joku lehti tekisi tutkimuksen, kuinka monella edustajalla on niin suuret pankkikytkennät olemassa, etteivät he voi lähteä avaamaan salaisuutta niissäkään tapauksissa, joissa on jo toteen näytetty rikollista toimintaa tai väärinkäytöksiä. Ei niissäkään tapauksissa voi tätä verhoa avata. (Ed. Hämäläinen: Ovathan ne julkisia, jotka ovat raastuvanoikeudessa olleet!) — Täällä on tänäkin iltana kerrottu, että ne ovat julkisia silloin, kun päätös on tullut, mutta eivät sitä ennen. Päätös tulee, mutta sisältö jää saamatta kansalaisilta. — Täällä on keskusteltu siitä, miksi Kaupalehden palstoilla on lista, jossa saattaa olla jonkun henkilön 200 markan vekseli protestilistalla, vaikka hän ei ole tehnyt mitään rikosta, mutta ei voida listata niitä, jotka ovat aiheuttaneet miljoonan markan tappion pankille. Ihmeellistä on suojaus tänä päivänä Suomessa.

Mielestäni tämä keskustelu on osoittanut ja mahdollisesti tuleva päätös osoittaa, että Suomen kansaa ollaan tämän asian yhteydessä johtamassa erittäin pitkälle harhaan. Mitä kansalle kerrotaan? Tätä on peräänkuulutettu tänäkin iltana, mutta nähtävästi täällä ei kovin paljon ole vastauksia kansalle kerrottavana. Me olemme vasemmistoliiton edustajina tätä vaatineet ja tulemme vaatimaan jatkossakin. Kansalaisten tulee saada tietää, mihin heidän varansa käytetään, kun niitä valtio pumpkaa pankkeihin. Heillä on siis oikeus ja meillä kansanedustajille on siihen oikeus. Mutta täällä enemmistö yrittää tämän estää. Tämä on kova poliittinen kysymys.

Olen tavannut viimeksi eilen henkilöitä, jotka ovat kertoneet elämänsä tilanteen, näyttäneet oman tilinpäätöksensä, kun eivät pysty maksamaan laskujaan. On luonnollista, että tätä asiaa ei ymmärretä, mitä täällä nyt ollaan salaamassa.

Mielestäni tapaus Juhantalo, jota nyt ollaan käsittelemässä Säätytalolla, kertoo siitä, että eräs henkilö, kansanedustaja laitettiin sijaiskärsijäksi.

Suuremmat rikolliset, pankinjohtajat, jotka ovat tehneet rikoksia ja väärinkäytöksiä, jotka pankkien hallituksen jäsenet ovat hyväksyneet, karkaavat käsistä. Tiedän sellaisia pankinjohtajia, jotka ovat etsintäkuulutettuja, eikä heitä löydy Suomesta. He ovat menneet parempaan maahan, jossa voivat viettää aikaansa rauhassa tuhlaillen suomalaisten veronmaksajien rahoja.

Täällä on puhuttu myös SKOPista, Suomen Säästöpankista, joka on tehnyt aikanaan valtiotavallan kanssa sopimuksen, että pankki tervehdytetään. Siellä on tehty saneeraus, satoja kontto-reita on laitettu kiinni, satoja työntekijöitä on lähtenyt irtisanomisten kautta. Sopimuksen mukaan vuonna 1995 Suomen Säästöpankki on velvollinen maksamaan takaisin saamiaan veronmaksajien rahoja.

Ilmetellä täytyy, mikä suojaussysteemi on menossa, kun ei olla huolestuneita, mitä tapahtuu KOPissa, SYPissä, OKOssa jne., koska sieläkin on sitä ilmaa, joka pitäisi kuplan sisältä päästää pois. Mutta nähtävästi, KOP:kin lähti etsimään rahaa osakeannin kautta ja myymällä metsiään valtiolle, pelko oli se, että ei vain yhteiskunta pääsisi heidän astialleen. Se on aivan luonnollinen reaktio. Mutta kun täällä asialla on valtava kiire, että halutaan suojata joitakin pankkiryhmiä, niin luonnollisesti herää kysymys, että asia pitää hoitaa pois, ennen kuin tulee se tilanne, että heidän kuplansa puhkeaa, mikä jo puhkesi säästöpankkiryhmän osalta.

Pelkään pahoin, että roskapankkien myötä — tämä on ehkä inhottava sana, mutta kansalaiset käyttävät sitä — syntyy sellainen tilanne mm. pieniin maaseutukuntiin, että sieltä Säästöpankki ajetaan alas, niin kuin täällä joillakin on tarkoitusperät. Sinne jää Osuuspankki, jolla ei ole kilpailijaa. Se on hyvin mielenkiintoinen tilanne, josta eräät yrittäjät ja yksityishenkilöt ovat soitelleet, että pitääkö naapurikuntaan mennä pankkiasioille, kun ei ole kuin yksi ainoa pankki, joka määrittelee heidän asiansa. (Ed. Sasi: Onhan siellä Postipankki!) — On kuntia, joissa ei ole enää Postipankkia, kun ne on lakkautettu. (Ed. Sasi: Posti on joka kunnassa!) — Nähtävästi ed. Sasi ei ole kaikissa pienissä kunnissa käynyt.

Kun kansalaiset miettivät, niin minä mietin myös, miksi tässä salissa halutaan näin tehdä. Mikä on se syy? Siihen ei tietysti ole paljon vastauksia muuta kuin se, että halutaan suojata määrättyjä pankinjohtajia, pankkiryhmiä, ja sitä kautta ehkä niitä asioita, joita tässäkin salissa saattaa olla, ei haluta päivänvaloon, koska intressipiirit ovat aika suuria ja merkittäviä, samoin

väärinkäytökset, joita nyt jo on tiedossa satoja Suomenniemellä. Mutta lopputulos nähtävästi on, että niitä tutkitaan niin pitkään, että syntyy se tilanne, että asiat vanhentuvat. Vanhentumisasia olisi pystytty hoitamaan nyt jo tämän lain yhteydessä, niin kuin vasemmistoliitto on esittänyt, mutta sitä ei haluta tehdä vaan puhutaan, niin kuin täällä monet ovat puhuneet, ed. Sirkka-Liisa Anttilakin, siitä, että hoidetaan sitten jälkikäteen. On luonnollista, että kun tässä aikaa kuluu, sitä ei tarvitsekaan toteuttaa, koska asiat ovat jo vanhentuneita. Sehän on ihan luonnollista.

Täällä ed. Heikkinen aikaisemmin puhui, että Suomen Säästöpankin Prepula on kantanut repulla rahaa pankkiinsa. On hyvin mielenkiintoista, minkä arvon ed. Heikkinen antaa sille, että pääministeri Aho on ollut myös mukana näissä Suomen Säästöpankin ja valtiotavallan välisissä neuvotteluissa. He ovat sopineet, kirjanneet asiat ja homma hoituu. (Ed. Heikkinen: Seppäsen valvotuna Vakuusrahasto on jakanut!) — Ed. Seppänen on valvonut veronmaksajien rahoja Vakuusrahastossa, mutta hän on jäänyt siellä yksin. Hänellä ei ole ollut siellä kannattajia. Siinä tosiaan on ongelma, ehkä myös ed. Heikkisen osalta.

Täällä on hyvin paljon porvaripuolelta kuultu vastuuta. Meillä on vastuu täällä vasemmalla, mutta me emme ole vastuussa pankin omistajien osakkeiden sijoituksista tai hinnoista. Me haluamme vastata veronmaksajille emmekä pankin omistajille. Tässä se ero on. Me kannamme kansalaisten keskuudessa vastuuta eikä näiden pienryhmien, jotka sijoittavat milloin mihinkin pankkiin rahansa.

Täällä on eräissä puheenvuoroissa, jotka tukevat hallitusta, käytetty sellaista sanontaa kuin oletetaan, päästään helpommin, nopeammin puuttumaan ongelmapankkeihin, ongelmasioihin pankeissa. Herää kysymys, kun miettii, että edustaja on epävarmalla pohjalla, kun hän olettaa hyväksyessään tämän esityksen, että jotain tapahtuisi. Saattaa tapahtua hyvinkin nopeasti, mutta onko se kansalaisten, veronmaksajien edun mukaista, siitähän tässä on kysymys.

Myös täällä on käytetty sellaista sanontaa, että oletetaan, että päästään halvemmalla veronmaksajien kannalta katsottuna. Oletetaan! On luonnollista, että jos joku on epävarma asiastaan, hän olettaa, mutta silloin pitäisi miettiä myös sitä, mitä nappia täällä painaa. Ongelmathan eivät mihinkään karkaa, vaan ne nähtävästi monimutkaistuvat, koska roskapankkien myötä siirretään ongelmaluotot, ongelma-asiat, ja veronmaksajat maksavat viulut. Niin kuin täällä on sanottu jopa

edustajien toimesta, jotka tukevat hallitusryhmiä, että pankit pääsevät pelaamaan taas puhtaalta pöydältä. Näinhän tässä käy. Pankkien taseet siivotaan, ja heillä kiiltää pöytä, ja uusia graniittilintoja taas lähtee syntymään. Ja ongelmapankit pyörivät siellä vuodesta toiseen, veronmaksajat vain pitävät niitä yllä. Tätähän ei kerrota näin kansalle. Se on meidän tehtävämme. Kansanedustajan velvollisuus on kertoa tämä kansalle, mikä harhautusretki tästä on tulossa.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi niihin tuntoihin, joita olen viime viikkoina saanut ihmisten piiristä. Kyllä täytyy niin sanoa, että ihmiset eivät tule hyväksymään roskapankkilakia. Se olisi pitänyt tehdä niin tiukaksi, että pankinjohtajat, hallitusten jäsenet olisi saatettu vastuuseen myös omalla omaisuudellaan. Mutta näinhän ei tule tapahtumaan. He nauttivat suurista eläkkeistä, suurista erorahoista. On jännä katsella, kun Wegeliuskin ratsastelee ja saa nähtävästi toistasaatauhatta markkaa per kuukausi — en tiedä paljonko on pimeitä tuloja. (Ed. Louekoski: Hän ratsastaa tästä laista huolimatta!) — Kyllä, mutta lakiin olisi voitu tehdä säännökset hänenkin osalleen, koska jos yksityinen ihminen joutuu korvausvastuuseen, niin on aivan luonnollista, että hänen eläkkeistään tai tulostaan otetaan rahat pois. Mutta kun pankinjohtajat ovat eri luokkaa. He kuuluvat siihen ryhmään, joiden asioihin ei ole varaa koskea, vallankin, jos on jonkin pankin johtokunnan jäsen, hallintoneuvoston jäsen tai isännistössä tai jossakin muualla. (Ed. Luttinen: Vallankin, jos on hevonen!) — Kyllä, se on merkittävä kysymys.

Ed. Virrankoski merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A i t t o n i e m i: Herra puhemies! Kyllä minä kannatan sitä, että rikolliset pannaan kiikkiin ja myös taloudelliset korvaukset maksatetaan, mutta en minä ihan sitä halua niin kuin vasemmistoliliitossa näytään haluttavan, että lyödään vain kaikkia sen kuin ehditään ja kaikki vedetään hirteen ja kaikilta rahat pois, oli syyllinen tai syytön, koska kansalaiset vaativat niin. Kyllä kansalaiset ovat helposti kiihdyttävissä, kyllä minäkin sen taidon osaan, ei silti. Kyllä näissä asioissa, mistä nyt on kysymys, ed. Leppänen, he, jotka painavat vakuusrahastolain hylkäämisen puolesta, eivät kyllä ole vastuussa kansalaisille, eivät halua olla muuta kuin kiihdytyksen kautta. He, jotka hyväksyvät vakuusrahasto-

lain ja lähtevät yrittämään eteenpäin tästä pattitalanteesta, joka on ollut vuosia ja ainakin viimeisen vuoden, kantavat kansalaisten suuntaan vastuuta. Siinä saatetaan epäonnistua. Se on toinen asia. Mutta jos ei mitään yritetä, niin ei mitään tulekaan. (Ed. Mattila: Ed. Aittoniemi on oikeassa!)

Mitä sitten tulee rekistereihin velallisia koskien, niin kuulemma Sulkavalla, ed. Nikula kertoi, oli se nimismies, joka laittoi pyykkinaruun heidän ajokorttinsa ja valokuvansa, jotka olivat syyllistyneet oliko se rattijuoppouteen vai liikennerekkomuksiin. He kaikki varmasti olivat syyllisiä rattijuoppouteen tai liikennerekkomuksiin. Mutta jos nyt tarkastellaan sitä, että kaikkien niiden ihmisten, jotka ovat aiheuttaneet pankeille luottotappioita, kuvat tavallaan vedetään esiin, niin kyllä tässä ollaan pahasti pielessä. Siellä on sellaisia henkilöitä, jotka ovat pelanneet kasinopelejä ja tarkoituksellisesti rosvooneet pankkeja pankinjohtajien avustuksella — kyllä, aivan selkeästi. Mutta ajatelkaa, että siellä oli ainakin 80 prosenttia, jos varovaisia ollaan, sellaisia ihmisiä, jotka ovat aikanaan tietyllä tavalla yhteiskunnan ja aikakauden houkuttelemisakin lähteneet laventamaan omaa yritystään, yrittäneet kovasti, ottaneet lisää työntekijöitä ja sitten ajautuneet siihen tilanteeseen, että on loppu on alkanut hämmöttää. He ovat yrittäneet tehdä työtä, valvoneet yökausia, yrittäneet järjestää asioitaan ja päästä ongelmistaan, aivan rehellisiä yrittäjiä. Eräänä päivänä heidän firmastaan on kolmen miljoonan markan luottotappiot pankille ilman että heitä voisi sanoa miksikään rikollisiksi vaan rehellisiksi yrittäjiksi, jotka ovat aikakautensa uhreja.

Onko nytärkevää, että tällaiset ihmiset pannaan sellaiseen rekisteriin, joita automaattisesti luetaan niin, että tämä kaveri, joka on aiheuttanut 2,6 miljoonaa markkaa luottotappiota, on rosvo ja yhteiskuntakelvoton, vaikka vähän aikaa sitten hän oli vielä kunnon yrittäjä, joka yritti sitkeästi yötä päivää ja sitten ylitse kaatuvien vastusten johdosta kaatui kuormansa alle? Onko tämäärkevää? Minä en tiedä lukumäärää, mutta valtaosa on kuitenkin tällaisia, jotka ovat toisinaan yrittäneet ja kaatuneet kuormansa alle. Sitten pannaan heidät tietyllä tavalla rikosrekisteriin, pärsä pannaan siihen nimismiehen pyykkinaruun, että tässä on yksi niistä rosvoista, joiden vuoksi maksamme pankkitukea. Ei, kyllä tässä ollaan pahasti pielessä, jos vaaditaan, että pitää julkistaa kaikki, jotka ovat aiheuttaneet miljoonan tai ehkä kaksi miljoonaa markkaa luottotappioita. Pitäisi olla jokin järki siinäkin vaiheessa,

kun kiihdytellään tunnelmia sillä pyykkinarujutulla, että kaikki vain rinnakkain sinne, rosvot ja ei-rosvot. Minä en tällaista asiaa hyväksy.

Ed. S a s i : Herra puhemies! Ed. Seppäsen puheenvuoron johdosta on syytä todeta, että minulle ei ainakaan tullut kovin selväksi se, mitä ed. Seppänen loppujen lopuksi tahtoi pankkituen ehdoilta. Jos ajatellaan ed. Seppäsen tiukkoja ehtoja, niin täytyy sanoa, että ne ovat tietyllä tavalla aikansa eläneet. Jos hän vastustaa sitä, että annetaan ensisijaisesti takauksia pankeille, niin sanon, että se on hyvin kallis vaihtoehto. Ed. Seppäsen täytyy sitten hankkia ne rahat, millä pankeja tuetaan ostamalla osakkeita. Se on olennaisesti kalliimpi vaihtoehto kuin se, että annetaan takauksia ja mahdollisesti niiden perusteella jonkin verran joudutaan korkomenoja kaiken kaikkiaan maksamaan.

Toiseksi, jos hän vastustaa omaisuudenhoito-yhtiötä, että niitä ylipäättänsä ei saisi lainkaan perustaa, täytyy sanoa, että ilman niiden perustamista säästöpankkikriisin ratkaisu on mahdollonta. Ja onko niin, että ed. Seppänen vastustaa sitä, että säästöpankkikriisi jollakin tavalla ratkaistaan? On selvää, että säästöpankkien osalta on laskettava kaikki eri vaihtoehdot, niiden kustannukset, ja edullisimman vaihtoehdon mukaisesti, mikä se sitten onkin laskelmien mukaan, tehtävä ajallaan oikea-aikaisesti ratkaisut.

On myös syytä todeta, että kun asioita selvitetiin verojaostossa, todettiin, että tänä päivänä kaikkia tapauksia valitettavasti ei tutkita, vaikka edellytykset onkin asetettu, että kaikki luottotappiot huolellisesti tutkitaan. Se raja on valitettavan korkea. Täytyy sanoa, että sitä rajaa on kyettävä Vakuusrahaston toimesta olennaisesti alentamaan. Vain sillä tavalla voidaan estää se, että rahaa ei tarpeettomasti huku.

Mitä tulee vähemmistöosakkaiden asemaan, erittäin selvänä ehtona on asetettu se, että jos tukea annetaan pankille ja jos perustetaan omaisuudenhoito-yhtiö, niin tuki ei saa valua vähemmistöosakkaille heidän osuutensa arvon nousun muodossa. Tästä on lähdettävä.

Aivan eri asia on se, mitä ylipäättänsä tapahtuu Kansallis-Osake-Pankin tai Yhdyspankin osakkeille. Minuakin kyllä suuresti hämmästyttää ed. Seppäsen tavoin se, että niiden arvo pörssissä näissä olosuhteissa on niin paljon noussut. Mutta tiedustelen, mistä syystä ja millä keinoilla ed. Seppänen olisi valmis estämään sen, että pörssinoteeratu n yhtiön osakkeet eivät ylipäättänsä voisi nousta.

Täytyy myös ihmetellä sitä, että kun ed. Seppänen sanoo, että on turhaa, että valtiovarainvaliokunnassa tai talousvaliokunnassa hyväksytään lausumia mietintöön, ponsia, niin mikä on se ed. Seppäsen kestämaton logiikka, että tänne pöydille on jaettu ed. Seppäsen nimellä kolme ponsiesitystä. Mitä merkitystä niillä ponsiesityksillä siinä tapauksessa on, jos ed. Seppäsen suhtautuminen eduskunnan kantoihin on tämän mukainen?

Myös kaikille on syytä alleviivata sitä, että kun valtio antaa takauksen, niin takaus on vastikkeellinen. Vastike tulee koostumaan takauspalkkioista ja myös osakkeiden merkintä- ja vaihtooikeuksista. Ainakin verojaostolle esitetyn laskelman mukaan arvioidut kustannukset takauksista ja niistä saadut tuotot tulevat olemaan saman suuruisia, ja tällä perusteella voidaan arvioida, että takaus on sataprosenttisesti vastikkeellinen.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä ed. Louekosken ponnesta todeta, että mielestäni sen sanoma on täysin selvä ja yksiselitteinen. Hallituksen on erityisesti säästöpankkiryhmän osalta huolellisesti tutkittava eri vaihtoehdot, niiden kustannukset ja sitten oikea-aikaisesti, mielestäni niin nopeasti kuin mahdollista mutta oikea-aikaisesti, tehtävä päätökset. Uskon, että mitä nopeammin ratkaisut tehdään säästöpankkikriisin osalta, sitä halvemmaksi kriisin ratkaiseminen kaiken kaikkiaan valtiolle tulee. Kolmas edellytyshän on se, että sen jälkeen kun ratkaisu on tehty, selvitys tulee antaa eduskunnalle. Myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on lausuma, että kun omaisuudenhoito-yhtiö perustetaan, siinä yhteydessä toki täytyy antaa myös luvut valtiovarainvaliokunnan käyttöön, että eduskunta voi tarkastaa, että tehty ratkaisu on kaikkein edullisin.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Tämän pankkitukilakiesityksen kaikkein tärkein asia on julkisuus eli kysymys siitä, että kansalaiset, ne, jotka maksavat pankkituen, tietävät, kenen velkoja ja mitä he tällä pankkituella maksavat. Minä en kyllä ymmärrä ed. Aittoniemen logiikkaa tässä asiassa, kun hän kyllä hyväksyy sen, etteivät 200 markan protestilistalla olevat pienituloiset eläjät, joiden nimi on julkisuudessa, ole rikollisia. Mutta sitten hän on huolissaan siitä, että luottotappiokisteriin joutuu tavallisia ihmisiä. Miksi te ette ole huolissanne siitä, että myös protestilistalla on tavallisia köyhiä ihmisiä? Miksi heidän nimensä saa olla julkisuudessa? Ed. Aittoniemi, teidän logiikkanne heittää tässä asiassa.

Se on kaikkein pahinta kansalaisten pettämistä, kun julkisuudessa kansanedustaja sanoo, että täytyy saada tällainen lista aikaiseksi, että ilman sitä ei tätä pankkitukilakia voida hyväksyä, mutta sitten hän täällä äänestää sitä vastaan. Näin tapahtuu tällä hetkellä niitten kokoomuksen ja keskustan kansanedustajien kohdalla, jotka lauantain Kalevassa sanovat suoraan ja selkeästi, että tällainen pankkiluottotappiokisteri on perustettava.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Vastaa ed. Sasille, että me voimme sen ohella, että me katsomme, mistä syystä osakkeiden hinta nousee, katsella myös sitä, minkä takia osakkeiden hinta laskee. Osakkaiden hinta laski viime vuoden syksyllä sen johdosta, että pankeilla oli niin huonot tulokset ja että valtio näytti siinä vaiheessa panevan toimeen tiukat ehdot pankkituelle. Sitten kun pankkituen tiukoista ehdoista lähdettiin löysimään, osakkeiden hinta nousi. Eli kyllä tällä on selvä yhteys siihen, että tulee ulkopuolelta veronmaksajien rahaa pankkien osakkeenomistajien hyväksi. Kyllähän asiantuntijat sen ymmärtävät.

Mitä tulee näihin nimelläni jaettuihin ponsiin, ne on jaettu sitä varten, että voimme näyttää, millaisia ponsia eduskunta ei hyväksy, vastineeksi sille ed. Louekosken ponnelle, jonka me näemme täällä hyväksyttävän. Jos katselemme ed. Louekosken pontta, se ei pidä sisällään mitään positiivista, mitään tiukkaa, mitään rajoitetta, mitään velvoittavaa, mitään sellaista, joka pitäisi panna toimeen. Sellaisia ponsia täällä hyväksytään. Sitten jos tulee mukaan substansseja näihin kysymyksiin, niin kuin minun ponsissani on mukana, pankkikriisiin olennaisesti vaikuttavia substanssikysymyksiä ja myös niitä vastikkeen määrittämisen perusteita, mitä eduskunta on aikaisemmin pitänyt tärkeinä, niitä ei täällä hyväksytä, kun ei ole poliittista tahoa.

Sama pätee varmasti ed. Korhosen esittämän ponnin suhteen. Siinä vaaditaan eduskuntaa panemaan toimeen pankkialaisuuden murtaminen siltä osin kuin kysymys on valtiolle aiheutetuista tietyistä tappioista. Sitäkään ei täällä hyväksytä.

Turha täällä on siis taivastella sen asian suhteen, mitä ponsia me hyväksymme ja mitä emme. Ed. Louekosken ponsia hyväksytään ja ed. Seppäsen ponsia ei, koska ed. Seppäsellä on tässä asiassa substanssia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Korhonen ed. Apukan kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Korhonen ed. Apukan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että Suomen Säästöpankki Oy:tä mahdollisesti myydessä myyntihintaan tai muihin kaupan ehtoihin ei saa sisältyä peiteltyä tukea."

Ed. Luukkainen ed. Nikulan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään ehdotuksen laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta eduskunta edellyttää, että omaisuudenhoitoyhtiöitä käytetään pankkituen määrän pitämiseksi mahdollisimman pienenä ja pankkien tervehdyttämisen ylimenokauden ratkaisuna siten, että omaisuudenhoitoyhtiöt puretaan mahdollisimman nopeasti realisoimalla niiden haltuun tullut omaisuus."

Ed. Nikula ed. Seppäsen kannattamana on tehnyt kaksi perustelulausumaehdotusta:

1) "Hyväksyessään ehdotuksen laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan siitä, että omaisuudenhoitoyhtiöt kirjaavat julkisiin lainhuuto- ja osakerekistereihin kiinteistö- ja arvopaperiomistuksensa."

2) "Hyväksyessään ehdotuksen laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan siitä, että valtion vakuusrahaston toiminnasta annetaan vuosittain eduskunnan asianomaiselle valiokunnalle kertomus, josta ilmenevät myös vakuusrahaston tekemien merkittävämpien ratkaisujen kansantaloudelliset perusteet."

Ed. Louekoski ed. Laivorannan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään vakuusrahastolain muutosesityksen eduskunta edellyttää, että hallitus käy perusteellisesti läpi pankkijärjestelmän tervehdyttämisen eri vaihtoehdot ja ajoittaa sen jälkeen tarvittavat toimenpiteet niin, että valtio voi luopua omistuksestaan tukea saavissa pankeissa silloin, kun se on veronmaksajien ja valtion talouden kannalta edullisinta. Omaisuudenhoitoyhtiöiden käytön pankkijärjestelmän tervehdyttämisessä tulee tapahtua tämän periaatteen mukaisesti."

Edelleen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa tekemistään ratkaisuista viipymättä eduskunnalle asianmukaiset tiedot."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ens in on päätettävä toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Hacklin, Halonen, Heikkinen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Korva, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luttinen, Malm, Markkula, Mattila, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Nyby, Näsi, Ollila, Paakkinen, Paasio, Pekkarinen, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Puhakka, Puisto, Pura, Rajamäki, Ranta, Rask, Rauramo, Rehn E., Rehn O., Renko, Renlund, Roos J., Roos T., Rossi, Rusanen, Ryyänen, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhonen, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uusukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Vuoristo, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Andersson, Anttila U., Apukka, Asala, Gustafsson, Haavisto, Hassi, Hautala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Laitinen, Leppänen P., Luukkainen, Nikula, Polvi, Polvinen, Pulliainen, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Rätty, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Ukkola, Vähäkangas ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Hiltunen, Ihämäki, Isohookana-Asunmaa, Jouppila, Juhantalo, Jurva, Järvilahti, Kanerva, Kemppainen, Koski, Kääriäinen, Laukkanen V., Leppänen J., Lindqvist, Linnainmaa, Luhtanen, Metsämäki, Moilanen, Morri, Niinistö, Nordman, Norrback, Ojala A., Ojala O., Paloheimo, Pelttari, Pesälä, Pokka, Pykäläinen, Salolainen, Savolainen, Skinnari, Suhola, Turunen, Urpilainen, Vehk-oja, Vähänäkki ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 44. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä teke-mässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestys ed. Korhosen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Korhosen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 36 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 44. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luukkaisen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Luukkaisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 37 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 45. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Nikulan 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Nikulan 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 45. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Nikulan 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Nikulan 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 45. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Louekosken ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Louekosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 9 jaa- ja 131 ei-ääntä, 13 tyhjä; poissa 46. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Louekosken ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Uusia hallituksen esityksiä

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva lokakuun 11 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 192, 196 ja 208, jotka nyt on edustajille jaettu.

2) Ehdotus vuoden 1993 neljänneksi lisätalousarvioiksi

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 125
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu lisätalousarvioesityksestä kokonaisuudessaan. Sen kuluessa on tehtävä mietinnön perusteluja koskevat eh-

dotukset. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ensin momentti 28.87.51 ja sen jälkeen mietinnön toinen ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista. Lopuksi tehdään päätös mietinnön perusteluja koskevista ehdotuksista.

Jos mietintöä ei muuttamattomana hyväksytä, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyisi perusteluissa lausuttavaksi:

1) ”Pankkituen yleisten ehtojen mukaan pankkien tuen tulee olla vastikkeellista. Eduskunnan päätöksellä yksityisille pankeille kuitenkin myönnettiin vuoden 1992 ensimmäisessä lisäbudjetissa korottomia lainoja kolmeksi vuodeksi.

Hyväksyessään nyt takausten käytön yhtenä pankkituen muotona eduskunta toteaa, että takausten yhteydessä pankkituen vastikkeellisuudella tarkoitetaan nettovastikkeellisuutta niin, että maksettaessa yksityisten liikepankkien KOP:n ja SYP:n puolesta korkoja ja osinkoja valtion on saatava maksamiensa varojen vastikkeeksi näiden takaisin maksettavien varojen ohella myös normaalien takausehtojen mukainen korvaus takauksiin ryhtymisistä.”

2) ”Kun pankkien yksityiset omistajat ovat syyllistyneet valvontavelvollisuutensa tuottamuksellisiin laiminlyönteihin niin, että pankkien johtajat ovat toiminnallaan vaarantaneet ihmisten talletukset, eduskunta edellyttää, että talousrikosten tutkintaa tehostetaan lisäämällä poliisin resursseja.”

3) ”Kun pankit ovat myöntäneet joka neljännen luotoksi antamansa markan velanhoitokyvättömille lainanottajille ja siten vaarantaneet tallettajien säästöt sekä myös keinotelleet itse muiden rahoilla, eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti eduskunnalle lakiesityksen pankkien osakeomistusten rajoituksista niin, että pienennetään talletuspankkien mahdollisuutta omistaa muiden yhtiöiden osakkeita.”

Ed. Aukka: Herra puhemies! Ensin kannatan ed. Seppäsen tekemiä perustelulausumaehdotuksia.

Toiseksi ehdotan, että eduskunta hyväksyisi lisätalousarvion momentin 28.87.51 perustelui-

neen II vastalauseen mukaisena mietintöön sisältyvän lisätalousarvion asemesta.

Lisäksi ehdotan vielä hyväksyttäväksi II vastalauseen mukaisen, yli 1 miljoonan markan luottotappioiden julkistamista koskevan perustelulausuman.

Ed. Laaksosen: Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan ehdotuksia.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan hyväksyttäväksi kahta perustelulausumaa mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisesti:

1) "Hyväksyessään lisäbudjetin eduskunta edellyttää, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitetty pankkituen hallinnointia, valvontaa ja julkisuutta koskevat muutokset on kirjattava myös valtion vakuusrahastosta annettuun lakiin. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa tätä koskevan esityksen eduskunnalle."

2) "Eduskunta edellyttää, että siirrettäessä varallisuuseriä omaisuudenhoito-yhtiöön voidaan hinnoittelun perusteena käyttää muuta arvoa kuin markkinahintaa vain, jos tuettavan pankin toiminta lakkautetaan hallitusti."

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Luukkaisen kahta perustelulausumaehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Luukkainen ed. Nikulan kannattamana ehdottanut mietinnön perusteluihin kahta I vastalauseen mukaista lausumaa.

Ed. Apukka on ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut mietinnön perusteluihin II vastalauseen mukaista lausumaa.

Ed. Seppänen on ed. Apukan kannattamana ehdottanut mietinnön perusteluihin kolmea lausumaa:

1) "Pankkituen yleisten ehtojen mukaan pankkien tuen tulee olla vastikkeellista. Eduskunnan päätöksellä yksityisille pankeille kuitenkin myönnettiin vuoden 1992 ensimmäisessä lisäbudjetissa korottomia lainoja kolmeksi vuodeksi.

Hyväksyessään nyt takausten käytön yhtenä pankkituen muotona eduskunta toteaa, että takausten yhteydessä pankkituen vastikkeellisuudella tarkoitetaan nettovastikkeellisuutta niin, että maksettaessa yksityisten liikepankkien

KOP:n ja SYP:n puolesta korkoja ja osinkoja valtion on saatava maksamiensa varojen vastikkeeksi näiden takaisin maksettavien varojen ohella myös normaalien takausehtojen mukainen korvaus takauksiin ryhtymisistä."

2) "Kun pankkien yksityiset omistajat ovat syylistyneet valvontavollisuutensa tuottamuksellisiin laiminlyönteihin niin, että pankkien johtajat ovat toiminnallaan vaarantaneet ihmisten talletukset, eduskunta edellyttää, että talousrikosten tutkintaa tehostetaan lisäämällä poliisin resursseja."

3) "Kun pankit ovat myöntäneet joka neljännen luotoksi antamansa markan velanhoidokyytömmille lainanottajille ja siten vaarantaneet tallettajien säästöt sekä myös keinotelleet itse muiden rahoilla, eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti eduskunnalle lakiesityksen pankkien osakeomistusten rajoituksista niin, että pienennetään talletuspankkien mahdollisuutta omistaa muiden yhtiöiden osakkeita."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Eduskunta ryhtyy lisätalousarvion yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Momentti 28.8.71

Keskustelu:

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että momentin perustelut hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisina.

Ed. Laaksosen: Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että momentti hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Apukan ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 32 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 50. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Mietinnön toinen ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista, hyväksytään.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on äänestettävä mietinnön perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Luukkaisen 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Luukkaisen 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 37 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 50. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luukkaisen 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Luukkaisen 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 30 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 51. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 31 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 54. (Ään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Seppäsen 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 30 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 50. (Ään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Seppäsen 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 35 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 50. (Ään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Seppäsen 3) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen 3) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 29 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 51. (Ään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi verohallintolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 25

Toivomusaloite n:o 36

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33. Ensinnä sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Mietinnön alussa sanotaan, että eduskunta on 14 päivänä huhtikuuta 1993 lähettänyt lain valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi käsiteltäväksi. Nyt eletään lokakuuta. Siis lakiesitys on maannut valiokunnan taululla, verojaoston taululla viime huhtikuusta tähän lokakuuhun asti.

Eduskunnan pöytäkirjoihin on siis syytä merkata, että lain käsittelyä ei ole oppositio jarruttanut vaan lakiesitys on maannut verojaoston seinällä kepun vaatimuksesta. Oppositio on pyytänyt moneen otteeseen lakia otettavaksi käsitte-lyyn jo keväällä ja kesällä, mutta koska kepu ei ole siihen suostunut, laki otettiin käsitte-lyyn vasta viime viikolla.

Arvoisa puhemies! Paheksun tällaista lakien viivyttelyä.

Ed. S a s i : Herra puhemies! Kyseessä oleva hallituksen esitys on huolella tutkittu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, ja se muuttaa varsin keskeisellä tavalla lääninverovirastojen ja myös verotoimistojen työskentelyä. Tarkoituksenmukaisena on pidetty sitä uudistuksen osaa, jossa annetaan mahdollisuuksia lääninveroviraston alueella siirtää resursseja mahdollisimman tehokkaalla tavalla, jolla siirrytään tulosvastuullisuuteen lääninverovirastoissa.

Sen sijaan valtiovarainvaliokunta mietinnössään antaa ohjeita kuitenkin asetuksen laatimista varten. Mielestäni ne muutokset, joita asetukseen eduskunta nyt tulisi toivomaan, ovat erityisen tarkoituksenmukaisia, koska myös verotoimistojen tulee toimia tulosvastuullisesti. Se tarkoittaa sitä, että verojohtajien täytyy voida itse valita alaisensa tai verotoimistojen täytyy valita oma henkilökuntansa ja myös päättää omasta ohjesäännöstään. Uskon, että tämä harkinta on johtanut hyvin myönteiseen lopputulokseen, jolla myös saadaan tehokkuutta aikaan.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Sasin puheenvuoroon haluan sanoa, että mikään ei olisi estänyt tekemästä sanottuja muutoksia tai toiveita tai tällaista mietintöä jo viime huhtikuussa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 5 ja 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi luottoverolain väliaikaisesta soveltamatta jättämisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 105
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Laki on todella tarpeellinen, mutta ikävää siinä on se, että se on vain määräaikainen, sillä luottovero ja leimaverot eivät todellakaan enää kuulu nykyajan rahoitusmarkkinoille. Ensinnäkin luottovero on erittäin helposti kierrettävissä ulkomaisten tytäryhtiöiden kautta, ja se kohdistuu turhan raskaana lyhytmaturiteettisiin lainoihin ja aiheuttaa tavallaan tietynlaista korvikekäyttöä. Leimaverot puolestaan estää rahoitusmarkkinoiden kehittymisen. Toivon, että hallitus olisi tältä osin ajan tasalla ja seuraisi rahoitusmarkkinoiden kehitystä ja toisi pysyvän muutosesityksen lain osalta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 70
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2, 4, 7 a, 18—21, 23 ja 25 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laiksi sotilasmajoituksesta annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 91
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike sekä neljännen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laeiksi arvo-osuustileistä annetun lain 6 ja 32 §:n muuttamisesta ja arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain sekä siihen liittyvän lainsäädännön voimaantulosta annetun lain 6 §:n 2 momentin kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 136
Talousvaliokunnan mietintö n:o 31

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 31. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 6 ja 32 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 22 §:n muuttamisesta sekä syöpäsairaudesta aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 93
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 22 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi Lauhanvuoren kansallispuiston laajentamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 97
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, lakiehdotuksen liitteenä oleva kartta sekä 2—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi Levanevan luonnonsuojelualueesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 98
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, lakiehdotuksen liitteenä oleva kartta sekä 3—6 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 172
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi lääkelain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 171
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 19

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ed. Iivarin ym. lakialoite n:o 39 laiksi kalastuslain 9 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätaloustieteiden valtiokuntaan.

14) Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 20 (HE 148)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13 ja ajankohtaisseskustelu ensi torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 19.05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

